

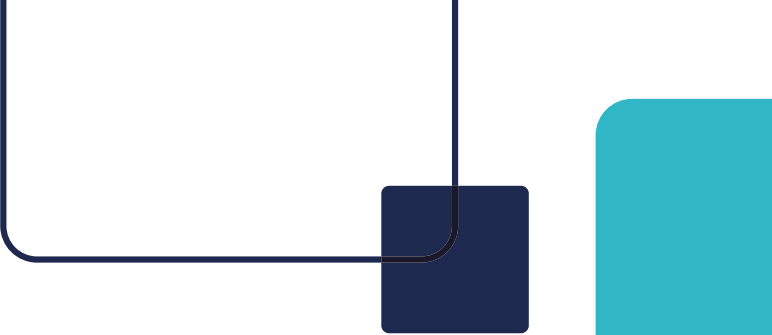
25_{LAT}

FUNDACJI ROZWOJU
SYSTEMU EDUKACJI
1993-2018

25_{LAT}
FUNDACJI ROZWOJU
SYSTEMU EDUKACJI
1993-2018

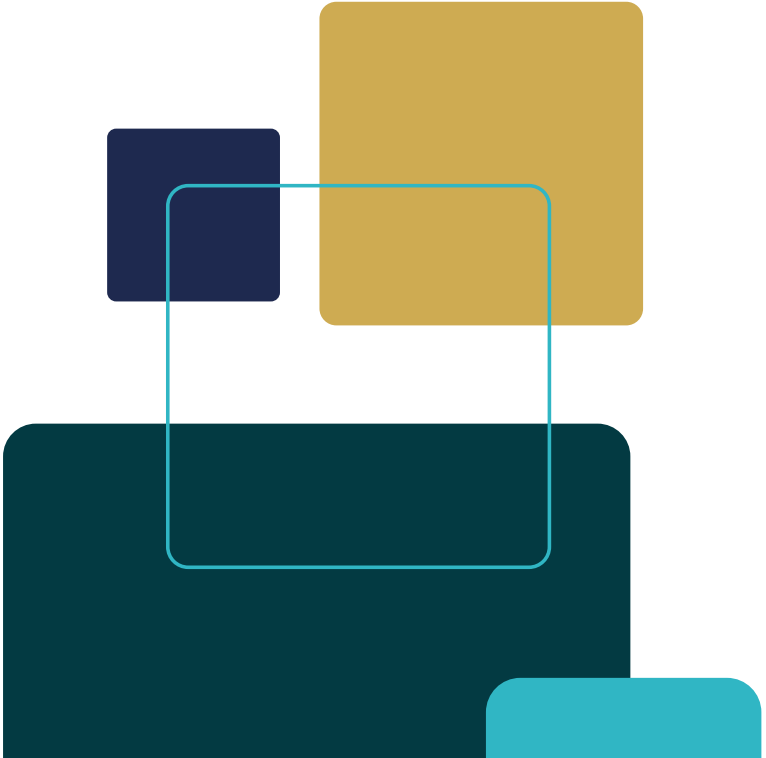

25 LAT

FUNDACJI ROZWOJU
SYSTEMU EDUKACJI

1993-2018

25 LAT FUNDACJI ROZWOJU SYSTEMU EDUKACJI, 1993–2018

Koncepcja: Magdalena Górowska-Fells, Agnieszka Rybińska
Koordinacja prac: Krzysztof Szwałek
Autorzy tekstów: Joanna Dąbrowska-Resiak, Aleksandra Filipowicz, Emilia Halemba, Mateusz Jeżowski, Agnieszka Karolczuk, Melania Miksiewicz, Iwona Morawicz, Michał Pachocki, Anna Pavlovych, Andrij Pavlovych, Monika Regulska, Agnieszka Rybińska, Edward Torończak

Korekta: Jadwiga Marculewicz-Olaś
Opracowanie graficzne: Mariusz Skarbek (okładka, layout, skład)
Agencja Lotna (s. 16–17; logo 25-lecia FRSE)
Druk: Drukarnia TOP DRUK
Nowogrodzka 151, 18-400 Łomża

Wydawca: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji,
Narodowa Agencja Programu Erasmus+
Al. Jerozolimskie 142A, 02-305 Warszawa
 www.frse.org.pl | kontakt@frse.org.pl
 www.erasmusplus.org.pl

Niniejsza publikacja została wydana na zasadach i warunkach określonych w licencji Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Na tych samych warunkach 3.0 Polska (CC BY-NC-SA 3.0 PL). Więcej: creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/pl.

Wykorzystano fragmenty publikacji „20-lecie FRSE, 1993–2013”; Agnieszka Pietrzak (red.), Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2013.

ISBN 978-83-65591-72-2

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczoną w niej zawartość merytoryczną.

Publikacja bezpłatna

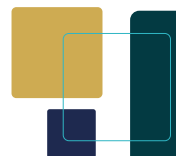
Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

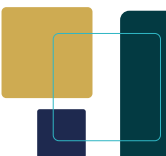

Więcej publikacji Wydawnictwa FRSE: www.czytelnia.frse.org.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	List minister edukacji narodowej Anny Zalewskiej	7
	Rozmowa z dr. Witoldem Sienkiewiczem, dyrektorem generalnym FRSE w latach 1993–2006	8
	Rozmowa z dr. Pawłem Poszytkiem, dyrektorem generalnym FRSE	12
Rozdział 1.	Pogłębić wiedzę, wzmocnić charakter – wkład FRSE w rozwijanie indywidualnych kompetencji uczestników	20
Rozdział 2.	Z peryferii Europy do głównego nurtu – wpływ FRSE na rozwój instytucjonalny	34
Rozdział 3.	Dobra informacja warunkiem sukcesu – rola FRSE w promocji i upowszechnianiu rezultatów projektów	44
Rozdział 4.	Pomocna dłoń dla polskiego biznesu – oferta FRSE dla przedsiębiorców i instytucji rynku pracy	56
Rozdział 5.	Najpierw dialog, potem decyzja – rola FRSE w kształtowaniu polityki edukacyjnej i młodzieżowej	62
Rozdział 6.	Polska patrzy na Wschód – wpływ FRSE na rozwój dialogu z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu	72

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji od 25 lat wspiera innowacyjne zmiany w polskim szkolnictwie. Zakresu inicjatyw realizowanych przez Fundację nie można wyrazić wyłącznie w samych statystykach, choć liczba beneficjentów, zrealizowanych programów czy efektywnie wydatkowanych środków jest niewątpliwie imponująca.

Prawdziwy sukces 25-letniej działalności to przede wszystkim kompetencje, umiejętności oraz doświadczenie, jakie młodzi ludzie zyskali dzięki wyjazdom, programom wymiany, stażom i praktykom zagranicznym organizowanym przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji. To one otwierały studentom, pracownikom naukowym, uczniom, nauczycielom, dyrektorom placówek oświatowych, edukatorom i wolontariuszom drzwi do Europy i świata.

Warto podkreślić, że w ciągu ćwierćwiecza działalności zakres działań Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji stale się rozwijał i poszerzał. Na uwagę zasługuje potencjał rozwojowy programu Erasmus+ nie tylko w obszarze mobilności akademickiej, ale także kształcenia zawodowego. Program umożliwia szerokiej grupie osób uczestniczenie w szkoleniach, prowadzenie zajęć, odbywanie staży i praktyk w firmach lub w centrach kształcenia praktycznego za granicą.

W działania na rzecz rozwoju szkolnictwa zawodowego w znakomity sposób wpisuje się także udział Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w przygotowaniu polskich zawodników do konkursu *EuroSkills*, czyli olimpiady młodych profesjonalistów. Dzięki zaangażowaniu Fundacji mogliśmy po raz pierwszy w kilkunastoletniej historii *EuroSkills* zaprezentować polską drużynę młodych zawodowców.

Nie sposób nie wspomnieć także o „Programowaniu z eTwinning”, którego celem są popularyzacja technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie edukacyjnym oraz podnoszenie kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli. Wzrastająca popularność eTwinning jest znakiem otwierania się polskich szkół na nowoczesne technologie.

Jedną z najnowszych inicjatyw, budzącą moje szczególne uznanie, jest Mobilne Centrum Edukacyjne (MCE), czyli naczepa szkoleniowo-dydaktyczna, z którą pracownicy Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji podróżują po Polsce. MCE umożliwia zarówno nauczanie dzieci, jak i szkolenie nauczycieli, m.in. w zakresie robotyki, podstaw programowania czy nauczania języków.

Z okazji jubileuszu 25-lecia pragnę serdecznie pogratulować skuteczności, efektywności i innowacyjności w działaniu. Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji przekazuję życzenia kolejnych sukcesów. Jestem przekonana, że podejmowane przez Fundację działania będą przyczyniały się do poprawy jakości i efektywności nauczania, unowocześnienia systemu oświaty i dostosowywania go do wyzwań współczesnego świata.

Anna Zalewska,
minister edukacji narodowej

AKSAMITNA REWOLUCJA

Rozmowa Wywiad z dr. Witoldem Sienkiewiczem,
dyrektorem generalnym Fundacji w latach 1993–2006

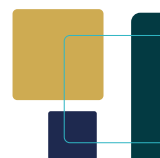
Jakie były okoliczności stworzenia Fundacji?

Był to czas, gdy Polska po przełomie systemowym w latach 1989–1990 podjęła próbę przeprowadzenia głębokich reform. Choć, jak pamiętamy, głównym celem ówczesnych rządów było doprowadzenie do stabilizacji ekonomicznej, dostrzegano też konieczność wprowadzenia zmian w edukacji. We wrześniu 1990 r. wprowadzono nowy akt prawny dotyczący systemu szkolnictwa wyższego. Przywrócono uczelniom autonomię i umożliwiono tworzenie wyższych szkół niepublicznych. Otworzyło to drogę do uczelni nowym grupom społecznym i doprowadziło do umasowienia kształcenia na poziomie wyższym. W systemie oświaty rozpoczęto również przygotowania do szeroko zakrojonych reform.

Jakie były działania Wspólnoty w tym czasie?

Podczas szczytu siedmiu najbardziej uprzemysłowionych państw świata w lipcu 1989 r. podjęto decyzję o przyznaniu pomocy ekonomicznej Polsce i Węgrom – krajom, które najwcześniej rozpoczęły przeprowadzanie reform ustrojowych. Koordynację tej pomocy powierzono Komisji Wspólnot Europejskich. Rada Ministrów Wspólnot w grudniu 1989 r. uchwaliła rozporządzenie, które dało podstawę prawną dla programu PHARE. Później rozszerzono go również na inne państwa Europy Środkowej i Wschodniej. Przedsięwzięcie to miało wspierać reformy społeczno-gospodarcze w tych krajach, jak również umożliwiać finansowanie wspólnotowych programów dla edukacji. Był to największy program bezzwrotnej pomocy skierowany do państw niebędących członkami Wspólnoty. Polska była jego głównym beneficjentem.

Dzięki programowi PHARE sfinansowany został pierwszy wspólnotowy program edukacyjny TEMPUS, ustanowiony decyzją Rady Ministrów Wspólnot w maju 1990 r. Celem programu było wspieranie reformy szkolnictwa wyższego w Polsce i w dwunastu innych krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Program ten okazał się bardzo efektywnym instrumentem w modernizacji systemów edukacji wyższej w tych krajach.

Pod koniec 1991 r. Polska wkroczyła na drogę integracji ze strukturami unijnymi poprzez podpisanie Układu Europejskiego, stowarzyszającego Polskę ze Wspólnotami. A w 1992 r. dwanaście państw członkowskich Wspólnot podpisało Traktat o Unii Europejskiej, zwany Traktatem z Maastricht. W postanowienia tego traktatu po raz pierwszy włączona została edukacja i w sposób wyraźny potwierdzono komplementarną rolę Unii w promowaniu rozwoju systemów edukacji w państwach członkowskich.

Jakie były racje przemawiające za ustanowieniem Fundacji?

Czynnikami decydującymi o wyborze fundacji jako formy działania były: jej elastyczna struktura organizacyjna, niekorporacyjny i niekomercyjny charakter takiej organizacji, a jednocześnie to, że fundacja ma osobowość prawną i działa na podstawie Ustawy o fundacjach i statutu. Tworzona fundacja miała stać się wyspecjalizowaną organizacją zdolną zapewnić efektywną współpracę z Komisją Europejską i Ministerstwem Edukacji Narodowej przy realizacji programów dla edukacji i udzielać wsparcia bezpośrednim beneficjentom tych programów.

Tak doszło do podpisania aktu założycielskiego.

Rzeczywiście. W czerwcu 1993 r. fundacja pod nazwą „Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji” została ustanowiona aktem notarialnym przez ministra edukacji narodowej prof. Zdobysława Flisowskiego, działającego w imieniu Skarbu Państwa. Warto przypomnieć, że prace nad koncepcją Fundacji prowadził w MEN podsekretarz stanu dr Jerzy Olędzki, który został też pierwszym przewodniczącym Rady Fundacji. Koncepcję fundacji wspierał pierwszy szef Delegatury Wspólnot Europejskich w Polsce Alexander Dijckmeester.

Jakie cele stawiała sobie wówczas Fundacja?

Celem Fundacji określonym w statucie było i jest wspieranie działań organów państwa na rzecz reformy i rozwoju systemu edukacji w Polsce, w tym poprawy jej jakości i efektywności. Ten ogólny cel przekładał się na wiele konkretnych działań. Tym podstawowym było zarządzanie operacyjne realizacją programów Wspólnoty w dziedzinie edukacji. Było to także wspieranie prac analitycznych, studialnych i promocyjnych dotyczących reformy i rozwoju systemu edukacji oraz promowanie współpracy z ośrodkami zagranicznymi i wymiana informacji z tymi ośrodkami o europejskich systemach edukacyjnych.

Jakie programy wspólnotowe finansowane z funduszu PHARE realizowała Fundacja?

Bezpośrednio po ustanowieniu Fundacji w 1993 r., zgodnie z wymaganiami Komisji Europejskiej powstało w Fundacji Biuro TEMPUS. Program funkcjonował do roku 2000. Było to przedsięwzięcie o dużej skali – jego budżet, finansowany z funduszu PHARE, wyniósł ponad 223 mln euro. TEMPUS był również dofinansowywany z budżetu państwa. W ramach programu zrealizowano ok. 580 projektów współpracy międzyuczelnianej, w których uczestniczyło ponad

FUNDACJA
MIAŁA STAĆ SIĘ
WYSPECJALIZOWANĄ
ORGANIZACJĄ
ZDOLNĄ ZAPEWNIĆ
EFEKTYWNA
WSPÓŁPRACĘ
Z KOMISJĄ
EUROPEJSKĄ
I MINISTERSTWEM
EDUKACJI
NARODOWEJ

100 polskich uczelni. Największe z nich zrealizowały po 50–60 projektów. W każdym – zgodnie z wymogami programu – uczestniczyli partnerzy z co najmniej dwóch krajów Wspólnoty. Z budżetu programu sfinansowano również wyjazdy nauczycieli akademickich i studentów do uczelni w krajach Unii oraz zakupy sprzętu komputerowego i oprogramowania dla polskich uczelni.

Wspólnotowy program pomocowy o nazwie TESSA, o znacznie mniejszej skali, został uruchomiony w 1994 r. Skoncentrowany był na szkoleniu zawodowym młodych ludzi na poziomie pomaturalnym, odpowiednio do potrzeb rozwijającej się gospodarki wolnorynkowej. W ramach tego programu zorganizowano ponad 30 specjalistycznych kursów, które zostały dofinansowane z budżetu tego programu, wynoszącego ok. 3 mln euro.

W 1994 r. uruchomiono też program TERM, a dwa lata później jego kontynuatora o nazwie SMART. Były to programy związane z doskonaleniem kadry decydentów i specjalistów, którzy przygotowywali koncepcję reformy systemu oświaty w Polsce. Programy te umożliwiały udział w sympozjach międzynarodowych oraz przeprowadzanie badań i studiów nad wybranymi aspektami funkcjonowania systemów edukacyjnych w krajach partnerskich.

Jak i kiedy Polska stała się uczestnikiem wspólnotowych programów współpracy w dziedzinie edukacji?

Na mocy Układu Europejskiego Polska – jeszcze jako kraj stowarzyszony – w 1998 r. została przyjęta jako pełnoprawny uczestnik do wszystkich działających wówczas programów edukacyjnych Unii Europejskiej, czyli programów SOCRATES, LEONARDO DA VINCI i MŁODZIEŻ. Ich realizacja była przewidziana do 2006 r. O przyjęcie Polski i innych krajów stowarzyszonych do unijnych programów szczególnie zabiegał ówczesny dyrektor ds. edukacji w Komisji Europejskiej Domenico Lenarduzzi, którego mieliśmy przyjemność gościć w Fundacji w 1997 r.

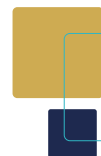
Program SOCRATES miał dużą skalę oddziaływania – obejmował edukację na wszystkich poziomach: edukację szkolną (Comenius), szkolnictwo wyższe (Erasmus), kształcenie dorosłych (Grundtvig), uczenie się języków europejskich (Lingua) oraz wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w edukacji (Minerva).

Co przyniosły przedsięwzięcia o tak dużej skali?

Śmiało można powiedzieć, że w dziedzinie edukacji dokonała się wówczas ogromna zmiana. Osiągnięcia wynikające z realizacji projektów spowodowały powstanie nowych i restrukturyzację istniejących jednostek uczelnianych, opracowanie nowych i modernizację istniejących programów studiowania oraz przygotowanie materiałów dydaktycznych. Projekty finansowane z budżetów programów umożliwiły też modernizację sprzętu oraz transfer wiedzy i umiejętności dzięki mobilności nauczycieli akademickich oraz studentów. Zaczęto też wprowadzać elastyczny system studiów – duże znaczenie miało tu uruchomienie systemu transferu punktów (ECTS). Ułatwił on uznawalność okresów

SUKCES FRSE
BYŁ MOŻLIWY
DZIĘKI PEŁNEMU
ZAAŃGAŻOWANIU
CAŁEGO ZESPOŁU
W TYM PIERWSZYM,
CZĘSTO PIONIERSKIM
OKRESIE. WSZYSTKIM
CZŁONKOM
ZESPOŁU FUNDACJI
NALEŻĄ SIĘ SŁOWA
PODZIĘKOWANIA

studiów za granicą. Programy te zapoczątkowały również proces umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego.

Działalność Fundacji to zatem sukces?

Sukcesem była efektywna realizacja wspólnotowych programów współpracy w dziedzinie edukacji, która wyraża się w szczególności: wzmacnianiem wymiaru europejskiego edukacji na wszystkich poziomach kształcenia, poprawą znajomości języków europejskich, rozwojem współpracy i mobilności w procesie edukacji oraz wprowadzaniem innowacyjnych metod kształcenia. Podkreślić również należy, że środki w budżetach programów były wykorzystane prawie w stu procentach.

Sukces ten był możliwy dzięki pełnemu zaangażowaniu całego zespołu Fundacji w realizację wspólnotowych programów w tym pierwszym, często pionierskim okresie. Wszystkim członkom zespołu Fundacji należą się słowa podziękowania za pracę w tamtym okresie. W szczególności słowa podziękowania kieruję do Ewy Kolanowskiej (TEMPUS), Beaty Skibińskiej (Erasmus), Pawła Poszytka (Lingua i eTwinning – obecnie dyrektor generalny Fundacji), Tadeusza Wojciechowskiego (Comenius) i Renaty Sobolewskiej (MŁODZIEŻ). Do tego sukcesu w znacznym stopniu przyczynili się również koordynatorzy programów na uczelniach i w szkołach oraz sami beneficjenci programów. Sukces tych przedsięwzięć nie byłby możliwy bez wsparcia ze strony Komisji Europejskiej i Ministerstwa Edukacji Narodowej. Zespół Fundacji, który uformował się w początkowym okresie jej działania, po znaczącym powiększeniu jego składu realizuje obecnie ze znakomitymi rezultatami programy o znacznie większej skali niż w początkowym okresie działania Fundacji.

BROKERZY WIEDZY

Rozmowa O sukcesach i wyzwaniach Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji rozmawiamy z dr. Pawłem Poszytkiem, dyrektorem generalnym FRSE

Kieruje Pan Fundacją od 2016 r., ale zna ją dużo dłużej – w zasadzie od 20 lat. Jak zmieniła się rola Fundacji w tym czasie?

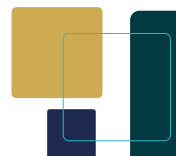
Na rolę i potencjał Fundacji patrzę dziś tak samo jak w latach 2006–2009, gdy po raz pierwszy zasiadałem w jej zarządzie. Dostrzegam niesamowity potencjał tej instytucji we wspieraniu polskiego systemu edukacji – i to nie tylko poprzez przyznawanie różnego rodzaju grantów na projekty mobilności. FRSE powinna odgrywać – i w coraz większym stopniu odgrywa – ważną rolę na wielu innych poziomach, np. jako instytucja ekspercka, prowadząca badania i mająca w swej strukturze polskie biuro sieci Eurydice, czy jako podmiot wspierający doskonalenie zawodowe nauczycieli oraz rozwój instytucji edukacyjnych.

Kilkanaście lat temu też miałem świadomość tego olbrzymiego potencjału, ale zasięg programu i jego możliwości finansowe były inne. Od tamtej pory na naszych oczach dokonała się jednak ważna zmiana – dzięki działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji program Erasmus w Polsce osiągnął pewną masę krytyczną. Każdy, kto działa w edukacji, jakoś się o niego otarł, wszyscy go znają. Dzięki temu można śmiało powiedzieć, że Erasmus ma realny wpływ na polski system edukacji! A przecież 15 czy 18 lat temu sytuacja była inna – nasze możliwości budżetowe były dużo mniejsze, przez co szanse uzyskania dofinansowania miało nieporównywalnie mniej szkół i organizacji.

Olbrzymi potencjał widzę – i od dawna widziałem – również w innych inicjatywach koordynowanych przez FRSE, np. w programie eTwinning. Zachwyciłem się nim już kilkanaście lat temu. Wówczas mało kto rozumiał możliwości, jakie w nim drzemia. Tymczasem po paru latach eTwinning stał się potężnym przedsięwzięciem! Angażuje tysiące nauczycieli i uczniów, a w dodatku oferuje unikatowe szkolenia dla nauczycieli z zakresu technologii informacyjno-telekomunikacyjnych. Żadna inicjatywa w Polsce nie jest tak powszechna i użyteczna z punktu widzenia krajowych potrzeb.

KILKANAŚCIE LAT TEMU
MAŁO KTO ROZUMIAŁ
MOŻLIWOŚCI,
JAKIE DRZEMIAŁ
W PROGRAMIE
ETWINNING.
OBECNIE ŻADNA
INNA INICJATYWA
EDUKACYJNA
NIE JEST TAK
POWSZECHNA
I UŻYTECZNA

FOT. K. KUZYK

Skoro potencjał Erasmusa rośnie, większe są też możliwości całej Fundacji. Co było najważniejszym wyzwaniem w ostatnich dwóch latach?

Fundacja rozwija się bardzo szybko. Wystarczy powiedzieć, że w 2018 r. podwoiliśmy jej przychód: dzięki pozyskaniu nowych programów pula środków, które możemy rozdysponować, zwiększyła się o 100 proc. Z tego, że Fundacja prowadzi bardzo dużo różnych programów, biorą się określone korzyści. Po pierwsze, obsługa poszczególnych przedsięwzięć jest tańsza, przez co stale rośnie nasza efektywność w rozdzielaniu grantów w przeliczeniu na pracownika. Po drugie, jest to też korzystne dla beneficjentów – mają mnóstwo możliwości pod dachem jednej instytucji.

Ten rozwój Fundacji byłby niemożliwy, gdyby nie inna ważna decyzja – zmiana siedziby. Dziś już mało kto o tym pamięta i to docenia, ale to właśnie przeprowadzka do nowego budynku pozwoliła nam pozyskiwać nowe programy. Dość powiedzieć, że – by móc sprawnie obsługiwać wszystkie inicjatywy – w 2019 r. zespół Fundacji zwiększy się według planów z 250 do ok. 280 osób. W starej siedzibie byłoby to niemożliwe.

To są rzeczy, z których jest Pan najbardziej dumny?

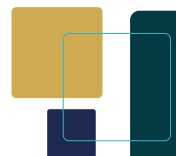
Nie tylko – warto wspomnieć też o innych efektach synergii w zarządzaniu programami. Dzięki niej możemy sobie pozwolić np. na rozwiązanie, które jest ewenementem w skali Europy, czyli prowadzenie wyodrębnionego w strukturze Fundacji Zespołu Analityczno-Badawczego i Wydawnictwa, działającego w dodatku na zasadach niekomercyjnych. Audytorka z Komisji Europejskiej, która gościła u nas w grudniu 2018 r., chwaliła nas za ten pomysł. Zapowiedziała, że Komisja Europejska będzie go rekomendować innym narodowym agencjom Erasmus+ w Europie, bo jest wyjątkowy. Nie ukrywam, że bardzo mnie to cieszy, bo gdy zostałem w 2016 r. dyrektorem generalnym Fundacji, było to moje oczko w głowie. Na tym, by instytucja ta miała ekspercki charakter i potrafiła zabrać głos w ważnych dyskusjach na temat edukacji, zależało mi zresztą już wcześniej – gdy zasiadałem w zarządzie FRSE w latach 2006–2009. Wtedy po raz pierwszy powstało w Fundacji biuro studiów i analiz. Wówczas – z poziomu członka zarządu i dyrektora programu eTwinning – nie miałem takich możliwości, by obszar zainteresowania tego biura objął wszystkie programy Fundacji. A po moim odejściu z zarządu – i to muszę wprost powiedzieć – ku mojemu zdziwieniu zaniedbano tę działkę. W 2016 r. wróciliśmy do tego pomysłu. Co ważne, nie chodzi w nim tylko o strukturę Fundacji, ale o kwestie jakościowe. FRSE wydawała przecież publikacje od dawna. Różnica polega na tym, że teraz są to pozycje innego rodzaju – o charakterze naukowo-badawczym, które cieszą się popularnością i są cenione. Choć początki tworzenia Wydawnictwa FRSE i Zespołu Analityczno-Badawczego były trudne, udało nam się zorganizować te komórki w zaledwie dwa lata. Ich istnienie to dowód, że Fundacja coraz lepiej pełni funkcję edukacyjnego *think tanku*, co od początku było ambicją nowego zarządu FRSE.

LATA 2019–2020
PRZEZNACZYMY
RACZEJ NA
SZLIFOWANIE,
DOPIESZCZANIE
I USPRAWNIANIE
TEGO, CO JUŻ
ROBIMY. CHCEMY
JESZCZE LEPIEJ
PROMOWAĆ NASZĄ
DZIAŁALNOŚĆ
I DOPASOWYWAĆ
DO POTRZEB
ODBIORCÓW

Stąd wziął się też pomysł na Kongres Rozwoju Systemu Edukacji?

Tak, to nasz nowy projekt, zainicjowany w 2018 r. – myślę, że z sukcesem. Podczas pierwszej edycji udało nam się zgromadzić prawie tysiąc osób, w tym gości specjalnych, związanych z Komisją Europejską. Chcemy, by w przyszłości kongres był ważną inicjatywą – mamy ambicję organizowania go cyklicznie, we wrześniu, zaraz po starcie roku szkolnego, ale przed rozpoczęciem roku akademickiego. Ma to być miejsce rozwijania idei edukacyjnych, taki widoczny dla wszystkich element realizacji strategii pozycjonowania Fundacji jako instytucji eksperckiej w zakresie edukacji. Nie chodzi przecież o to, by pracować nad pomysłami w zamknięciu, ale by zderzać je z koncepcjami innych, pokazywać ekspertom z zewnątrz. Do naszych działań w tym obszarze pasuje mi sformułowanie „brokerzy wiedzy”. Używano go dawniej do określania instytucji, które zbierają, przetwarzają i dystrybuują informacje. Myślę, że w naszym przypadku to określenie wciąż byłoby przydatne – tak właśnie widzę rolę Fundacji.

Czy w 2019 r. Fundację również czekają duże zmiany?

W ostatnim czasie próbowaliśmy redefiniować nas jako instytucję, ustawiać na nowe tory. Ale lata 2019–2020 przeznaczymy raczej na szlifowanie, dopieszczanie i usprawnianie tego, co już robimy. To będą dwa ostatnie lata obecnej perspektywy finansowej, więc nie będziemy już podejmować nowych inicjatyw, raczej skupimy się na lepszym dopasowywaniu naszych działań do potrzeb odbiorców i skuteczniejszej promocji. Na pewno wykorzystamy do tego Mobilne Centrum Edukacyjne, czyli naszą multimedialną naczepę, pełną interesujących narzędzi edukacyjnych dla uczniów i nauczycieli. Ten pomysł okazał się wielkim sukcesem – zwrócił na niego uwagę np. komisarz UE ds. edukacji i młodzieży Tibor Navracsics, który w przyszłym roku zaprosił nas z MCE na Europejski Szczyt Edukacji do Brukseli.

A w 2020 r. będziemy wchodzić w nową perspektywę finansową – prawdopodobnie będzie to znów Erasmus bez plusa. Gdy będziemy znali jasne wytyczne nowego programu, zastanowimy się, jak wykorzystać unijne inicjatywy, by skuteczniej stawiać czoła krajowym wyzwaniom.

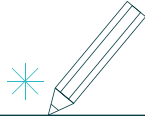
Jedno już dziś jest jasne – po roku 2020 czeka nas skokowy wzrost budżetu programu Erasmus. To dla Fundacji szansa czy raczej wyzwanie?

Faktycznie, budżet programu będzie zwiększony dwukrotnie, a może nawet trzykrotnie, i bardzo się z tego cieszymy. To ogromna szansa dla tysięcy polskich instytucji edukacyjnych i organizacji, a także uczniów, studentów czy kadry. Dla Fundacji to też będzie moment przełomowy, ale nie mam wątpliwości, że staniemy na wysokości zadania. W większości sektorów programu nie będzie problemu ze znalezieniem chętnych na środki, bo zapotrzebowanie jest duże, mimo że od lat korzystamy również ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Pewnym wyzwaniem będzie tylko sektor szkolnictwa wyższego. Może się okazać, że niektóre uczelnie w Polsce nie będą w stanie wykorzystywać środków w stu procentach, ponieważ część młodych ludzi łączy naukę z pracą, co przeszkadza w mobilnościach.

Na szczęście wszystko wskazuje na to, że nowy program będzie nieco bardziej elastyczny niż poprzedni – prawdopodobnie możliwe będzie swobodniejsze przesuwanie środków między sektorami. Z pieniędzy niewykorzystanych w jednym sektorze będzie wówczas można zrobić użytek w innym. Mówiąc krótko: wyzwanie przed nami spore, ale nie widzę powodu, dla którego nie mielibyśmy sobie z nim poradzić. 25 lat naszej historii pokazuje, że nie ma dla nas rzeczy niemożliwych.

Doktor Paweł Poszytek jest dyrektorem FRSE od maja 2016 r. Wcześniej, w latach 1998–2010, był w FRSE koordynatorem programu Lingua i European Language Label, a także – w latach 2006–2009 – członkiem zarządu i dyrektorem polskiej Narodowej Agencji Programów SOCRATES i „Uczenie się przez całe życie” (obecnie Erasmus+).

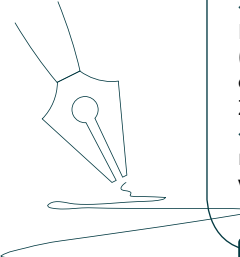

FRSE

1993

- ◆ Ustanowienie Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE) decyzją ministra edukacji narodowej Zdobysława Flisowskiego
- ◆ Program TEMPUS I rozpoczyna działalność w strukturze FRSE

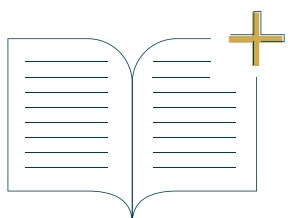
1994

- ◆ Rusza TEMPUS II, uruchomiony zostaje też program TESSA

- ◆ FRSE uruchamia projekt Mobilnego Centrum Edukacyjnego
- ◆ Fundacja zostaje Narodową Agencją Europejskiego Korpusu Solidarności
- ◆ Odbywa się I Kongres Rozwoju Systemu Edukacji
- ◆ Otwarty zostaje program Edukacja finansowany z EOG
- ◆ Rusza projekt Szansa w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój - nowe możliwości dla dorosłych

2018

2017

- ◆ Odbywa się pierwszy charytatywny Bieg Erasmusa
- ◆ FRSE zostaje członkiem organizacji WorldSkills Europe promującej edukację zawodową
- ◆ W strukturach FRSE rusza Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój w sektorze edukacja dorosłych

2016

- ◆ W Fundacji powstaje Zespół Analityczno-Badawczy i Wydawnictwo
- ◆ Rusza Polsko-Ukraińska Rada Wymiany Młodzieży, realizowane są pierwsze projekty

1996

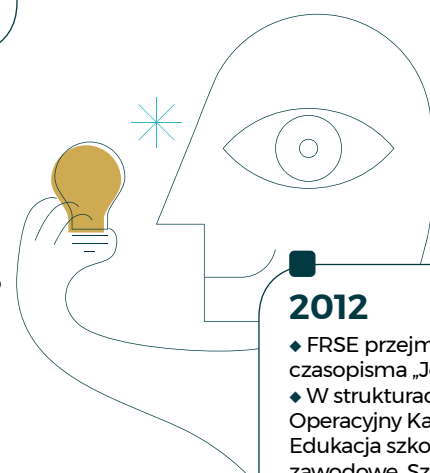
- ◆ Rusza program PHARE SMART (Strategic Measures for Achieving Reform Targets)

1995

- ◆ Swoje działania rozpoczyna program PHARE TERM (Training for Education Reform Management), powstaje 16 ośrodków szkoleniowych dla kadr oświatowych

1997

- ◆ Pierwszy nieoficjalny deadline, w którym polskie szkoły mogą składać wnioski na projekty w ramach programu SOCRATES-COMENIUS (w tym projekty w ramach Lingua akcje A i E)

2012

- ◆ FRSE przejmuje rolę wydawcy czasopisma „Języki Obce w Szkole”
- ◆ W strukturach FRSE rusza Program Operacyjny Kapitał Ludzki w sektorach Edukacja szkolna, Szkolnictwo zawodowe, Szkolnictwo wyższe
- ◆ Rusza II edycja ogólnopolskiego konkursu *EDUinspiracje*
- ◆ Zostaje powołany krajowy zespół ekspertów ECVET

2013

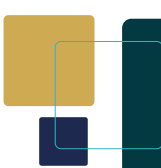
- ◆ Obchody 20-lecia FRSE

2014

- ◆ FRSE zostaje Narodową Agencją Programu Erasmus+ w Polsce
- ◆ Powstaje Krajowe Biuro EPALE (Elektronicznej platformy na rzecz uczenia się dorosłych w Europie)
- ◆ Rusza Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój w sektorach Edukacja szkolna, Szkolnictwo zawodowe, Szkolnictwo wyższe

2015

- ◆ W FRSE swoją pracę rozpoczynają Ambasadorowie EPALE
- ◆ Uruchomienie platformy Selfie+ promującej projekty programu Erasmus+

1998

- ◆ FRSE zaczyna zarządzać programami: Socrates (Comenius, Erasmus, Arion, Lingua, NARIC, ODL) oraz „Młodzież dla Europy”
- ◆ W strukturze Fundacji zaczyna działać Polskie Biuro Eurydice

1999

- ◆ Powstaje sieć koordynatorów i trenerów Comeniusa - pracowników kuratoriów oświaty i placówek doskonalenia nauczycieli (inicjatywa ta stanowiła ewenement w skali Europy)

2011

- ◆ FRSE przyjmuje rolę operatora Funduszu Stypendialnego i Szkoleniowego w II edycji MF EOC i NMF na lata 2009-2014
- ◆ Fundacja rozpoczyna promocję polskiego szkolnictwa wyższego na zagranicznych targach edukacyjnych
- ◆ FRSE organizuje międzynarodowe konferencje stanowiące wkład do programu prezydencji Polski w Radzie Unii Europejskiej
- ◆ Inauguracja Eurypedii - Eurydice rozbudowuje opisy systemów edukacji w Europie, dostępne obecnie jako National Education Systems
- ◆ Rusza ogólnopolski konkurs *EDUinspiracje*
- ◆ FRSE uzyskuje certyfikat ISO

2009

- ◆ Krajowe Centrum Europass zostaje przeniesione do FRSE
- ◆ FRSE obejmuje rolę krajowego koordynatora działań związanych z Europejskim Rokiem Kreatywności i Innowacji
- ◆ FRSE podpisuje umowę z Konferencją Rektorów Uniwersytetów Szwajcarskich na prowadzenie Punktu Kontaktowego Funduszu Stypendialnego SCIEIX na lata 2009-2012

+

- ◆ Milionowy student Erasmusa w Europie

2002

2001

- ◆ FRSE rozpoczyna realizację konkursu *European Language Label*
- ◆ Pierwszy nabór wniosków w programie Grundtvig

2000

- ◆ FRSE obejmuje rolę Narodowej Agencji programów: Socrates II (Comenius, Erasmus, Grundtvig, Minerva, Lingua, Arion, NARIC), MŁODZIEŻ, TEMPUS III

2003

- ◆ Rusza program Eurodesk w Polsce
- ◆ W FRSE zaczyna funkcjonować Centrum Współpracy z Krajami Europy Wschodniej i Kaukazu (SALTO EECA)
- ◆ FRSE zaczyna prowadzić Biuro Krajowe akcji eTwinning programu e-Learning, Biuro Krajowe programu Erasmus Mundus i Krajowy Punkt Kontaktowy programu TEMPUS
- ◆ FRSE organizuje konferencję „Doświadczając uczenia” i rozpoczyna poważną debatę publiczną na temat edukacji pozaformalnej w Polsce

2004

2005

- ◆ FRSE organizuje II edycję Europejskiego Tygodnia Młodzieży
- ◆ FRSE rozpoczyna wydawanie biuletynu „Twój Eurodesk”

2006

- ◆ Rusza pierwszy ogólnopolski konkurs programu eTwinning
- ◆ Powstają wizualizacja systemowa, logo FRSE oraz pierwsza strona internetowa FRSE (do tej pory działały tylko strony poszczególnych programów)
- ◆ FRSE po raz pierwszy współorganizuje Forum Ekonomiczne Młodych Liderów w Nowym Sączu

2007

- ◆ FRSE zostaje Narodową Agencją programów „Uczenie się przez całe życie” oraz „Młodzież w działaniu”
- ◆ Dzięki staraniom FRSE powołany zostaje Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży
- ◆ Program Leonardo da Vinci zostaje przeniesiony do FRSE

2010

- ◆ Ukazuje się pierwszy numer kwartalnika FRSE „Europa dla Aktywnych”
- ◆ FRSE kończy proces przechodzenia na elektroniczny system składania wniosków we wszystkich programach

2008

- ◆ FRSE obejmuje rolę operatora Funduszu Stypendialnego i Szkoleniowego oraz beneficjenta systemowego EFS PO KL Priorytet III Poddziałanie 3.1.1.
- ◆ Eurodesk Polska zostaje uznany za najaktywniejszą krajową sieć w Europie

Edycja

Sektor

2007

2008

2009

2010

2011

Edukacja
szkolna

1386

8 883 335

1233

10 645 027

1412

12 178 887

1753

12 277 938

1781

13 540 021

Szkolnictwo
wyższe

217

31 907 485

229

35 258 416

251

37 252 063

256

38 883 113

258

42 564 567

Kształcenie
zawodowe

261

11 376 134

218

13 680 344

232

14 927 185

267

16 424 536

275

18 257 193

Młodzież

578

6 228 014

570

6 995 424

562

6 903 319

577

7 561 392

604

7 872 857

Edukacja
dorosłych

171

1 161 709

195

1 501 138

273

2 452 692

269

2 375 249

305

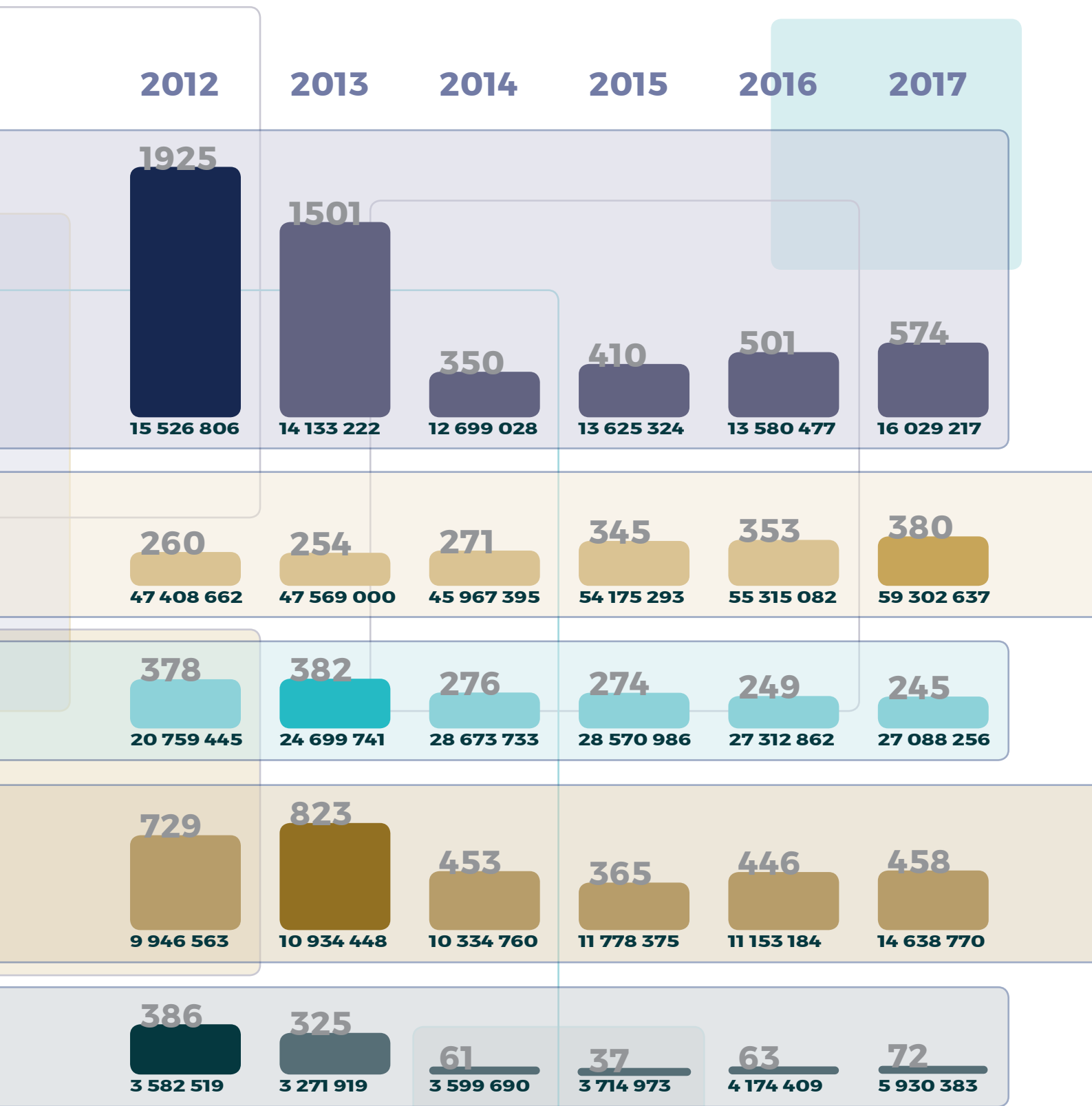
3 060 414

1234

Liczba zaakceptowanych
projektów

12 345 678

Wartość projektów
w euro

POGŁĘBIĆ WIEDZĘ, WZMOCNIĆ CHARAKTER

Rozdział 1. Wkład FRSE w rozwijanie indywidualnych kompetencji uczestników

Przez 25 lat działalności Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji efektywnie zarządzała dziesiątkami programów i akcji edukacyjnych. Tylko po 2007 r. ze środków unijnych programów realizowanych przez FRSE sfinansowano ponad pół miliona wyjazdów: wymian studenckich i młodzieżowych, staży, praktyk, kursów i szkoleń oraz projektów o charakterze wolontariackim. Setki tysięcy osób w każdym wieku, bez względu na wykształcenie i posiadane umiejętności, miało szansę uczyć się za granicą albo uczestniczyć w ponadgranicznych przedsięwzięciach. Beneficjenci zdobywali wiedzę z konkretnych dziedzin oraz rozwijali kompetencje zaliczane do kluczowych.

Pokonywanie barier

Najważniejszym dla indywidualnych beneficjentów rezultatem udziału w międzynarodowych projektach wspieranych przez FRSE był rozwój kompetencji językowych. Świadczą o tym wszystkie ankiety i badania prowadzone przez Fundację.

Jak wynika z doświadczeń Fundacji, największe postępy językowe robili ci, którzy za granicę wyjeżdżali na dłużej, czyli przede wszystkim studenci realizujący w innych krajach część swoich studiów lub korzystający ze staży (Erasmus, Erasmus+ Szkolnictwo wyższe, SCIEIX, FSS). Znaczący rozwój kompetencji językowych deklarują jednak również uczestnicy wymian młodzieży szkolnej (Comenius, Erasmus+ Edukacja szkolna) oraz projektów z sektorów edukacji zawodowej i pozaformalnej (Arion, Leonardo da Vinci, Grundtvig, MŁODZIEŻ, „Młodzież w działaniu”, Erasmus+ Młodzież, Erasmus+ Kształcenie i szkolenia zawodowe, Erasmus+ Edukacja dorosłych). Raporty koordynatorów tych przedsięwzięć pokazują, że wspólne działania pomagały w przełamywaniu barier – młodzi ludzie przestawali bać się popełniać błędy, nabierali pewności siebie, poznawali też nowe, specjalistyczne słownictwo, niezbędne w późniejszej pracy zawodowej. Projekty były też wyjątkową szansą na rozwój językowy dla edukatorów: nauczycieli, pracowników młodzieżowych i wykładowców akademickich. Dla wielu z nich zagraniczne wyjazdy były bodźcem do tego, by odświeżyć wiedzę, dla innych okazały się przełomem, dzięki któremu nabrali pewności siebie. Nauczyciele i opiekunowie mogli doskonalić kompetencje językowe, nie

PONAD
97
PROC.

BYŁYCH STAŻYSTÓW
TWIERDZI, ŻE WYJAZD
MIAŁ POZYTYWNY WPŁYW
NA ICH KOMPETENCJE
JĘZYKOWE

Gabriela Jelonek,
stypendystka Erasmusa,
laureatka Nagrody
im. Karola Wielkiego
FOT. KRZYSZTOF PACHOLAK

tylko koordynując wymiany czy projekty eTwinning, lecz także uczestnicząc w kursach i szkoleniach oraz prowadząc zajęcia w języku obcym (Erasmus+ Szkolnictwo wyższe, Erasmus+ Edukacja szkolna). Znalezienie się w nowej sytuacji inspirowało pedagogów do samodzielnego interpretowania różnych zjawisk kulturowych i społecznych, co prowadziło do zmiany perspektywy patrzenia na własne dziedzictwo kulturowe.

FOCUS BADANIA FUNDACJI

Wpływ międzynarodowych mobilności na rozwój kompetencji językowych był przedmiotem badań realizowanych przez Zespół Analityczno-Badawczy FRSE. O zdanie zapytano m.in. absolwentów zagranicznych praktyk studenckich. O umiejętnościach językowych wspominali oni dość często: ponad 64 proc. uczestników badania uznało, że właśnie poprawa znajomości języków obcych stanowiła największą wartość ich wyjazdu. I chociaż dotyczyło to absolwentów wszystkich kierunków studiów, to należy podkreślić, że rozwój kompetencji językowych okazał się szczególnie istotny dla absolwentów nauk społecznych i studiów prawniczych.

Pozytywny wpływ na kompetencje językowe potwierdziło także ponad 97 proc. byłych uczestników **zagranicznych staży i praktyk dla uczniów szkół zawodowych**. Ponad dwie trzecie respondentów uznało, że zagraniczna mobilność w wysokim stopniu poprawiła ich zdolność porozumiewania się w języku obcym w środowisku pracy. Co ważne, również ponad 97 proc. ankietowanych uczestników projektów Wolontariatu Europejskiego zadeklarowało, że po powrocie z zagranicy lepiej porozumiewa się w języku obcym.

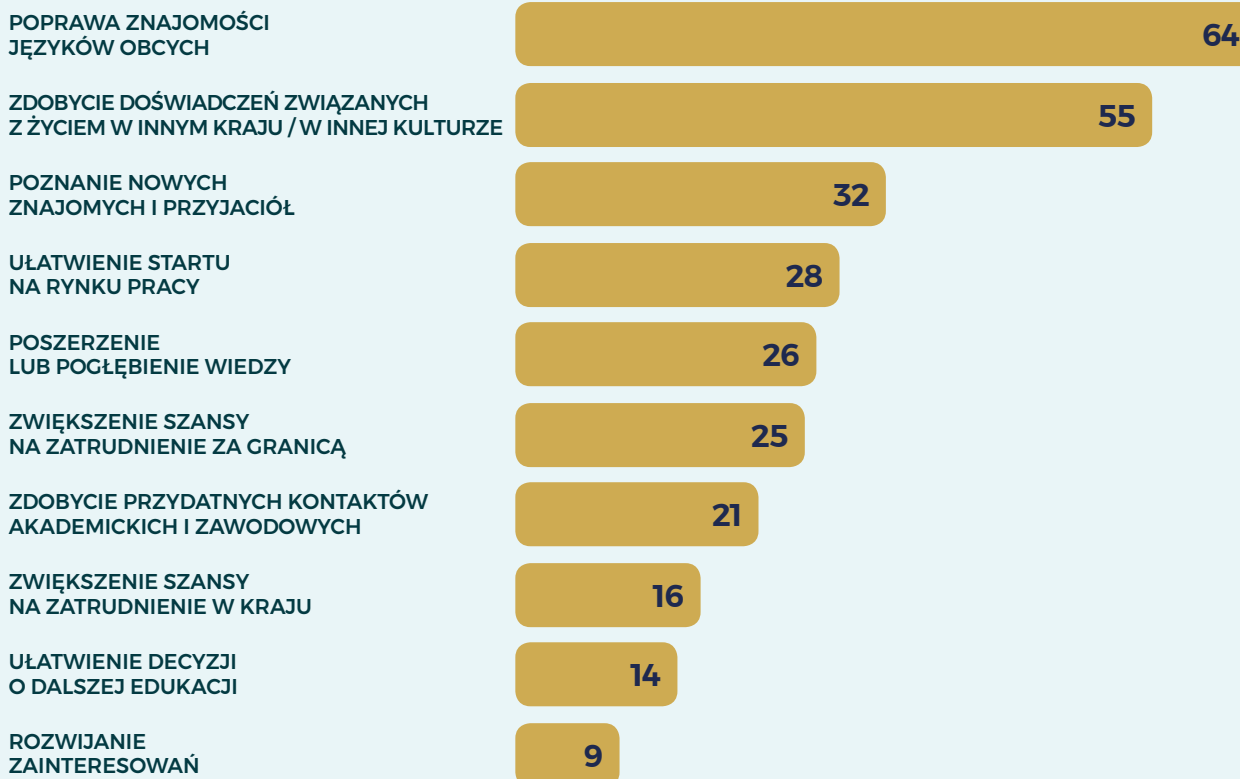
Byli uczestnicy wyjazdów często wskazywali, że udział w międzynarodowych mobilnościach wymagał od nich przewyciężenia nieśmiałości. Konieczność komunikowania się z cudzoziemcami sprawiała, że pokonywali barierę językową. Dla zwiększenia umiejętności posługiwania się językiem obcym istotny okazał się również rzetelnie zaplanowany okres przygotowania do wyjazdu. Jak wynika z badań, poziom zadowolenia z zajęć przygotowawczych w dużej mierze zależał od stopnia dostosowania zakresu realizowanego materiału do potrzeb wyjeżdżającej grupy oraz charakteru i tematyki danego projektu.

Badania FRSE

Badaniami objęto uczniów i studentów uczestniczących w mobilnościach realizowanych w ramach programów Erasmus+ oraz poprzedzających go programów Erasmus i Leonardo da Vinci, a także młode osoby, które brały udział w wymianach młodzieży i projektach szkoleniowych.

Rysunek 1. Korzyści z praktyk studenckich w programie Erasmus w oczach uczestników

Odsetek odpowiedzi potwierdzających pozytywny wpływ na dany obszar

Joanna Bryś -
dzięki Funduszowi
SCIEX kształciła się
w Szwajcarii

FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

Rozwój zawodowy

Uczestnicy programów koordynowanych przez FRSE mieli też okazję rozwijania swoich kompetencji zawodowych i poszerzania ogólnej wiedzy, niezbędnej do funkcjonowania na rynku pracy. Pod tym względem szczególnie istotne były zagraniczne studia oraz staże, realizowane przez uczniów, studentów i pracowników merytorycznych w różnych sektorach programów Socrates, MŁODZIEŻ, „Uczenie się przez całe życie”, „Młodzież w działaniu” i Erasmus+.

Stypendyści Erasmusa mogli na zagranicznych uczelniach zdobywać wiedzę niedostępną w Polsce oraz nawiązywać nowe kontakty naukowe i zawodowe, dzięki którym ich kariery rozwijały się szybciej. Mocno zauważalny w tym zakresie był również wpływ takich programów jak szwajcarsko-polski Fundusz Stypendialny SCIEX-NMSch oraz Fundusz Stypendialny i Szkoleniowy (FSS), również przez lata koordynowanych przez FRSE. Ten pierwszy, realizowany w latach 2009–2017, umożliwił pobyty badawcze w najnowocześniejszych ośrodkach naukowych Szwajcarii. Ze wsparcia SCIEX skorzystało łącznie kilkuset młodych polskich naukowców, wśród których byli m.in. wybitni chemicy czy neurologi. Ten drugi, realizowany w dwóch edycjach (w latach 2004–2009 oraz 2012–2016), umożliwił pobyty stypendialne i wizyty studyjne w Norwegii, Islandii i Liechtensteinie. W ramach FSS studenci (ale też nauczyciele, przedstawiciele kadry akademickiej i eksperci) mogli podnosić swoje kompetencje zawodowe i wspierać transfer technologii.

Podobny walor miały zagraniczne mobilności w sektorze edukacji zawodowej (Leonardo da Vinci, Erasmus+ Kształcenie i szkolenia zawodowe). Umożliwiły one dziesiątkom tysięcy młodych Polaków zdobycie bezcennej wiedzy oraz poznanie zasad pracy tysięcy firm w całej Europie - od małych, rodzinnych piekarni we Włoszech do

PONAD

92
PROC.

PRZEDSTAWICIELI
KADRY UCZESTNICZĄCEJ
W PROJEKTACH
FSS BYŁO BARDZO
ZADOWOLONYCH
Z WYJAZDU

Jolanta Okuniewska
– wielokrotnie nagradza-
na koordynatorka
projektów eTwinning
FOT. JOANNA BARCHETTO

wielkich niemieckich koncernów motoryzacyjnych. Zdobytej tam wiedzy uczestnicy projektów nie mogliby uzyskać w polskich szkołach, tymczasem właśnie znajomość nowych, międzynarodowych trendów jest w ostatnim czasie ważną zaletą kandydatów do pracy. Nic dziwnego, że z badań wynika, iż osoby, które uczestniczyły w zagranicznych stażach w trakcie kształcenia zawodowego, w późniejszych latach lepiej odnajdują się na rynku pracy.

Trudno przecenić również wpływ programów prowadzonych przez FRSE na rozwój zawodowy kadry edukacyjnej. Z projektów realizowanych w ramach programów „Uczenie się przez całe życie”, „Młódzież w działaniu” czy Erasmus+ przez lata korzystali również nauczyciele ze szkół, z przedszkoli i uczelni oraz osoby pracujące z młodzieżą i dorosłymi. Wszyscy oni mogli zdobywać nową wiedzę w trakcie zarówno wymian i projektów partnerskich, jak i indywidualnych szkoleń i praktyk typu *job shadowing*. Poznawane w ten sposób metody nauczania i innowacyjne narzędzia edukatorzy wprowadzali do codziennej pracy w rodzimych placówkach i organizacjach.

Wśród tych ważnych, nowych narzędzi szczególnie miejsce zajmują technologie informacyjno-telekomunikacyjne (TIK). Po 2000 r. ich rozwojowi służyły takie projekty jak Arion i Minerva, wchodzące w skład Socratesa II. Ich sukces oraz rosnąca rola internetu i technologii informacyjno-komunikacyjnych skłoniły Komisję Europejską do uruchomienia w 2005 r. innego programu – inicjatywy eTwinning, umożliwiającej międzynarodową współpracę placówek edukacyjnych za po-

AŻ

95
PROC.

PRZEDSTAWICIELI KADRY
SZKOLNEJ PRZYZNAJE,
ŻE UDZIAŁ
W MOBILNOŚCIACH
ERASMUS+
ZAINSPIROWAŁ ICH
DO ZMIAN W SPOSOBIE
NAUCZANIA

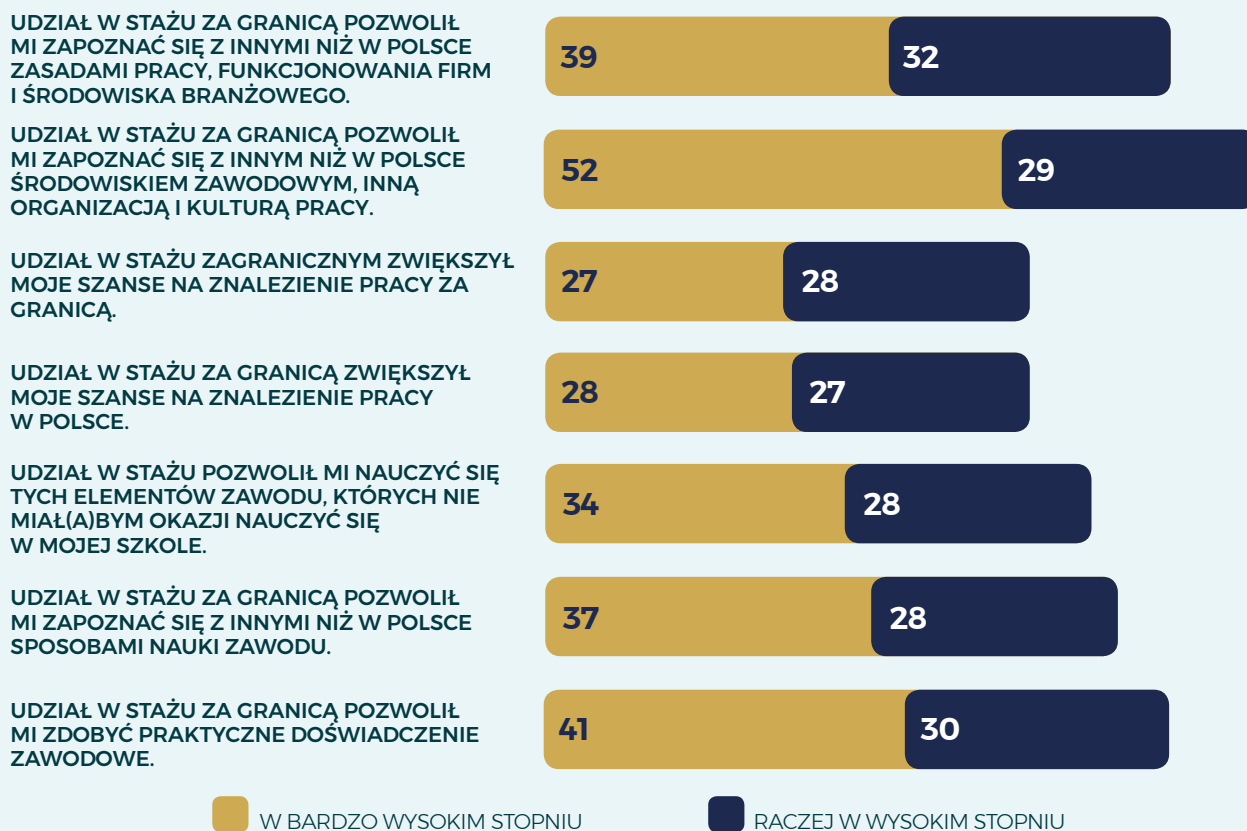

mocą mediów elektronicznych. Z czasem program ten stał się jedną z najbardziej masowych inicjatyw edukacyjnych Unii. Jego edukacyjne efekty są imponujące – dzięki eTwinningowi uczniowie stają się bardziej zmotywowani do nauki (zwłaszcza języków obcych i informatyki), a nauczyciele rozwijają swój warsztat pracy: uczą się wykorzystywać nowoczesne aplikacje i urządzenia, takie jak tablice interaktywne, roboty czy tablety (więcej o eTwinningu na s. 42-43).

Warto pamiętać, że w międzynarodowych mobilnościach służących rozwojowi kompetencji zawodowych brali udział nie tylko uczniowie, studenci i nauczyciele. Dzięki takim programom jak Leonardo da Vinci czy Erasmus+ Kształcenie i szkolenia zawodowe na zagraniczne staże wyjeżdżali przedstawiciele dziesiątków różnych zawodów, m.in. trenerzy piłkarscy, policjanci, żołnierze oraz pracownicy więziennictwa. Oba programy umożliwiają bowiem tworzenie wielostronnych partnerstw z udziałem nie tylko szkół, lecz także przedsiębiorstw, związków pracodawców czy instytucji rynku pracy.

Rysunek 2. Korzyści z realizacji mobilności w kontekście oferty praktyk zawodowych w Polsce

Na wykresie przedstawiono odsetek respondentów, którzy zgodzili się z danym stwierdzeniem w wysokim lub bardzo wysokim stopniu (wyniki badania kwestionariuszowego: N = 2592)

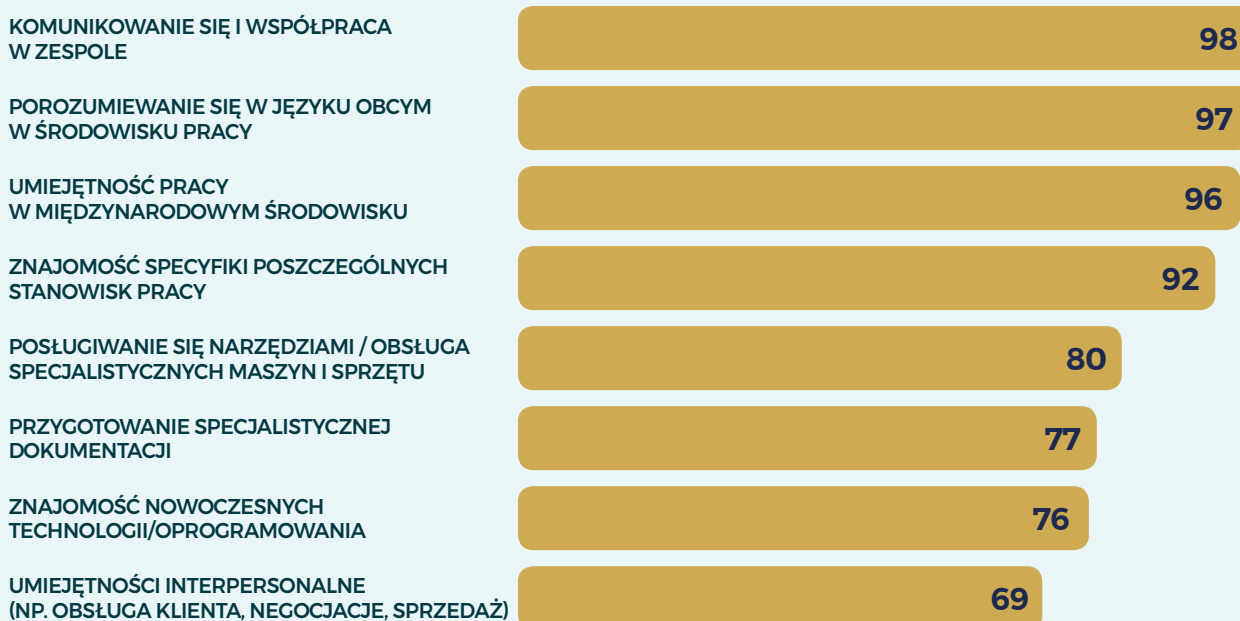
FOCUS BADANIA FUNDACJI

Z danych zebranych podczas badania losów **absolwentów zagranicznych staży i praktyk realizowanych w programach Leonardo da Vinci oraz Erasmus+ Kształcenie i szkolenia zawodowe** wynika, że praktyczne kształcenie za granicą pozwoliło im (często pierwszy raz w życiu) doświadczyć realiów pracy na danym stanowisku. Ponad 92 proc. badanych potwierdziło, że wyjazd pomógł im poznać specyfikę zadań wykonywanych na danym stanowisku pracy. Okres szkolenia praktycznego za granicą był również szansą na lepsze poznanie zasad i mechanizmów funkcjonowania przedsiębiorstw z danej branży.

Pytani o zakres czynności wykonywanych na stanowisku pracy respondenci wymieniali szereg zadań: od bardzo prostych czynności fizycznych do bardziej skomplikowanych, bezpośrednio związanych ze ścieżką kształcenia, a niekiedy wymagających specjalistycznej wiedzy i umiejętności. Większość badanych zauważyła znaczące różnice pomiędzy nauką zawodu w Polsce i za granicą, chwalać zagraniczną infrastrukturę, dostępność sprzętu, opiekę mentorską, a przede wszystkim możliwość wykonywania ciekawszych zadań.

Rysunek 3. Wpływ mobilności na kompetencje zawodowe

Odsetek odpowiedzi twierdzących na pytanie: Czy wyjazd na zagraniczny staż / zagraniczną praktykę pozwolił Panu(-i) na nabycie lub zwiększenie poniższych kompetencji?
(wyniki badania kwestionariuszowego, N = 2592)

Uczestnicy badań różnią się nieco w ocenie zdobytych kompetencji zawodowych. Podczas gdy ponad 75 proc. absolwentów staży w branży mechanicznej zauważyło, że wyjazdy w wysokim stopniu pomogły w lepszej obsłudze narzędzi i specjalistycznego sprzętu, dla absolwentów kierunków związanych z branżą mechaniczną, elektryczno-elektroniczną i budowlaną zdecydowanie ważniejsze okazało się zwiększenie znajomości nowoczesnych technologii.

Ponad dwie trzecie byłych stażystów i praktykantów, którzy są już aktywni zawodowo, potwierdziło, że zagraniczne staże i praktyki w istotny sposób ułatwiają znalezienie pracy. Dla wielu uczestników badania niezwykle ważną okazała się również możliwość formalnego potwierdzenia udziału w mobilnościach, a ponad dwie trzecie respondentów uznało, że otrzymane od zagranicznych pracodawców dyplomy i certyfikaty są przydatne podczas poszukiwania zatrudnienia. Zagraniczne staże i praktyki często też utwierdzały uczniów w przekonaniu o słuszności wyboru branży kształcenia. Ponad dwie trzecie absolwentów aktywnych na rynku pracy potwierdziło związek pomiędzy obecnie wykonywanym zawodem a branżą, w której realizowało mobilność.

Także byli **stypendyści wyjazdów studenckich** zauważyli związek pomiędzy wyjazdami a swoją sytuacją zawodową. Blisko dwie trzecie aktywnych zawodowo uczestników badania uznało, że zagraniczne stypendium przyczyniło się do otrzymania przez nich oferty pracy. Ponad 77 proc. przyznało też, że podkreślało fakt wyjazdu na zagraniczne stypendium podczas poszukiwania pracy. Niemal wszyscy uczestnicy praktyk odnotowali ten fakt w swoim CV. 64 proc. ankietowanych poruszyło kwestię swo-

PONAD

960
WNIOSKÓW

WPŁYNEŁO W 2017 R.
W RAMACH
PROGRAMU ERASMUS+
KSZTAŁCENIE
I SZKOLENIA ZAWODOWE

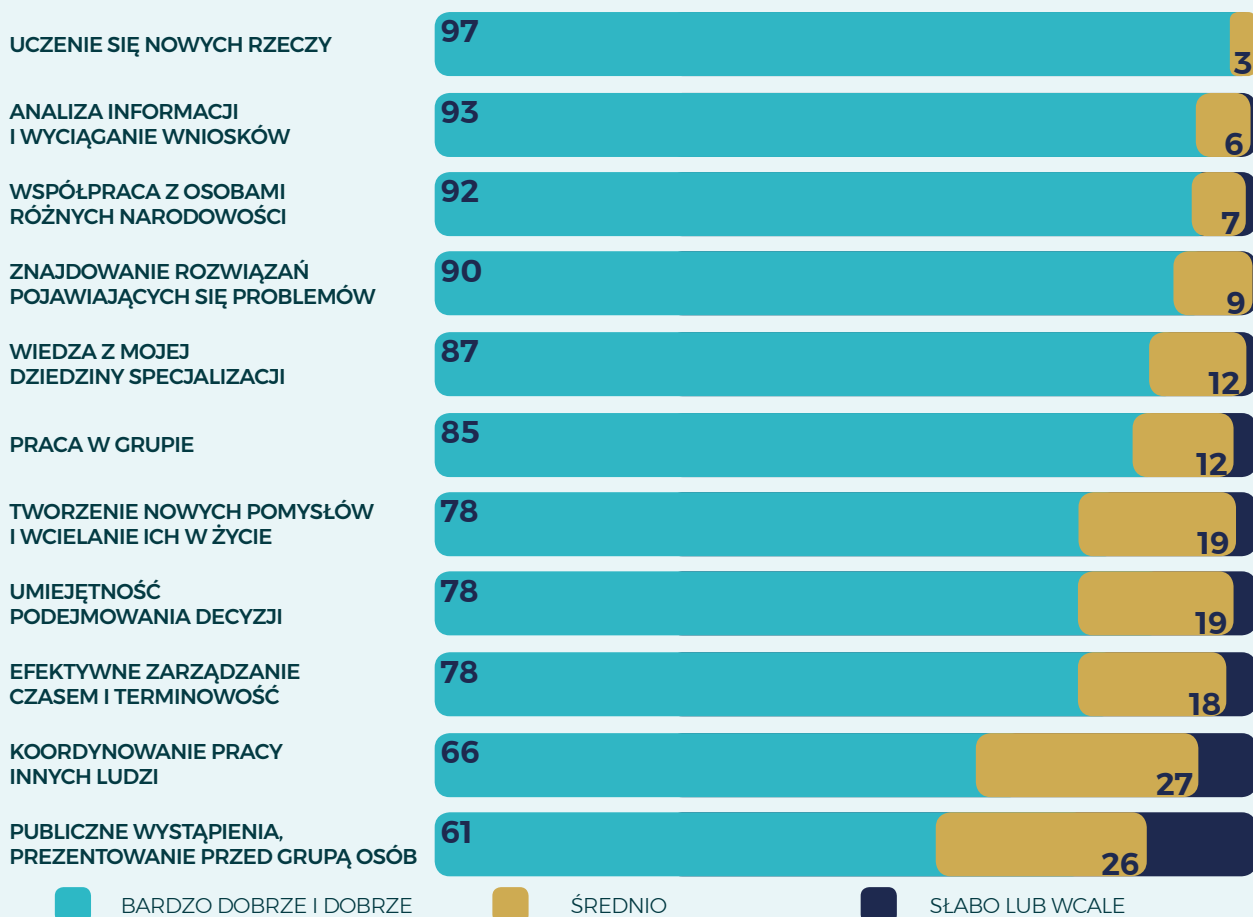
Artur Marchewka –
stypendysta SCIEX
FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

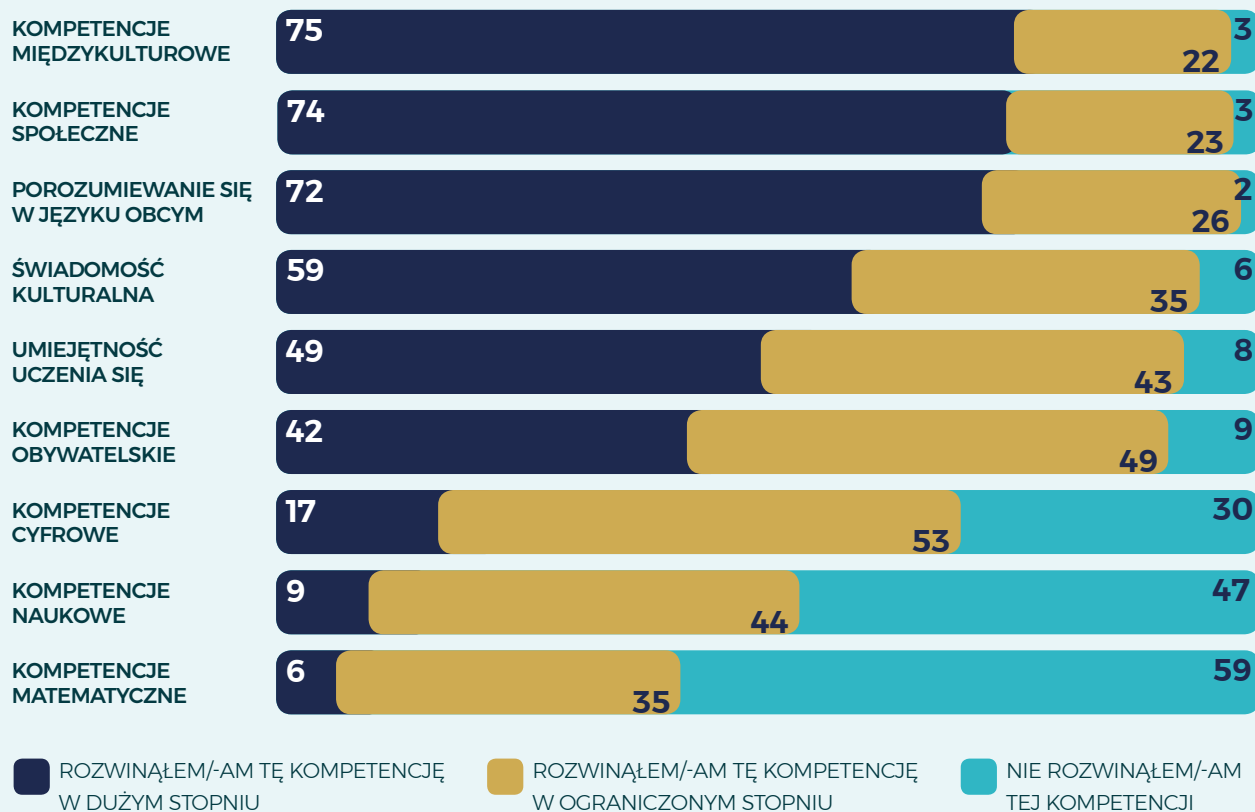
jego doświadczenia zdobytego dzięki zagranicznym praktykom podczas rozmowy kwalifikacyjnej, a 30 proc. powołało się na takie doświadczenia także w liście motywacyjnym.

Oprócz oceny wpływu mobilności na dalszą sytuację zawodową respondenci z grupy studentów wyjeżdżających na zagraniczne praktyki oceniali w badaniu, w jakim stopniu opanowali daną kompetencję. Badani deklaruwali, że wszystkie wymienione zdolności opanowali w wysokim i bardzo wysokim stopniu. Dotyczyło to zarówno kompetencji o charakterze przekrojowym, jak i wiedzy ze swojej dziedziny specjalizacji oraz kompetencji międzykulturowych.

Warto zwrócić również uwagę na takie deklarowane korzyści z wyjazdu jak ułatwienie startu na rynku pracy (28 proc. ankietowanych),

Rysunek 4. Deklaratywna ocena kompetencji przez uczestników praktyk studenckich w programie Erasmus. Oceń, w jaki sposób Twój staż wpłynął na następujące kompetencje: (odpowiedzi w proc., wyniki badania kwestionariuszowego, N = 2592)

Rysunek 5. Oceń, które kompetencje rozwinąłeś/-aś dzięki uczestnictwu w projekcie Wolontariatu Europejskiego

zwiększenie szans na zatrudnienie w Polsce (16 proc.) oraz za granicą (25 proc.). Są to aspekty szczególnie cenne, ponieważ respondenci wypełniający ankietę w większości mieli już za sobą pierwsze doświadczenia na rynku pracy, a zatem oceniali wyjazd na praktyki już z perspektywy osoby zatrudnionej.

Długoterminowe projekty Wolontariatu Europejskiego to również bardzo dobre i bezpieczne środowisko do praktycznego sprawdzenia swojej wiedzy i swoich umiejętności. Co więcej, wyniki badań realizowanych przez FRSE dowodzą, że są one wyżej cenione przez byłych wolontariuszy niż umiejętności zdobyte w trakcie edukacji formalnej. Wolontariusze pracują w doświadczonych organizacjach, których pracownicy, zgodnie z zasadami edukacji pozaformalnej, dbają o ich proces uczenia się i zdobywania kompetencji. Ponad 67 proc. badanych uczestników stwierdziło, że dzięki udziałowi w tego typu projekcie ma jaśniej sprecyzowane cele zawodowe, a 80 proc. planuje dalsze kształcenie i naukę. Ponadto ponad 70 proc. ankietowanych uważa, że dzięki udziałowi

 PONAD
14,7
 MLN EURO
 PRZEZNACZONO
 W 2017 R.
 NA DOFINANSOWANIE
 PROJEKTÓW
 W PROGRAMIE
 ERASMUS+ MŁODZIEŻ

w projekcie wolontariatu ich szanse na rynku pracy wzrosły. Wolontariat Europejski pozwala także sprawdzić, czy wybór ścieżki kształcenia lub przyszłego zawodu był słuszny. Z badań realizowanych przez FRSE wynika, że niektórzy wolontariusze po zakończeniu projektu zmienili kierunek kształcenia, często na taki, który związany jest z tematyką ich projektu wolontariatu. Przydatność wyżej wymienionych kompetencji i umiejętności potwierdzają byli wolontariusze europejscy, którzy po zakończonym projekcie weszli na rynek pracy.

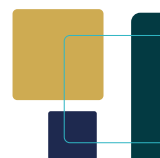

David Gaboriaud –
kiedyś stypendysta
Erasmusa, dziś
gwiazda telewizji
FOT. KRZYSZTOF PACHOLAK

Lepsza wersja siebie

Zagraniczne wyjazdy pomogły też wielu tysiącom Polaków zwiększyć umiejętności miękkie, niezwykle cenne na rynku pracy. Chodzi między innymi o umiejętność odnajdywania się w nowym środowisku, elastyczność i zaradność. Dobrą szkołą samodzielności i kreatywności były zarówno wyjazdy na studia i staże (Erasmus, Erasmus+ Szkolnictwo wyższe), jak i projekty w rodzaju Wyjazdów Indywidualnych Uczniów (dostępne w ramach Comeniusa w latach 2007-2014), Wolontariatu Europejskiego czy wymian młodzieży („Młodzież w działaniu”, Erasmus+ Młodzież). Studenci za granicą musieli samodzielnie znaleźć zakwaterowanie czy załatwić sprawy urzędowe na uczelni, młodszy beneficjenci – nauczyć się dbać o codzienne sprawy bez kontroli rodziców. I jedni, i drudzy po powrocie z zagranicy często podkreślali, że rzucenie ich na głęboką wodę sprawiło, iż stali się bardziej samodzielni, zaufali sobie, nauczyli się planować budżet i przewidywać konsekwencje swoich zachowań. Udział uczniów w projektach miał na nich duży wpływ – nabrali pewności siebie, wzrosło także poczucie ich wartości. Znacznie zwiększyły się ich motywacja do dalszego rozwoju i zaangażowanie w proces uczenia się. Z kolei studenci z zagranicznymi doświadcze-

PONAD
35 PROC.
PROJEKTÓW W SEKTORZE
MŁODZIEŻ POZWALA
NA WŁĄCZANIE OSÓB
Z MNIEJSZYMI SZANSAMI

niami lepiej radzili sobie z wyzwaniami dorosłego życia, a w konsekwencji mieli większe szanse, by spełnić wymagania stawiane przez pracodawców.

Projekty unijne przyczyniły się też do kształtowania innych kompetencji miękkich – m.in. umiejętności pracy w grupie i pracy projektowej. Rozwojowi tego rodzaju zdolności sprzyjały przede wszystkim projekty wymian i wolontariatu w programie „Młodzież w działaniu” oraz eTwinning, polegające na międzynarodowej współpracy szkół i przedszkoli z wykorzystaniem nowoczesnych technologii. W trakcie realizacji projektów uczniowie musieli sobie radzić w realnych sytuacjach, niejednokrotnie trudnych, które przyczyniały się do rozwijania ich przedsiębiorczości. Umiejętność pracy w grupie szlifowano również podczas tysięcy różnego rodzaju szkoleń dla dorosłych beneficjentów oraz w trakcie projektów współpracy instytucjonalnej. Nauczyciele koordynujący projekty wymian młodzieżowych otworzyli się na pracę metodą projektu, którą później z powodzeniem stosowali w codziennej pracy w szkole.

Zagraniczne wyjazdy były też doskonałą okazją do kształtowania kompetencji międzykulturowych. Stypendyści Erasmusa, uczestnicy wymian czy szkoleń mieli szansę – często pierwszą w życiu – poznać swoich rówieśników czy kolegów po fachu z innych państw Europy. Była to okazja do poznania innych zwyczajów, przełamania stereotypów, lekcja tolerancji, ale też pokory. Młodzi Polacy wyjeżdżający za granicę uczyli się innego stylu myślenia. Zetknięcie się z inną kulturą sprawiło, że stali się oni bardziej elastyczni, nastawieni na współpracę, otwarci na nowe wyzwania oraz gotowi na dalsze poznawanie innych kultur europejskich.

Co ważne, wzrost kompetencji międzykulturowych był nie tylko efektem projektów, lecz także ich główną treścią. Tak było chociażby w dziesiątkach inicjatyw podejmowanych w programach MŁODZIEŻ, „Młodzież w działaniu”, Erasmus+ Młodzież czy eTwinning. Kulturą, zwyczajami i historią zajmowali się przez lata również uczestnicy inicjatyw podejmowanych w ramach Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży czy Polsko-Ukraińskiej Rady Wymiany Młodzieży. Dialog i budowa zaufania między przedstawicielami różnych narodów były również treścią projektów Wolontariatu Europejskiego.

W końcu, zagraniczne projekty służyły nawiązaniu niezwykle cennych znajomości. Często wykorzystywano je do dalszej współpracy służącej rozwojowi zawodowemu (w ramach Erasmusa lub poza nim), ale nie tylko. Cenne były również zwykłe kontakty towarzyskie, pozwalające spojrzeć na świat z innego punktu widzenia.

To, co najważniejsze

Dlaczego kompetencje kluczowe są tak ważne? Ponieważ wszyscy ich potrzebują do „samorealizacji i rozwoju osobistego, zatrudnienia, włączenia społecznego, zrównoważonego stylu życia, udanego życia w pokojowych społeczeństwach, kierowania życiem w sposób prozdrowotny i aktywnego obywatelstwa” (Zalecenie Rady UE 2018:7).

W Zaleceniu Rady UE z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie wymienia się osiem kompetencji o takim charakterze:

- ◆ kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- ◆ kompetencje w zakresie wielojęzyczności,
- ◆ kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- ◆ kompetencje cyfrowe,
- ◆ kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- ◆ kompetencje obywatelskie,
- ◆ kompetencje w zakresie przedsiębiorczości,
- ◆ kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Rysunek 5. Czy uważasz, że wiedza i umiejętności zdobyte w trakcie projektu Wolontariatu Europejskiego są przydatne w Twoim życiu zawodowym? (w proc.)

51

43

6

TAK, SĄ BARDZO PRZYDATNE

SĄ DO PEWNEGO STOPNIA PRZYDATNE

NIE, NIE SĄ WCALE PRZYDATNE

FOCUS BADANIA FUNDACJI

O rozwoju kompetencji miękkich i interpersonalnych często wspominają uczestnicy projektów Wolontariatu Europejskiego. W badaniach przeprowadzonych przez FRSE ponad 81 proc. z nich stwierdziło, że dzięki udziałowi w projekcie częściej podejmuje inicjatywę i stało się bardziej przedsiębiorczy. Ponad 78 proc. rozwinęło umiejętność uczenia się, a co czwarty ankietowany uznał, że dzięki udziałowi w projekcie bardziej zainteresował się życiem politycznym i społecznym swojego kraju – można zatem przyjąć, że rozwinął tym samym swe kompetencje społeczne i obywatelskie. Uczestnicy długoterminowego projektu Wolontariatu Europejskiego deklarowali w ankietach zdobycie i rozwinięcie wielu kompetencji miękkich, które mogą być szczególnie przydatne na rynku pracy. Mowa tu przede wszystkim o umiejętności pracy w grupie (90 proc. ankietowanych wolontariuszy), umiejętności argumentacji i bronięcia swojego zdania (ponad 82 proc.), umiejętnościach negocjacyjnych (ponad 83 proc.) oraz umiejętności komunikacji w wielokulturowym i wielojęzycznym środowisku (ponad 95 proc.).

Uczestnicy mobilności o charakterze zawodowym także zauważyli, że wyjazdy na zagraniczne staże i praktyki pozwalają rozwijać umiejętności związane nie tylko z nauką zawodu. Respondenci szczególnie docenili wpływ stażu na rozwój umiejętności interpersonalnych, umiejętność pracy zespołowej oraz umiejętność pracy w międzynarodowym i międzykulturowym środowisku. Ponad 69 proc. absolwentów staży przyznało, że doświadczenie pracy za granicą pozwoliło im na łatwiejsze nawiązywanie kontaktów z innymi ludźmi.

Większość respondentów przyznała również, że dzięki doświadczeniom zdobytym podczas stażu mogą łatwiej realizować zadania w zespołach (ponad 77 proc.) oraz wykonywać pracę w międzynarodowym środowisku (ponad 74 proc.). Szczególnie uczestnicy wywiadów podkreślali, że udział w projekcie wpłynął na zmianę ich poglądów i pozwolił poznać inne kultury.

Podsumowanie

Efekty działań podejmowanych przez FRSE to przede wszystkim coraz większa świadomość potrzeby uczenia się przez całe życie wśród beneficjentów. To podnoszenie ich kompetencji językowych, cyfrowych, osobistych, społecznych, obywatelskich, przedsiębiorczych, interkulturowych, społecznych czy kompetencji w zakresie nauk ścisłych. W tym kontekście należy wysoko ocenić wkład FRSE w rozwój kompetencji kluczowych uczestników projektów. Dzięki efektywnemu zarządzaniu programami unijnymi i profesjonalnemu podejściu Fundacji do beneficjentów drzwi na świat dla młodzieży, uczniów, nauczycieli, studentów, pracowników akademickich, wolontariuszy oraz wszystkich osób działających w obszarze edukacji zostały szeroko otwarte. Śmiało można powiedzieć, że Fundacja pomogła zdobyć wiele nowych kompetencji i tym samym zmieniła życie wielu ludzi.

Europejski Korpus Solidarności (EKS)

- ◆ EKS to nowa inicjatywa Komisji Europejskiej, zastępująca Wolontariat Europejski.
- ◆ Korpus umożliwi młodemu ludziom udział w projektach z zakresu wolontariatu lub rozwoju zawodowego – we własnym kraju lub za granicą – które przynoszą korzyści społecznościom w całej Europie.
- ◆ Udział w przedsięwzięciu mogą wziąć osoby, które ukończyły 18 lat.
- ◆ Zainteresowani powinni zarejestrować się w bazie, dostępnej na stronie europa.eu/youth/solidarity_pl.

FOCUS

SENIORZY W EUROPIE

Do najbardziej wyjątkowych rodzajów projektów wspieranych przez FRSE należał Wolontariat Seniorów. Udział w zagranicznych mobilnościach pozwolił wielu osobom przeżyć drugą młodość.

Uczestnik projektu
*Senior clubbing in
Poland and Croatia,*
(2011-2013)
FOT. DUNJA VUKOVIC

Projekty Wolontariatu Seniorów realizowano w latach 2009–2015 w ramach Grundtviga, będącego wówczas elementem programu „Uczenie się przez całe życie”. Przedsięwzięcia te polegały na współpracy dwóch organizacji partnerskich z dwóch krajów europejskich w celu umożliwienia zrealizowania wolontariatu za granicą osobom 50+. Wyjazdy do zagranicznych organizacji, najczęściej non profit, pozytywnie wpływały na umiejętności i kompetencje osobiste, językowe, społeczne i międzykulturowe uczestników. W trakcie projektów seniorzy mogli dzielić się doświadczeniem życiowym, przez co czuli się ważni i potrzebni. Mogli również zdobywać istotne umiejętności, np. korzystania z internetu. Ich pobyt za granicą trwał od trzech do ośmiu tygodni, wcześniej mieli możliwość wzięcia udziału w niezbędnych przygotowaniach. Z raportów uczestników wynika, że pobyt zagranicznych wolontariuszy miał duży wpływ na lokalną społeczność w miejscu, w którym realizowano projekt. Praca ochotników często dotyczyła bowiem wspierania miejscowych grup ze szczególnymi potrzebami lub działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego danej miejscowości czy regionu.

PONAD

780
OSÓB

WZIĘŁO UDZIAŁ
W PROJEKTACH
WOLONTARIATU
SENIORÓW W LATACH
2009–2015

Z PERYFERII EUROPY DO GŁÓWNEGO NURTU

Rozdział 2. Wpływ FRSE na rozwój instytucjonalny

Poprawa jakości i efektywności systemu oświaty, szkolnictwa wyższego, a także otwarcie na świat – te cele od początku wyznaczały kierunki działania Fundacji. Gdy przyjrzymy się temu, jak bardzo zmieniły się instytucje, które uczestniczyły w programach prowadzonych przez 25 lat działalności FRSE, możemy być dumni z roli, jaką odegraliśmy w tych przemianach. Przegląd historii działań Fundacji pokazuje, jak bardzo nasza działalność wpłynęła na dzisiejszy kształt i obecną kondycję polskiego szkolnictwa.

Tak się zaczęło

Początki działalności FRSE wiążą się z sektorem szkolnictwa wyższego. Pierwszym administrowanym przez Fundację przedsięwzięciem był program TEMPUS, niezwykle istotny dla umiędzynarodowienia polskich uczelni. Uczestnicy finansowanych przez TEMPUS projektów zdobywali za granicą nowe doświadczenia, a następnie dzielili się wiedzą i przenosili nowe rozwiązania do jednostek macierzystych, co owocowało ważnymi zmianami instytucjonalnymi. Uczelnie tworzyły „lepszy produkt”: np. wprowadzały zmiany w programach nauczania poszczególnych przedmiotów, modułach czy całych kierunkach studiów. Aby spełnić kryteria jakościowe, przy ubieganiu się o wsparcie szkoły wyższe musiały określić: cel, efekty kształcenia, treści nauczania, metody nauczania i uczenia się, metody oceniania i potwierdzania nabycia konkretnych kwalifikacji, a także dopasować strukturę organizacyjną i zaplecze materialne do stawianych w programie wymogów.

Edukacyjne programy europejskie bardzo pomogły polskim szkołom wyższym poprawić każdy z wymienionych elementów. Dzięki programowi TEMPUS zmodernizowano kształcenie wyższe po przełomie roku 1989: ułatwiono 46 uczelniom płynne wejście w 1998 r. do programu Erasmus (realizowanego w ramach programu Socrates I), przygotowano polskie środowisko akademickie do procesów harmonizacji w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego, do zrozumienia ducha i zasad ECTS (Europejskiego Systemu Transferu i Akumulowania Osiągnięć/Punktów w szkolnictwie wyższym).

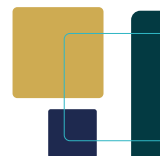
Polskie szkoły wyższe kontynuowały prace nad innowacjami edukacyjnymi, biorąc udział w kolejnych programach: różnych odstonach Erasmusa oraz Funduszu Stypendialnym i Szkoleniowym (FSS). Dzięki

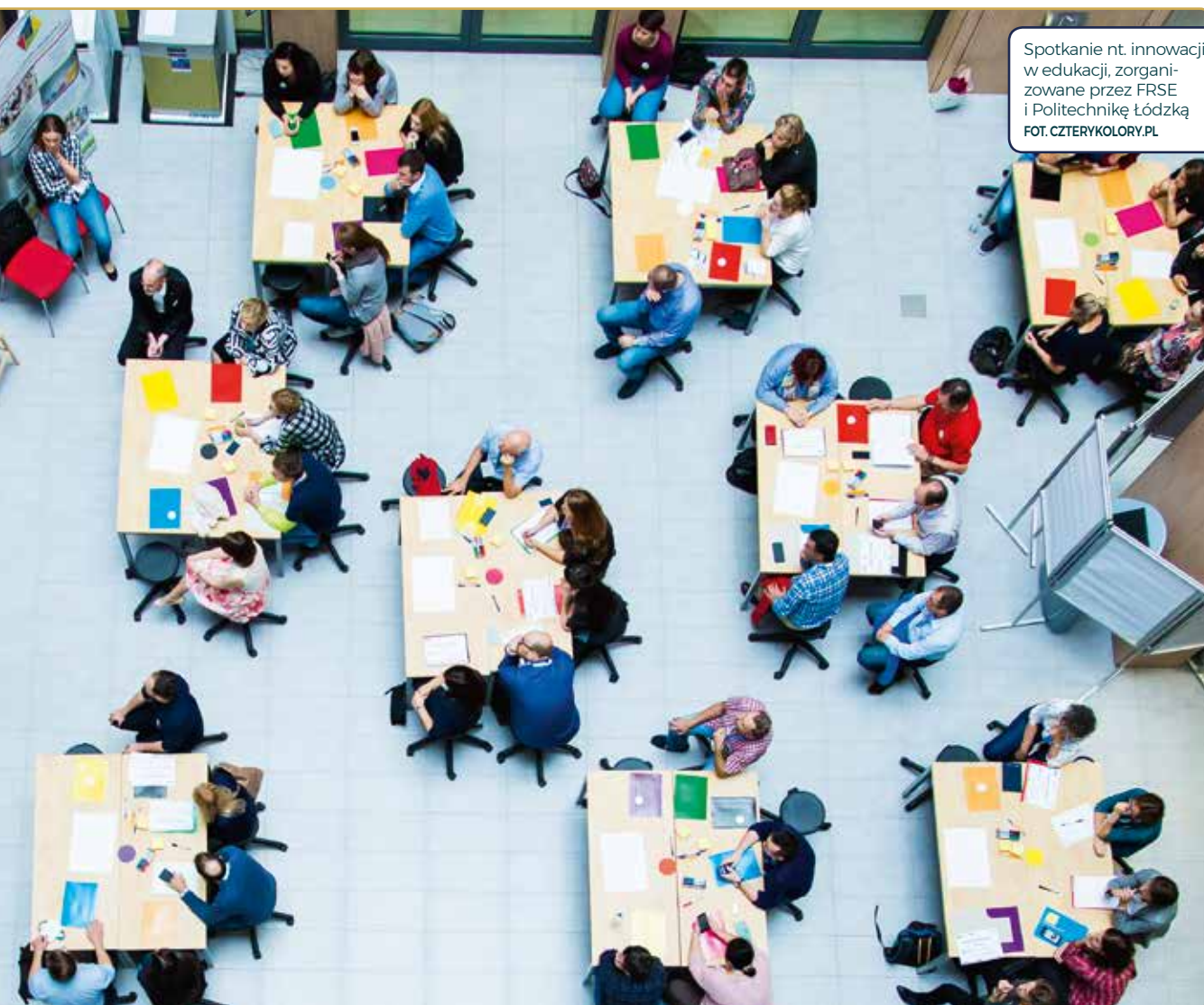

PONAD

250
MLN EURO

WYKORZYSTAŁA POLSKA
W RAMACH PROGRAMU
PHARE. JEGO ELEMENTAMI
BYŁY M.IN. TEMPUS, TESSA,
TERM I SMART

Spotkanie nt. innowacji w edukacji, zorganizowane przez FRSE i Politechnikę Łódzką
FOT. CZTERYKOLORY.PL

współpracy w konsorcjach (grupach uczelni) powstały setki zmodernizowanych „komponentów edukacyjnych”, opracowano dziesiątki zajęć prowadzonych w językach obcych (przede wszystkim w języku angielskim) oraz nowe – głównie interdyscyplinarne i interaktywne – metody dydaktyczne. Uczelnie wypracowały dobre sposoby uzyskiwania efektu synergii pomiędzy programami edukacyjnymi a inwestycjami realizowanymi dzięki wsparciu z innych źródeł.

Fundacja wspierała również – w ramach programu Erasmus Mundus – rozwijanie programów wspólnych studiów. Dzięki funduszom Unii Europejskiej szybko stały się one znakiem firmowym tych europejskich uczelni, które – dobrze rozumiejąc istotę umiędzynarodowienia – postawiły na pozyskiwanie talentów z całego świata, przyjeżdżających do Europy, aby tu się kształcić lub nauczać i prowadzić badania. Ofero-

wanie studiów magisterskich ściśle zintegrowanych z kształceniem na innych uznanych europejskich uczelniach uznano za polską szansę na lepszą rozpoznawalność w międzynarodowym środowisku.

Trwający wciąż program Erasmus+ to oferta obejmująca wszystko to, co proponowały wcześniejsze programy. Dla instytucji z sektora szkolnictwa wyższego udział w tym przedsięwzięciu jest okazją do działania na arenie międzynarodowej, udoskonalenia metod zarządzania, a także daje możliwość zwiększenia umiejętności w zakresie opracowywania projektów, zarządzania nimi i prowadzenia działań upowszechniających ich rezultaty. Dzięki temu wzrasta potencjał kadrowy i operacyjny zaangażowanych organizacji.

Docieramy jak najszerszej

W ciągu 25 lat działalności Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji przeszła drogę od niewielkiej instytucji zarządzającej jednym programem dla szkolnictwa wyższego do dużej agencji, mającej szeroką ofertę dla wszystkich sektorów edukacji. Obecnie FRSE pełni funkcję Narodowej Agencji programu Erasmus+, zarządzając w obecnej perspektywie finansowej (2014–2020) środkami w ramach pięciu programów sektorowych. Obok wspomnianego Szkolnictwa wyższego są to: Edukacja szkolna, Kształcenie i szkolenia zawodowe, Młodzież i Edukacja dorosłych. Sektory te wspierają działania, z których większość do 2013 r. finansowana była w ramach programów „Uczenie się przez całe życie” i „Młodzież w działaniu”. I w każdym z tych sektorów rola FRSE w rozwoju instytucjonalnym jest niebagatelna.

W przypadku sektorów Edukacja szkolna oraz Kształcenie i szkolenia zawodowe Fundacja wspiera rozwój polskich instytucji edukacyjnych, umożliwiając im korzystanie z doświadczeń zagranicznych partnerów. Fundacja zachęca też do potwierdzania kompetencji (uzyskanych w drodze formalnej, nieformalnej i pozaformalnej) m.in. poprzez wykorzystywanie takich narzędzi jak Europass, Youthpass, ECVET czy ECTS.

W przypadku edukacji szkolnej programy i inicjatywy wdrażane przez lata w FRSE – począwszy od Socratesa i Comeniusa, a na Erasmusie+ skończywszy – pomagały rozwijać ofertę edukacyjną szkół, przedszkoli oraz pozostałych instytucji działających na rzecz edukacji. Oferując możliwość prowadzenia projektów współpracy międzynarodowej oraz organizowania wyjazdów w ramach projektów mobilności, FRSE zapewniła kadrze warunki do rozwoju zawodowego, a instytucjom umożliwiła podniesienie jakości ich pracy, zwiększenie konkurencyjności, poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i wprowadzenie nowoczesnych narzędzi oraz innowacyjnych programów do nauczania. Projekty w szczególności pomogły rozbudować ofertę dla grup defaworyzowanych i o niskich kompetencjach, pomagały również przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu. Wysiłki na rzecz rozwoju polskich placówek edukacyjnych na przestrzeni lat służyły także realizacji celów ogólnoeuropejskich strategii rozwoju edukacji, dotyczących np. zmniejszenia liczby uczniów przedwcześnie kończących naukę. Szczególnie duży wpływ na rozwój instytucjonalny szkół jako takich miała zmiana koncepcji programowej na lata 2014–2020, polegająca na zaadresowaniu oferty programu Era-

Warto pamiętać o TEMPUS-ie:

- ◆ indywidualne stypendia przyznawane w tym programie studentom i pracownikom były początkiem dzisiejszych mobilności w programie Erasmus+;
- ◆ wymiana młodzieży finansowana w początkach TEMPUS-a I to prototyp dzisiejszych wymian;
- ◆ w ramach tzw. JEP-ów (*Joint European Projects* – wspólne projekty europejskie) powstało wiele nowatorskich programów studiów, wiele nowoczesnych laboratoriów, których w latach 90. XX w. zazdrościła nam niejedna uczelnia z krajów Wspólnoty;
- ◆ TEMPUS-owe Super-JEP-y zapoczątkowały m.in. proces tworzenia profesjonalnych biur współpracy z zagranicą, tworzenia strategii umiędzynarodowienia uczelni, komputeryzowania zasobów bibliotecznych, tworzenia systemów informatycznych obsługujących proces dydaktyczny (np. podwaliny obecnego systemu USOS), podnoszenia kompetencji służb finansowych uczelni i ich umiejętności rozliczania projektów międzynarodowych.

ECVET, ECTS

- ◆ ECVET (*European Credit System for Vocational Education and Training*) to europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym.
- ◆ ECTS (*European Credit Transfer System*) to Europejski System Transferu i Akumulowania Osiągnięć (Punktów) w szkolnictwie wyższym.

smus+ wyłącznie do organizacji jako wnioskodawców (a nie osób indywidualnych), oraz możliwość realizowania projektów na większą skalę w ramach krajowych konsorcjów (co najmniej trzy organizacje, spośród których jedna pełni funkcję koordynatora konsorcjum).

Istotny dla rozwoju instytucjonalnego szkół i przedszkoli okazał się również zarządzany przez FRSE od 2004 r. program eTwinning, w ramach którego szkoły mogą ze sobą współpracować przez internet. Społeczność polskich nauczycieli w programie, licząca już ponad 55 tys. osób z niemal 16 tys. szkół, zrealizowała dotąd 25 tys. projektów. Rola szkoły jako instytucji uczestniczącej w programie została podkreślona w 2018 r., kiedy wprowadzono odznakę Szkoła eTwinning. Otrzymują ją placówki za zaangażowanie w eTwinning nie tylko poszczególnych nauczycieli, lecz także całej społeczności szkolnej. W Polsce taką odznakę otrzymało ponad 70 placówek.

Fundacja od wielu lat ma również bogatą ofertę dla szkół zawodowych. W sektorze VET (Vocational Education and Training) szczególną rolę przez dwie ostatnie dekady odegrały programy Leonardo da Vinci i Erasmus+ Kształcenie i szkolenia zawodowe. Realizowane w ich ramach projekty miały i mają na celu wspieranie mobilności uczniów i absolwentów, nauczycieli praktycznej nauki zawodu, kadry zarządzającej w placówkach oświatowych i pracowników na europejskim rynku pracy oraz wdrażanie innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych. Programy adresowane do instytucji z sektora zawodowego służyły także zwiększaniu przejrzystości i uznawalności kwalifikacji zawodowych, a przede wszystkim podnosiły jakość kształcenia zawodowego i ustawicznego.

Oferta obecnie realizowanego programu – Erasmus+ Kształcenie i szkolenia zawodowe – jest skierowana do szerokiego spektrum instytucji i organizacji zaangażowanych w rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego. Najczęściej beneficjentami są szkoły zawodowe, placówki kształcenia praktycznego i ustawicznego, instytucje szkoleniowe, małe i średnie przedsiębiorstwa, szkoły wyższe, wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy, a także organy administracji samorządu lokalnego i regionalnego. Program jest wyjątkowy, bo pomaga zmniejszyć dystans między edukacją a jej otoczeniem. Sprzyja temu charakter finansowych projektów – biorą w nich udział organizacje o zróżnicowanym statusie: instytucje edukacyjne i szkoleniowe, przedsiębiorstwa z wybranych branż produkcyjnych i usługowych oraz partnerzy społeczni.

Program Erasmus+ Kształcenie i szkolenia zawodowe jest ważnym elementem uzupełniającym proces edukacji oraz przyczyniającym się do doskonalenia systemu kształcenia i szkolenia zawodowego. Praktyczna realizacja programu stanowi okazję dla beneficjentów do otwarcia się na nowości w obszarze kształcenia zawodowego poprzez zaobserwowanie i przeniesienie na grunt własnej instytucji praktyk stosowanych w innych krajach. Program stwarza w ten sposób możliwość rozpoczęcia procesu modernizacji edukacji zawodowej bez oczekiwania na odgórne inicjatywy czy reformy krajowe. Wzajemne poznanie systemów edukacji, szczególnie w ich praktycznym wymiarze i poprzez bezpośrednie kontakty ze swoimi odpowiednikami w innych krajach, umożliwi instytucjom budowanie długotrwałych relacji, pozwalających na doskonalenie istniejących rozwiązań edukacyjnych i tworzenie

Z programami przez 25 lat

Polskie szkoły wyższe miały możliwość czerpania z oferty następujących programów:

- ◆ TEMPUS (w latach 1990–2000 program bezzwrotnej pomocy, a w latach 2004–2013 program, w którym Polska występowała w roli pomagającego innym krajom),
- ◆ SOCRATES I i II (1998–2006),
- ◆ „Uczenie się przez całe życie” (2007–2013),
- ◆ Fundusz Stypendialny i Szkoleniowy (FSS) I i II edycja (2008–2017),
- ◆ Erasmus Mundus (2004–2013),
- ◆ Erasmus+ (2014–2020).

Uczestnicy projektu Erasmus+ *DiamondDT*, koordynowanego przez Politechnikę Łódzką

FOT. BARBARA GORTAT

zupelnie nowych. Dzięki udziałowi w programie polskim szkołom zawodowym udało się nawiązać wieloletnie i trwałe relacje partnerskie z zagranicznymi przedsiębiorstwami, w których uczniowie mogą odbyć kilkutygodniowe staże zawodowe.

Aby zapewnić kompleksowy charakter swojej ofercie skierowanej do szkół, FRSE z sukcesem (w niektórych sektorach już od 2014 r.) korzysta ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (najpierw przez program Kapitał Ludzki, a następnie Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój). Pieniądze z tego źródła pozwalają na sfinansowanie dodatkowych projektów dotyczących m.in. mobilności kadry edukacji szkolnej, zagranicznych staży dla uczniów i absolwentów szkół zawodowych oraz szkoleń kadry kształcenia zawodowego (więcej na s. 40–41).

Rozszerzanie ram na edukację pozaformalną i sektor NGO

Propagowanie edukacji pozaformalnej oraz nieformalnej jako ścieżek komplementarnych do edukacji formalnej było i jest jednym z podstawowych celów kolejnych edycji unijnych i międzyrządowych programów realizowanych przez FRSE. Edukację pozaformalną można określić jako „nauczenie poprzez praktykę”: młodzi ludzie rozwijają umiejętności, rozwiązując realne życiowe problemy, przed którymi ich postawiono. W procesie edukacyjnym nie ma nauczycieli – są edukatorzy, którzy uczestniczą w nim razem z młodzieżą.

Erasmus+ a edukacja szkolna

Korzyści z udziału w programie:

- ◆ uczestnictwo w europejskiej przestrzeni edukacyjnej,
- ◆ włączanie zagranicznych partnerów w życie szkoły,
- ◆ zaangażowanie w działania projektowe, rozpowszechnianie kultury projektowej oraz kultury ewaluacji i monitoringu,
- ◆ wzrost prestiżu, rozwijanie współpracy ze środowiskiem lokalnym,
- ◆ integracja społeczności szkolnej oraz polepszenie atmosfery w szkole,
- ◆ wprowadzanie innowacyjnych metod zarządzania placówką,
- ◆ zmiana wyposażenia oraz aranżacji sal lekcyjnych.

Dzięki wsparciu przyznawanemu przez Narodową Agencję – począwszy od programu „Młodzież dla Europy”, a na Erasmus+ Młodzież skończywszy – grupy nieformalne i organizacje pozarządowe od lat mogą realizować własne pomysły. Dzięki temu, że biorą pełną odpowiedzialność za prowadzone przedsięwzięcia, zdobywają nie tylko wiedzę i umiejętności formalne (np. poznając zasady programu i pisząc wnioski), lecz także praktyczne (organizując akcje informacyjne, doskonaląc metodykę prowadzenia działań, warsztatów etc.), teoretyczne i administracyjne (opisując dokumenty, gromadząc dokumentację finansową, raportując i rozliczając).

Realizacja projektów finansowanych z programów młodzieżowych wpłynęła na dynamiczny rozwój wielu organizacji pozarządowych, zwłaszcza tych najmniejszych. Zyskiwały one możliwość nawiązywania kontaktów międzynarodowych i współpracy w ramach dużych sieci. To zaś otworzyło organizacjom drzwi do realizacji większej liczby projektów międzynarodowych w ramach innych programów. Stabilny budżet programów młodzieżowych, jasno określone zasady ubiegania się o dofinansowanie oraz możliwość wielokrotnej realizacji projektów dawały i dają organizacjom pewność działania.

W wielu przypadkach, dzięki realizacji projektów w ramach programu „Młodzież w działaniu”, została nawiązana lub wzmocniona współpraca organizacji ze strukturami lokalnymi. W ramach aktualnie realizowanego programu Erasmus+ Młodzież (Akcja 2.) organizacje mają możliwość rozwijania *know-how* i opracowywania narzędzi, materiałów i rozwiązań mogących służyć szerszemu gronu odbiorców, wzmacniając w ten sposób dodatkowo swoją pozycję na rynku trzeciego sektora. Akcja 3. daje zaś możliwość inicjowania dialogu politycznego z decydentami, wpływając w ten sposób na rozwój polityki młodzieżowej opartej na wiedzy i danych.

Długoterminowe projekty finansowane w ramach programów dla młodzieży mają też znaczący wpływ na społeczności lokalne, w których są realizowane. Wykazują one duże zainteresowanie prowadzonymi działaniami – uznają je za cenne i wzbogacające, chętnie również angażują się w działania projektowe.

Wyzwania XXI wieku

Nawet tak bardzo skrótowe przypomnienie inicjatyw i programów FRSE pokazuje trendy i zmiany, jakie zaszły na przestrzeni czasu. Przez lata zakres działań Fundacji stale się poszerzał. Pierwsze programy skierowane były do konkretnych instytucji edukacyjnych. Celem było udoskonalenie zarówno ich samych, jak i systemu edukacji. Obecnie poszerzamy działania: nie tylko włączamy do nich nowe kategorie podmiotów, lecz także staramy się, by projekty oddziaływały na całe społeczności. Za chwilę – w 2020 r. – czeka nas zapewne kolejna modyfikacja. Jedno się na pewno nie zmieni – edukacja pozostanie zadaniem wielkiej wagi i wyzwaniem na kolejne lata.

Wdrażanie programów młodzieżowych

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji obsługiwała w Polsce następujące programy adresowane bezpośrednio do młodych ludzi:

- ◆ „Młodzież dla Europy” 1989–1999,
- ◆ Wolontariat Europejski 1996–1999,
- ◆ MŁODZIEŻ 2000–2006,
- ◆ „Młodzież w działaniu” 2007–2013,
- ◆ Erasmus+ Młodzież 2014–2020.

FOCUS

ERASMUS+ Z POWEREM, CZYLI POLSKA DAJE PRZYKŁAD

ROLA EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO (PO KL I PO WER) W ROZWOJU INSTYTUCJI

Polska należy do wyjątkowych krajów na tle Europy - od lat projekty realizowane na zasadach programu Erasmus+ finansowane są... nie tylko z programu Erasmus+. Od 2012 r. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji jest bowiem beneficjentem Europejskiego Funduszu Społecznego.

FRSE rozpoczęła wówczas realizację trzech projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty) dotyczących: mobilności kadry edukacji szkolnej w projektach indywidualnych i instytucjonalnych oraz kształcenia zawodowego - zagranicznych staży dla uczniów i absolwentów szkół zawodowych. Wsparciem objęto **14 530** osób kształcących się i szkolących zawodowo, **1364** przedstawicieli szkolnej kadry edukacyjnej w ramach projektów instytucjonalnych oraz **1534** uczestników indywidualnych - nauczycieli i dyrektorów szkół. Łączna wartość zrealizowanych projektów to ok. 160 mln zł.

Zrealizowane w latach 2012-2015 projekty pozwoliły:

- **młodzieży szkół zawodowych** lepiej zrozumieć zasady rynku pracy, zdobyć wiedzę i praktyczne umiejętności ułatwiające zaistnienie na rynku pracy oraz realizację planów zawodowych, a także rozwinąć umiejętność krytycznego myślenia. Jak pokazały badania:

- ◆ 98 proc. uczestników wskazało, że staż zawodowy w znaczący sposób pomógł im w dalszej nauce;
- ◆ 99 proc. uczestników potwierdziło, że staże zagraniczne były bardzo dobrą formą zapoznania się ze sposobami funkcjonowania w środowisku zawodowym za granicą;
- ◆ staż zrealizowany w przedsiębiorstwach zagranicznych przygotował młodzież do życia w warunkach gospodarki rynkowej.

- **nauczycielom** poznać nowe formy i metody pracy. Dzięki temu ich lekcje są bardziej urozmaicone, a zadania w większym stopniu zaspokajają indywidualne potrzeby uczniów. Jak pokazały badania:

- ◆ 90% uczestników projektów ocenia, że mobilność miała bardzo duży i duży wpływ na poprawę kompetencji w zakresie języka obcego. Nauczyciele języków obcych osiągnęli większą biegłość w posługiwaniu się językiem, z kolei nauczyciele przedmiotowi deklarują chęć dalszego uczenia się języków oraz gotowość do podejmowania międzynarodowych działań edukacyjnych.
- ◆ 99% osób uważa, że mobilność w dużym stopniu zmotywowała ich do dalszego rozwoju zawodowego.

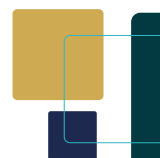

Z funduszy PO WER finansowane są projekty z list rezerwowych konkursów Erasmus+
FOT. KRZYSZTOF PACHOLAK

PONAD

86,5
TYS. OSÓB

OBJĘTO WSPARCIEM
W RAMACH PROJEKTÓW
Z FUNDUSZY EFS
(DO KOŃCA 2018 R.)

- ◆ 95 proc. osób uważa, że mobilność miała duży wpływ na aktualizację wiedzy o innych krajach, kulturach i systemach edukacji. Nauczyciele deklarują chęć nawiązywania do tych aspektów i różnic kulturowych na prowadzonych lekcjach. Dla znacznej części uczestników mobilności to właśnie wdrożenie konkretnych rozwiązań zaobserwowanych w instytucjach partnerskich było jednym z największych sukcesów projektów.
- ◆ aż 98 proc. osób składających raporty oceniło, że dzięki udziałowi w projekcie poprawiło dotychczasowe kompetencje lub zdobyło nowe umiejętności zawodowe.

- **instytucjom edukacyjnym** wypracować modele podnoszenia kompetencji zawodowych i językowych pracowników tych placówek poprzez:

- ◆ nawiązanie trwałej współpracy międzynarodowej z instytucjami z innych krajów;
- ◆ posiadanie lepiej wykwalifikowanej kadry, co ma wpływ na uczniów, współpracowników i ofertę edukacyjną szkoły;
- ◆ współpracę między szkołami o zbliżonych profilach i poznanie wzajemnych oczekiwań;
- ◆ zwiększenie wymiaru europejskiego w pracy szkoły lub organizacji (opinia 83 proc. uczestników).

Sukces unikatowej na skalę Unii Europejskiej synergii pomiędzy Erasmus+ a EFS zaowocował podjęciem przez FRSE kolejnych działań i przystąpieniem do realizacji projektów dofinansowanych ze środków **Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój**, przewidzianego do realizacji na lata 2014–2020, ale opartych na zasadach programu Erasmus+. Od 2014 r. FRSE zrealizowała bądź realizuje **12** projektów wspierających m.in. mobilność kadry edukacji szkolnej, kształcenia zawodowego i niezawodowej edukacji dorosłych, zagraniczne staże dla uczniów i absolwentów szkół zawodowych, mobilność studentów z niepełnosprawnością i znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Wartość zarządzanych projektów przekroczyła już **miliard złotych**.

Głównym celem projektów jest podniesienie kompetencji zawodowych i kluczowych osób biorących w nich udział. Podczas pobytu za granicą uczniowie, studenci i kadra zyskują świadomość konieczności ciągłego podnoszenia posiadanych już kwalifikacji, podnoszą poziom znajomości języków obcych, w praktyce przekonując się, że jest to ważny element w ich karierze zawodowej. Bardzo często uczestnicy wyjazdów zagranicznych uświadamiają sobie również, jak dużo od nich zależy, uczą się samodzielności i nabierają pewności siebie. Zyskują ponadto wiedzę o innych krajach, ich historii, kulturze i systemach edukacyjnych.

Po czterech latach wdrażania projektów finansowanych z PO WER na zasadach programu Erasmus+ FRSE rozpoczęła realizację innowacyjnego projektu pt. Ponadnarodowa mobilność uczniów, który jest odpowiedzią na zainteresowanie polskich szkół możliwościami finansowania wyjazdów zagranicznych ich uczniów. Dzięki realizacji projektu zaspokajającego konkretne potrzeby szkoły i jej uczniów możliwe są: duża indywidualizacja form wsparcia oraz niwelowanie barier i przeszkód, co umożliwia młodym osobom rozwój kompetencji kluczowych.

Pod koniec 2018 r. z funduszy PO WER realizowano projekty pn.:

- ◆ Zagraniczna mobilność studentów niepełnosprawnych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (II edycja),
- ◆ Staże zagraniczne dla uczniów i absolwentów szkół zawodowych oraz mobilność kadry kształcenia zawodowego,
- ◆ Ponadnarodowa mobilność uczniów i absolwentów oraz kadry kształcenia zawodowego,
- ◆ Mobilność kadry edukacji szkolnej,
- ◆ Ponadnarodowa mobilność kadry edukacji szkolnej,
- ◆ Ponadnarodowa mobilność kadry niezawodowej edukacji dorosłych,
- ◆ Szansa – nowe możliwości dla dorosłych,
- ◆ Ponadnarodowa mobilność uczniów.

FOCUS

W ŚWIECIE CYFROWYCH MOŻLIWOŚCI

ROLA FRSE WE WSPIERANIU KOMPETENCJI CYFROWYCH

Nowoczesna edukacja nie może pomijać technologii. Coraz bardziej zaawansowane urządzenia, programy, aplikacje stanowią nieodłączny element codzienności, także tej szkolnej.

Wprowadzanie najnowszych rozwiązań technologicznych i metodologicznych do pracy z uczniami jest jednym z najważniejszych wyzwań współczesnej edukacji. FRSE wspiera wysiłki w tym kierunku od lat. Już w ramach programu Minerva, stanowiącego komponent programu Socrates II (2000–2006), finansowano międzynarodowe projekty współpracy, przyczyniające się do rozwoju innowacyjnych praktyk w zakresie wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji. Sukces tego przedsięwzięcia sprawił, że w 2005 r. Komisja Europejska ustanowiła program eTwinning. W Polsce zarządza nim Krajowe Biuro, funkcjonujące w strukturach Fundacji.

Program odgrywa szczególną rolę we wspieraniu rozwoju kompetencji cyfrowych. Jego podstawą jest współpraca szkół przez internet z wykorzystaniem nowoczesnych technologii. Tradycyjne formy kontaktu zastępują tu komunikacja i współdziałanie on-line, a zaplanowane działania projektowe wykonuje się z wykorzystaniem różnorodnych aplikacji i urządzeń.

Aby przygotować nauczycieli do podjęcia tego wyzwania, eTwinning od lat organizuje liczne, bezpłatne i zróżnicowane szkolenia. Dużą popularnością cieszą się prowadzone od 2006 r. kursy on-line. Oferta obejmuje kompleksowe szkolenia z korzystania nie tylko z narzędzi programu, lecz także z kilkudziesięciu zewnętrznych narzędzi, m.in. do nauki programowania, obróbki zdjęć, prezentacji, czy z metod nauczania możliwych do zastosowania przez nauczycieli konkretnych przedmiotów. Do tej pory ze szkoleń skorzystało ponad 35 tys. nauczycieli!

Wraz ze zmieniającymi się trendami w edukacji zmienia się też oferta szkoleniowa eTwinning. Organizowane są np. specjalne kampanie służące wsparciu inicjatyw Ministerstwa Edukacji Narodowej. Pierwsza z nich („Aktywna tablica z eTwinning”) poświęcona była metodologii pracy z tablicą interaktywną w szkole oraz popularyzacji przydatnych aplikacji. Druga – „Programowanie z eTwinning” – obejmowała 23 seminaria szkoleniowe dotyczące nauki programowania w szkołach. W ramach kampanii powstały m.in. specjalne kursy on-line i scenariusze lekcji, wydano też publikację poświęconą programowaniu. Efektem przedsięwzięcia było 450 nowych projektów współpracy szkół w programie eTwinning oraz kilka tysięcy przeszkolonych nauczycieli.

PONAD

53 TYS.

DYREKTORÓW
I NAUCZYCIELI
Z OK. 15 TYS. PLACÓWEK
WZIĘŁO UDZIAŁ
W PROGRAMIE
ETWINNING W LATACH
2005-2017

Kampania „Programowanie z eTwinning” stała się też początkiem „Akademii eTwinning”. Jej celem jest wsparcie nauczycieli chcących realizować podstawę programową w innowacyjny i kreatywny sposób. W ramach „Akademii” testowane są nowe narzędzia i aplikacje oraz sprawdzane sposoby wykorzystania ich w codziennej pracy szkoły czy w projektach edukacyjnych. Chodzi m.in. o takie narzędzia jak okulary VR (*virtual reality*), pozwalające wejść do wirtualnego świata, „Tajemniczą wyspę” (rzutnik umożliwiający korzystanie z funkcjonalności zarówno tablicy multimedialnej, jak i interaktywnej podłogi), kostki iMO Learn (lekkie sześciąny wyposażone w żyroskopy, które po podłączeniu do laptopa i rzutnika stają się elementami wciągającej gry), a także liczne roboty (OzoBot, Photon, Codey Rocky, Scottie Go!), zestawy Lego do nauki programowania oraz tablety.

„Akademia eTwinning” pojawia się na konferencjach i seminariach warsztatowych programu oraz stanowi wyposażenie Mobilnego Centrum Edukacji (MCE), specjalnej naczepy, której wykorzystanie umożliwia dotarcie z ofertą Fundacji nawet do najdalej położonych szkół.

Inauguracja MCE odbyła się 14 maja 2018 r. w Wałbrzychu. Prowadzone w MCE zajęcia są bardzo zróżnicowane i z łatwością można dopasować je do odbiorców (od spotkań informacyjnych do zaawansowanych technologicznie warsztatów wykorzystujących TIK). Sesje z udziałem licznych specjalistów (w tym doświadczonych w realizacji projektów nauczycieli) cieszą się ogromnym zainteresowaniem odwiedzających Mobilne Centrum Edukacyjne uczniów i nauczycieli. Tylko w 2018 r. ciężarówka Fundacji zawitała do kilkunastu miejscowości w dziewięciu województwach.

Warsztaty w MCE

- ◆ Zajęcia dla uczniów i nauczycieli organizowane w MCE dotyczą m.in. podstaw programowania, myślenia komputacyjnego czy tworzenia podstawowych algorytmów, z wykorzystaniem przedmiotów codziennego użytku.
- ◆ Główną rolę odgrywają tu proste scenariusze i modele pracy z uczniem, które każdy nauczyciel z łatwością może przenieść do swojej klasy, np. kodowanie za pomocą kolorowych kubeczków.
- ◆ Pierwsze kroki w programowaniu, rozwijanie kompetencji ucznia i nauczyciela nie są uzależnione wyłącznie od nowoczesnych technologii – najważniejsze jest nowatorskie i kreatywne podejście do procesu edukacji.

DOBRA INFORMACJA WARUNKIEM SUKCESU

Rozdział 3. Rola FRSE w promocji i upowszechnianiu rezultatów projektów

Jednym z priorytetów Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji jest upowszechnianie rezultatów zrealizowanych projektów. FRSE wychodzi z założenia, że skuteczne informowanie o ciekawych i niejednokrotnie innowacyjnych efektach inicjatyw podejmowanych przez beneficjentów to najlepszy sposób, by ofertą takich programów jak Erasmus+ zainteresować nowych odbiorców i zainspirować ich do dalszego podnoszenia atrakcyjności działań edukacyjnych. Upowszechnianie jest także ważne dla samych beneficjentów – dzięki niemu możliwe jest wdrożenie na szerszą skalę wypracowanych przez nich rezultatów.

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji prowadzi szeroko zakrojoną działalność służącą promocji i upowszechnianiu rezultatów projektów. Od 25 lat FRSE **dociera z informacją** o międzynarodowych programach edukacyjnych do grup potencjalnych beneficjentów i prezentuje im swoją ofertę. W ten sposób Fundacja zwiększa świadomość odbiorców i poszerza wiedzę o możliwościach, z jakich mogą skorzystać zainteresowane instytucje i odbiorcy indywidualni. FRSE od lat prowadzi także wiele różnych **cykli szkoleniowych dla różnych grup odbiorców**, co służy zwiększeniu jakości realizowanych projektów – od poprawy poziomu wniosków przez realizację efektywnych i atrakcyjnych działań do kwestii związanych z merytorycznymi i formalnymi aspektami upowszechniania rezultatów.

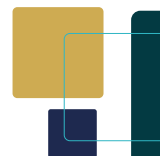
Równolegle FRSE podejmuje działania na rzecz promocji najlepszych projektów i wskazuje dobre praktyki. Wspiera beneficjentów, nagradza najbardziej zaangażowanych koordynatorów i najlepsze rezultaty. FRSE promuje dobre praktyki w publikacjach, w formie wystaw, podczas wydarzeń (szkoleń, konferencji itp.) oraz wspiera wymianę doświadczeń między beneficjentami. Działania Fundacji w zakresie upowszechniania rezultatów projektów mają charakter nie tylko ogólnopolski, lecz także lokalny czy regionalny. FRSE w ciągu ostatnich 25 lat wielokrotnie wskazywała, jak wielkie znaczenie ma **dotarcie do odbiorców w społecznościach lokalnych** – stąd nacisk na działania regionalnych konsultantów, ambasadorów i punktów informacyjnych oraz wykorzystanie współpracy z siecią Eurodesk.

Działania promocyjne i informacyjne

FRSE co roku organizuje **kilkaset wydarzeń promocyjnych, informacyjnych i szkoleniowych**: konferencji, seminariów, warsztatów, kon-

Sadzenie lasu Erasmusa
w Celestynowie
pod Warszawą (2013 r.)
FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

gresów, paneli dyskusyjnych itp. Chętnie uczestniczy także w wydarzeniach organizowanych przez inne instytucje, będąc ich partnerem, współorganizatorem, patronem lub uczestnikiem. Tak duża aktywność FRSE sprawia, że nie sposób przytoczyć w tej publikacji nawet skróconego katalogu konferencji, w których Fundacja wzięła udział w ciągu 25 lat istnienia. Warto jednak podkreślić, że wszystkie te działania służą przede wszystkim zwróceniu uwagi szerszej publiczności na ofertę programów, którymi zarządza FRSE, zachęcaniu do realizacji projektów oraz promowaniu wiedzy o wpływie programu na instytucje i uczestników indywidualnych.

Wśród najważniejszych wydarzeń, które FRSE organizuje lub współorganizuje, są **konferencje promocyjne i upowszechniające**, poświęcone ofercie unijnych programów edukacyjnych (w latach 2014–2016 cykl nosił nazwę „Akademia Erasmusa”). Najważniejszą imprezą tego typu jest coroczny Ogólnopolski Dzień Informacyjny Programu Erasmus+, w którym każdorazowo bierze udział ponad tysiąc osób. W FRSE działa także **punkt informacyjny**, w którym można dowiedzieć się wszystkiego o programie Erasmus+ i innych programach zarządzanych przez Fundację. W wyznaczone dni tygodnia w punkcie informacyjnym można bezpośrednio porozmawiać z ekspertami i pracownikami FRSE, możliwe są także konsultacje on-line.

FRSE angażuje się także w działania służące **rozwojowi polskiej edukacji i dopasowywaniu oferty edukacyjnej do potrzeb zmieniającego się świata** – w 2018 r., z okazji 30-lecia programu Erasmus, zorganizowano Kongres Rozwoju Systemu Edukacji, w trakcie którego podjęto dyskusję o europejskich i światowych trendach w kształtowaniu kompetencji i organizowaniu systemów edukacji. FRSE włącza się także w debatę nad przyszłością kształcenia językowego czy przemianami szkoły we współczesnym świecie i w kontekście nowych technologii. W 2016 r. Fundacja zainicjowała również cykl konferencji regionalnych programu Erasmus+, których celem jest pokazanie, w jaki sposób można skutecznie i efektywnie wykorzystać fundusze europejskie na realizację zadań oświatowych związanych z przemianami zachodzącymi w polskiej oświacie.

Fundacja aktywnie włącza się w **najważniejsze wydarzenia na poziomie krajowym i europejskim**. FRSE miała swój udział m.in. w obchodach Europejskiego Roku Wolontariatu (2011), Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (2012), oraz krajowego Roku Uniwersytetów Trzeciego Wieku (2012). W związku z prezydencją Polski w Radzie UE w 2011 r. Fundacja współorganizowała trzy konferencje eksperckie, poświęcone rozwijaniu współpracy pomiędzy kształceniem zawodowym, szkolnictwem wyższym i uczeniem się dorosłych, kompetencjom językowym oraz roli mobilności edukacyjnej w kształceniu formalnym, nieformalnym i pozaformalnym. Wszystkie wydarzenia pokazały znaczenie programów zarządzanych przez FRSE w rozwijaniu kształcenia i reformowaniu polskiego systemu edukacji.

Fundacja uczestniczy także w ważnych wydarzeniach dotyczących **poszczególnych sektorów programu Erasmus+**, takich jak Europejski Tydzień Umiejętności Zawodowych (*European Vocational Skills Week*). Organizuje także cyklicznie Forum Edukacji Dorosłych, regularnie włą-

I Kongres Rozwoju Systemu Edukacji

Warszawa, 8 września 2018 r.

- ◆ Ideą przedsięwzięcia było podkreślenie wpływu jakości kształcenia na poziom kompetencji Polaków i ich konkurencyjność na rynku pracy.
- ◆ Merytoryczny nadzór nad kongresem sprawowali prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski – rektor Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, oraz dyrektor generalny FRSE dr Paweł Poszytek.
- ◆ Materiały z konferencji można znaleźć w publikacji *Kompetencje przyszłości*, wydanej w listopadzie 2018 r. nakładem Wydawnictwa FRSE. Książkę można pobrać bezpłatnie w formacie PDF ze strony: czytelnia.frse.org.pl.

PONAD

860
OSÓB

WZIĘŁO UDZIAŁ
W KONFERENCJACH
ZWIĄZANYCH
Z PREZYDENCJĄ POLSKI
W RADZIE UE

cza się w obchody Europejskiego Tygodnia Młodzieży, a od 2007 r. współorganizuje Forum Ekonomiczne Młodych Liderów. Od 2017 r. FRSE koordynuje przygotowanie Polski do udziału w konkursach *WorldSkills* oraz *EuroSkills* – imprezach promujących umiejętności zawodowe i branżowe wśród młodych ludzi. Fundacja zwraca także uwagę na obchody rocznic dotyczące programów europejskich: w 2012 r. organizowała obchody 25-lecia, a w roku 2017 – 30-lecia programu Erasmus. W ramach odbywających się wówczas wydarzeń znalazły się: gala programu Erasmus, wystawa, zlot studentów Erasmusa, debaty, a nawet... sadzenie drzew w ramach akcji „Las Erasmusa”. Fundacja chętnie uczestniczy w ważnych wydarzeniach cyklicznych – co roku obecna jest na Paradzie Schumana, angażuje się w obchody Europejskiego Dnia Języków, przez wiele lat zapraszała chętnych w Noc Muzeów. Obejmuje także patronat nad wydarzeniami organizowanymi przez regionalne instytucje.

Fundacja chętnie sięga po **niestandardowe akcje promocyjne**, które przyciągają uwagę odbiorców i mediów – a zatem pozwalają skutecznie zachęcić do realizacji nowych projektów. Wielokrotnie FRSE organizowała wystawy, podczas których prezentowane były najciekawsze projekty realizowane w kolejnych latach przez beneficjentów różnych programów, a także historie uczestników indywidualnych. Wystawy odbywały się w przestrzeni publicznej, co zwiększało świadomość korzyści, jakie niesie ze sobą udział w programach zarządzanych przez FRSE. Wśród tych wystaw znalazły się m.in.: *Pokolenie Erasmusa*, czyli wystawa z okazji 25-lecia programu Erasmus, *Krok po kroku* – aktywna wystawa prezentująca rezultaty programu „Młodzież w działaniu”, czy rocznicowa wystawa prezentująca dorobek FRSE: *20 lat Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji*.

W 2017 r., podczas obchodów 30-lecia programu Erasmus, Fundacja zainicjowała innowacyjny projekt **Erasmus+ Bus**. W specjalnym busie eksperci FRSE wyruszyli w edukacyjną trasę po Polsce, docierając nawet do najmniejszych miejscowości i promując ofertę programu Erasmus+ wśród tych, którzy jej jeszcze nie znali. Bus pokonał w sumie 7719 km. Rozwijając ten pomysł, w 2018 r. FRSE zainaugurowała działalność **Mobilnego Centrum Edukacyjnego**. Jest to specjalna naczepa szkoleniowo-dydaktyczna, która umożliwia zarówno nauczanie dzieci, jak i szkolenie nauczycieli. Są w niej prezentowane nowoczesne metody nauczania, często z wykorzystaniem rzeczywistości wirtualnej, odbywają się tu m.in. zajęcia z robotyki, podstaw programowania, języków, gry edukacyjne. Mobilne Centrum Edukacyjne wspiera także przekazywanie wiedzy o programach Erasmus+ oraz eTwinning.

Od 2017 r. FRSE włącza się także w obchody Europejskiego Tygodnia Sportu, organizując **Bieg Erasmusa**. Jest to wydarzenie charytatywne, które promuje zdrowy tryb życia i aktywność ruchową oraz integruje uczestników i wolontariuszy z różnych krajów. Stanowi także promocję programu Erasmus+ i jego działań związanych ze sferą sportu i aktywności fizycznej.

Upowszechnianie rezultatów projektów

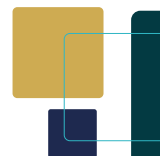
FRSE kładzie szczególny nacisk na promocję dobrych praktyk – najlepszych, najbardziej wartościowych projektów i rezultatów. W tym celu

OD
150
DO
8000_M

MIELI DO POKONANIA
UCZESTNICZY BIEGU
ERASMUSA W 2018 R.

Grzegorz Brzozowski,
jeden z bohaterów
wystawy *Pokolenie
Erasmusa* (2013 r.)
FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

przyznaje **certyfikaty, wyróżnienia i nagrody** za szczególnie cenne projekty edukacyjne i organizuje szereg konkursów skierowanych do różnych grup beneficjentów. Ponadto osoby zaangażowane w realizację projektów eTwinning otrzymują odznaki jakości (Krajowa Odznaka Jakości oraz Europejska Odznaka Jakości), a także mogą wziąć udział w ogólnopolskim konkursie *Nasz projekt eTwinning*, organizowanym w celu wyróżnienia najlepszych projektów eTwinning realizowanych przez polskie przedszkola i szkoły. Beneficjenci programów Erasmus+, PO WER, Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży oraz Polsko-Ukraińskiej Rady Wymiany Młodzieży uczestniczą w konkursie *Selfie+*, w którym prezentują swoje działania projektowe, dzieląc się zdjęciami wykonanymi podczas realizacji działań i chwając dokonaniami. FRSE od 2001 r. przyznaje także Europejski Znak Innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych – *European Language Label*. Otrzymują go realizatorzy projektów podejmujących tematykę językową za innowacyjne techniki kształcenia oraz osiągnięcia metodyczne i dydaktyczne.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje **konkurs EDUinspiracje – flagowa inicjatywa Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji**. Przedsięwzięcie to służy promowaniu i nagradzaniu najlepszych projektów edukacyjnych oraz osób szczególnie zaangażowanych w ich realizację. Konkurs ten został zainicjowany w 2011 r., w 2018 r. odbyła się już jego VIII edycja. Konkurs *EDUinspiracje* skierowany jest do instytucji i organizacji, które realizują projekty w ramach programów zarządzanych przez Fundację. W różnych kategoriach konkursowych nagrody otrzymują reprezentanci wszystkich sektorów programu Erasmus, a także instytucje realizujące działania w ramach innych programów i inicjatyw (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży, Eurodesk, w przeszłości – Fundusz Stypendialny i Szkoleniowy). Od 2014 r. równoległe z konkursem *EDUinspiracje* organizowany jest konkurs *EDUinspirator*, skierowany do osób indywidualnych – koordynatorów projektów, a od 2015 r. także konkurs *EDUinspiracje – Media*, w którym biorą udział dziennikarze zajmujący się tematyką edukacyjnych projektów międzynarodowych.

Co roku, w listopadzie lub grudniu, odbywa się **Gala Wręczenia Nagród Edukacyjnych FRSE**, w trakcie której zwycięzcy konkursów otrzymują statuetki. Zwycięskie projekty są szeroko opisywane w corocznie wydawanych publikacjach, a także w czasopiśmie FRSE („Europa dla Aktywnych”). Wyróżnienie w konkursie, oprócz nagród rzeczowych, przynosi zwycięzcom także korzyści niematerialne: rozpoznawalność i promocję instytucji, poszerzenie możliwości współpracy z nowymi partnerami czy – a może przede wszystkim – satysfakcję i poczucie bycia docenionym za wykonaną pracę.

Laureaci konkursu *EDUinspiracje* z lat 2011–2016 podzielili się swoimi doświadczeniami w zakresie zapewniania trwałości rezultatów projektów z FRSE, dzięki czemu w 2017 r. przeprowadzono **badanie trwałości rezultatów**, służące wypracowaniu rekomendacji dla nowych beneficjentów programu Erasmus+. Jego celem było wskazanie czynników wpływających na zwiększenie trwałości rezultatów i zidentyfikowanie barier, które to utrudniają. Wyniki badania zostały opracowane

Platforma Selfie+

- ◆ Aby prezentować i promować działania projektowe realizowane przy wsparciu FRSE, Fundacja stworzyła specjalną internetową platformę *Selfie+*.
- ◆ Realizatorzy projektów mogą pochwalić się na niej swoimi dokonaniami, upowszechniać wyniki pracy nad projektem, a przede wszystkim pokazać potencjalnym beneficjentom programów wspieranych przez Fundację, że warto korzystać z jej oferty.
- ◆ Najlepsze zdjęcia mają szansę na zwycięstwo w konkursie fotograficznym *Selfie+*.
Więcej: selfieplus.frse.org.pl.

EDUinspiracje 2018 – Podziel się sukcesem!

- ◆ Podczas gali zorganizowanej 5 grudnia 2018 r. w Warszawie wręczono 10 nagród instytucjonalnych oraz pięć indywidualnych.
- ◆ Przyznano również nagrody specjalne z okazji 25-lecia FRSE oraz uhonorowano dziennikarzy w kategorii *EDUinspiracje – Media*.
- ◆ Lista nagrodzonych dostępna jest na stronie erasmus.org.pl.

w raporcie *Jak zwiększyć trwałość rezultatów projektów?*, dostępnym dla wszystkich zainteresowanych na stronie internetowej FRSE.

Szkolenia dla beneficjentów

Każdego roku FRSE organizuje **kilkadziesiąt spotkań informacyjnych i szkoleniowych**, podczas których osoby pracujące nad projektami mogą zapoznać się z możliwościami, jakie oferują im programy, poznać zasady konkursów wniosków, a także podnieść swoje umiejętności i poszerzyć wiedzę o praktycznej realizacji projektów. Szkolenia FRSE skierowane są do beneficjentów rozpoczynających realizację projektu (*kick-off*), a także do tych będących w trakcie działań projektowych. Organizowane są także spotkania tematyczne, poświęcone różnym aspektom działań projektowych, warsztaty i szkolenia dotyczące narzędzi i metod pracy.

Szkolenia dotyczące różnych praktycznych zagadnień związanych z upowszechnianiem rezultatów projektów realizowane są w cyklu **Spotkania na ważny temat**. Co roku odbywa się kilka szkoleń tego typu. Podejmowana jest na nich tematyka dotycząca upowszechniania rezultatów projektów programu Erasmus+ i wykorzystywania ich w praktyce. Każde szkolenie realizowane jest w formie warsztatów dotyczących np. najważniejszych założeń strategii upowszechniania rezultatów, nowoczesnych narzędzi upowszechniania lub metod zapewniania trwałości wypracowanych rezultatów. W ramach tego cyklu szkoleń porusza się także aktualne tematy ważne dla realizatorów projektów, takie jak zasady stosowania prawa autorskiego czy rozporządzenie o ochronie danych osobowych.

Jedną z ważnych inicjatyw służących przekazywaniu beneficjentom wiedzy w latach wcześniejszych była **Pozaformalna Akademia Jakości Projektu (PAJP)**, realizowana w latach 2007–2014. Była ona skierowana do liderów młodzieżowych i osób pracujących z młodzieżą, którzy chcieli zdobywać wiedzę i rozwijać swoje kompetencje w konkretnych obszarach związanych z jakością projektów młodzieżowych, takich jak m.in. ewaluacja w pracy metodą projektu, edukacja międzykulturowa, analiza potrzeb, współpraca z mediami. Inną inicjatywą była **Młodzieżowa Akademia Lokalnych Liderów** – cykl szkoleń dla osób, które miały potencjał, aby wystąpić w roli liderów młodzieżowych, służący do rozwijania ich umiejętności działania na rzecz społeczności lokalnych i postawy obywatelskiej.

Szkolenia organizowane przez FRSE dotyczą szerokiego spektrum programów i inicjatyw zarządzanych przez Fundację. Nauczyciele i edukatorzy mogą skorzystać z wielu szkoleń organizowanych w ramach programu eTwinning: konferencji, szkoleń komputerowych, kursów e-learningowych, warsztatów metodycznych, seminariów. Promowana jest na nich nie tylko technika pracy metodą projektu, lecz także wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (w tym programowania). Przedstawiciele Krajowego Centrum Europass co roku prowadzą na terenie całego kraju warsztaty i prezentacje pokazujące możliwości wykorzystania dokumentów Europass w procesie poszukiwania pracy, skierowane do różnych grup odbiorców. Z kolei osoby zaangażowane w edukację dorosłych mogą uczestniczyć w cyklu szkoleniowym „Semi-

Z ankiet uczestników PAJP:

- ◆ „PAJP to inspirujące oderwanie się od zawodowej codzienności”.
- ◆ „Dzięki PAJP-owi nauczyłem się wielu ciekawych rozwiązań, które wykorzystuję w pracy z młodzieżą. Ten PAJP-owy rok był superdoświadczeniem!”.
- ◆ „Szkolenie odznaczało się przemyślanym i pomysłowym programem”.

Uczestnicy spotkania
Na ważny temat,
Warszawa (maj 2018 r.)
FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

narium EPALE”, którego celem jest promowanie wysokiej jakości uczenia się dorosłych w Europie oraz stwarzanie przestrzeni do wymiany doświadczeń i doskonalenia kompetencji zawodowych. Przedstawiciele sieci Eurodesk prowadzą *Eurolekcje* – warsztaty o tematyce europejskiej (w pięciu obszarach: Euroszanse, Eurowolontariat, Europraca, Eurostudia i Euroaktywacja) dla uczniów szkół średnich i studentów. Każdego roku w całym kraju realizowanych jest kilkaset *Eurolekcji*.

Osoby, które nie mają możliwości osobistego uczestniczenia w szkoleniu organizowanym przez FRSE, od 2017 r. mogą skorzystać z webinarów upowszechniających. Są to szkolenia specjalistyczne, związane z wybranymi aspektami upowszechniania rezultatów projektów, prowadzone przez ekspertów i praktyków w danej dziedzinie. FRSE udostępnia je beneficjentom nieodpłatnie na swoich stronach, tak by mogli skorzystać z nich w każdym miejscu i o każdej porze. Dotychczas zrealizowane webinaria poruszały tematy związane m.in. ze współpracą z prasą lokalną z wykorzystaniem mediów społecznościowych czy technikami storytellingu.

Upowszechnianie rezultatów w regionach

Dotarcie do osób, które nigdy wcześniej nie spotkały się z ofertą programu Erasmus+ (a także innych programów zarządzanych przez FRSE), jest zarówno jednym z najważniejszych celów działań Fundacji, jak i jednym z najtrudniejszych wyzwań. W przeszłości FRSE powoływała sieci ambasadorów i konsultantów regionalnych, w 2017 r., z okazji 30-lecia programu, przyznała też tytuły Ambasadora programu Erasmus+. Obecnie FRSE rozwija sieć Regionalnych Punktów Informacyjnych, które skutecznie **docierają z informacjami do lokalnych społeczności**. Działalność informacyjną i wspierającą wdrażanie programów prowadzą także regionalne oddziały sieci Eurodesk, a w upowszechnianiu rezultatów pomagają „Mobilni dziennikarze”.

Do głównych celów działalności **Regionalnych Punktów Informacyjnych** należą: przekazanie wiedzy o ofercie programów zarządzanych

W CAŁEJ POLSCE DZIAŁA

13

REGIONALNYCH
PUNKTÓW
INFORMACYJNYCH

przez FRSE, organizacja spotkań informacyjnych, a także prezentacja wyników programu. Działania te zwiększają wiedzę o programie w regionach i promują projekty już realizowane przez lokalne instytucje. RPI działają na skalę wojewódzką, przez co skuteczniej docierają do małych instytucji i organizacji. Działalność RPI nawiązuje do pracy regionalnych konsultantów programów „Uczenie się przez całe życie”, „Młodzież w działaniu” i Erasmus+, którzy działali we wcześniejszych latach. Podobnie jak RPI prowadzili oni konsultacje indywidualne (również mailowo i telefonicznie) oraz doradzali organizacjom i osobom indywidualnym, a także organizowali spotkania informacyjne na temat programu. Ciekawą inicjatywę stanowił projekt „Ambasadorzy programu »Młodzież w działaniu«”, realizowany w latach 2012–2014. Ambasadorzy stanowili grupę młodych ludzi z całej Polski, doświadczonych realizatorów projektów, którzy doradzali innym, jak rozpocząć przygodę z projektami edukacyjnymi i jak skutecznie je realizować.

„**Mobilni dziennikarze**” to projekt zainicjowany w 2014 r. i kontynuowany w kolejnych latach. Do grupy mobilnych dziennikarzy należą współpracownicy FRSE pochodzący z całej Polski, których zadaniem jest przygotowywanie artykułów (a także reportaży, wywiadów i innych materiałów) na temat projektów edukacyjnych realizowanych w ramach programów zarządzanych przez FRSE. Materiały te są wykorzystywane w publikacjach, raportach, na stronach internetowych, wystawach itd. Projekt „Mobilni dziennikarze” pomaga tym samym upowszechniać rezultaty unijnych projektów edukacyjnych oraz promuje przykłady dobrych praktyk.

Szczególnie ważną rolę w docieraniu do społeczności lokalnych i udzielaniu informacji o ofercie programów zarządzanych przez FRSE odgrywają **Krajowe Biuro Eurodesk i sieć Eurodesk Polska**. Od ponad 15 lat Eurodesk pozostaje głównym podmiotem działającym w obszarze informacji europejskiej i młodzieżowej oraz jedną z najbardziej rozpoznawalnych sieci informacyjnych w Polsce, świadcząca swoje usługi na rzecz młodzieży. Do sieci Eurodesk należą organizacje działające na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Większość z nich to placówki pozarządowe, ponadto są to jednostki samorządu terytorialnego, domy kultury, szkoły i uczelnie wyższe.

Publikacje

Każdego roku FRSE wydaje **kilkadziesiąt publikacji** – wszystkie są dystrybuowane bezpłatnie w formie papierowej, a także udostępniane on-line na stronie internetowej Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w zakładce Czytelnia (czytelnia.frse.org.pl). Wśród publikacji FRSE znaleźć można opracowania naukowe, raporty, broszury informacyjne, poradniki szkoleniowe i publikacje tematyczne.

Znaczna część publikacji wydawanych przez Fundację ma na celu **prezentację dobrych praktyk i promocję najlepszych projektów**. Mają one także **stanowić inspirację** dla potencjalnych beneficjentów programów edukacyjnych. FRSE corocznie opracowuje też publikacje prezentujące zwycięskie projekty w konkursach *EDUinspiracje*, *EDUinspirator*, *European Language Label* oraz eTwinning. W ramach działań upowszechniających FRSE od 2008 r. wydawała m.in. zeszyty tema-

19 MIAST

ODWIEDZIŁO MOBILNE
CENTRUM EDUKACYJNE
W 2018 R.

tyczne poświęcone dobrym praktykom w różnych aspektach edukacji. W serii pojawiały się m.in. tytuły: *Dialog międzykulturowy w projektach współpracy europejskiej* czy *Rozwijanie kompetencji matematycznych i podstawowych kompetencji naukowych i technicznych w projektach współpracy europejskiej*. Publikowano także poradniki dotyczące upowszechniania czy ewaluacji projektów w zakończonych już programach oraz kompendia wiedzy o projektach zrealizowanych w tych programach w danym roku. Podsumowaniem tych publikacji było *Portfolio upowszechniania i wykorzystywania rezultatów projektów programu „Uczenie się przez całe życie”*, opublikowane w 2013 r. Wydawane były także publikacje z serii *FRSE w obiektywie*, zawierające fotoreportaże: sesje fotograficzne przedstawiające najciekawsze działania projektowe realizowane przez beneficjentów programów zarządzanych przez FRSE.

Ważnym źródłem informacji, przeznaczonym nie tylko dla beneficjentów, lecz także dla szerszej grupy odbiorców, są **corocznie publikowane raporty**, podsumowujące realizację programu w danym roku. W przeszłości były to oddzielne raporty poświęcone programom „Uczenie się przez całe życie” i „Młodzież w działaniu”, a od 2014 r. jest to jeden coroczny raport opisujący realizację programu Erasmus+. Każdy raport zawiera informacje o dobrych praktykach prezentowanych w projektach, relacje ze szkoleń i z konferencji oraz szereg danych statystycznych o dofinansowanych projektach.

Aby wspierać beneficjentów, FRSE wydaje bezpłatne **materiały szkoleniowe i poradnicze** – nie sposób wymienić ich wszystkich, jednak można się z nimi zapoznać na stronie FRSE. Część z nich to przewodniki, które uczą, jak skorzystać z możliwości danego programu, np. *Suplement do dyplomu. Przewodnik: krok po kroku* prowadzi użytkownika przez proces uzyskania dokumentu Europass. Inne publikacje, takie jak zestaw pakietów szkoleniowych T-Kit (efekt międzynarodowego projektu szkoleniowców i liderów młodzieżowych), stanowią wsparcie nauczycieli i pracowników młodzieżowych w codziennej pracy. Publikacja *Programowanie z eTwinning* podsumowuje akcję prowadzoną przez FRSE w dziedzinie nauki programowania i udostępnia materiały związane z przeprowadzonymi szkoleniami. Publikacje Eurodesk Polska mają charakter informacyjno-poradnikowy i skierowane są do osób młodych, chcących podjąć studia zagraniczne, wziąć udział w wolontariacie lub zrealizować staże i praktyki w zagranicznych instytucjach.

W 2015 r. FRSE opracowała **publikację wspierającą beneficjentów w upowszechnianiu ich własnych rezultatów projektów**: *Podziel się sukcesem! Upowszechnianie rezultatów w projektach edukacyjnych*. Znaleźć w niej można informacje o tym, w jaki sposób planować upowszechnianie rezultatów, jakie działania podejmować, aby z osiągniętych efektów skorzystało jak najszersze grono odbiorców, oraz praktyczne porady i ćwiczenia. Natomiast publikacja *Daj się odnaleźć! Narzędzia prawne i techniczne do upowszechniania rezultatów w projektach edukacyjnych*, wydana w 2017 r., wspiera beneficjentów w procesie upowszechniania dzięki wyjaśnieniu zagadnień związanych z prawami autorskimi oraz podpowiada, jak wygodnie skorzystać z narzędzi internetowych w procesie upowszechniania rezultatów.

Projekty na pierwszym planie

Na stronie czytelnia.frse.org.pl znajdziesz:

◆ EDUinspiracje 2017 – najlepsze projekty wyróżnione w konkursie

◆ Zwycięskie projekty w konkursie eTwinning 2018

◆ Mapa projektów – reportaże o projektach Erasmus+ Edukacja szkolna

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji jest także wydawcą dwóch czasopism. W kwartalniku „**Języki Obce w Szkole**”, skierowanym do nauczycieli języków obcych i naukowców zajmujących się glottodydaktyką, publikowane są m.in. artykuły o edukacyjnych projektach językowych. Na łamach „**Europy dla Aktywnych**” prezentowane są natomiast efekty najlepszych projektów realizowanych w ramach wszystkich programów, którymi zarządza Fundacja.

Upowszechnianie rezultatów w internecie

Wszystkie działania o charakterze upowszechniającym i promocyjnym podejmowane przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji są szeroko promowane **na stronach internetowych** oraz **portalach społecznościowych** – dzięki temu docierają do szerokiej grupy odbiorców w całym kraju. FRSE wykorzystuje narzędzia internetowe również w celu promowania przykładów dobrych praktyk i udostępniania informacji o najciekawszych projektach.

Najważniejszym portalem, który prowadzi FRSE, jest strona samej Fundacji: www.frse.org.pl, na której można znaleźć szczegółowe dane o wszystkich programach, aktualności, a także zaproszenia na konferencje, seminaria czy szkolenia. Drugim istotnym źródłem jest strona programu Erasmus+ (www.erasmusplus.org.pl), na której zamieszczono podstawowe informacje o programie Erasmus+, zestawy materiałów szkoleniowych oraz prezentacje przykładowych projektów zrealizowanych w przeszłości (w zakładce Inspiracje). Wszystkie programy i inicjatywy, którymi zarządza FRSE, mają własne strony internetowe, na których publikowane są szczegółowe

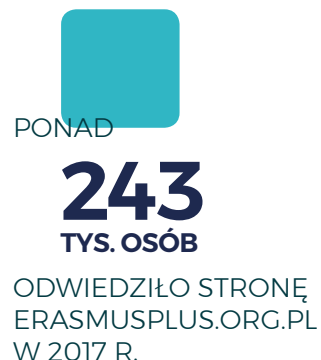
informacje o tych programach, a także liczne materiały edukacyjne i szkoleniowe. Ważnym źródłem informacji jest także strona Eurodesk, zawierająca bogatą i często aktualizowaną bazę programów grantowych. Eurodesk tworzy także Europejski Portal Młodzieżowy (www.portalmłodzieżowy.eu), na którym publikowane są artykuły przydatne dla młodych ludzi uczących się i pracujących w krajach UE.

FRSE udostępnia także wiele informacji o organizowanych przez siebie wydarzeniach w mediach społecznościowych (Facebook, YouTube, Twitter, Flickr i inne). Dzięki filmom publikowanym w sieci beneficjenci mają stały dostęp do informacji przekazanych podczas spotkań z ekspertami Narodowej Agencji oraz do nagrań konferencji i szkoleń.

Komunikacja z beneficjentami odbywa się również za pośrednictwem cyklicznie rozsyłanych newsletterów, zawierających najważniejsze wiadomości o wydarzeniach, nowych publikacjach i aktualnych dokumentach Komisji Europejskiej, a także o zbliżających się terminach składania wniosków lub wynikach konkursów.

Oprócz działań informacyjnych i promocyjnych podejmowanych w internecie Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji promuje oraz współtworzy narzędzia upowszechniające przykłady dobrych praktyk – są to przede wszystkim **bazy on-line zawierające informacje o wszystkich projektach realizowanych przez beneficjentów**, zarówno z Polski, jak i z Europy. W latach 2007–2013, w trakcie realizacji programów „Uczenie się przez całe życie” oraz „Młodzież w działaniu”, były to europejskie bazy dobrych praktyk: internetowe platformy European Shared Treasure, EVE oraz ADAM. FRSE prowadziła także własną bazę dobrych praktyk programu „Uczenie się przez całe życie” w Polsce. Od 2014 r. Fundacja udostępnia informacje o projektach realizowanych przez polskie instytucje w ramach programu Erasmus+ w nowej europejskiej bazie danych: na Platformie Rezultatów Projektów Erasmus+ (*Erasmus+ Project Results Platform*). Służy ona rozpowszechnianiu wiedzy o rezultatach projektów oraz ich sukcesach, a także ułatwia wymianę doświadczeń oraz promocję dobrych praktyk.

W ciągu 25 lat działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji zmieniły się zarówno sposoby promowania i upowszechniania rezultatów stosowane przez Fundację, jak i zakres realizowanych działań. Początkowo skupiano się na zwiększaniu rozpoznawalności samych programów – do 2005 r. to ich zespoły samodzielnie prowadziły działania promocyjne. W 2006 r. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji zdecydowała się jednak na konsolidację działalności w tym zakresie – powstał pion promocji, wspierający wszystkie prowadzone w FRSE inicjatywy. Obecnie są ich setki. Fundacja wykorzystuje różne kanały komunikacyjne, umożliwiające dotarcie do niezwykle szerokiego grona odbiorców. Cała oferta FRSE jest bezpłatna. Fundacja dba również o atrakcyjną formę i przystępność prezentowanych treści. Ten niezwykle wzrost liczby i różnicowania form działań promocyjnych i upowszechniających, którego FRSE doświadczyła w ciągu 25 lat, jest świadectwem rozwoju Fundacji i jej ogromnego znaczenia w polskim sektorze edukacji.

PONAD
243
TYS. OSÓB
ODWIEDZIŁO STRONĘ
ERASMUSPLUS.ORG.PL
W 2017 R.

FOCUS

ABY LEPIEJ SIĘ ROZUMIEĆ

ROLA FUNDACJI ROZWOJU SYSTEMU EDUKACJI W PROMOWANIU WIELOJĘZYZCZNOŚCI

Unia Europejska uznaje języki i wielojęzyczność za jeden ze swoich priorytetów. Dlatego Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, powołana do realizacji edukacyjnych programów UE, promuje wielojęzyczność od początku swojego istnienia. Działania FRSE w tym zakresie są trwałe i dobrze rozpoznawalne w środowisku edukacji językowej w Polsce.

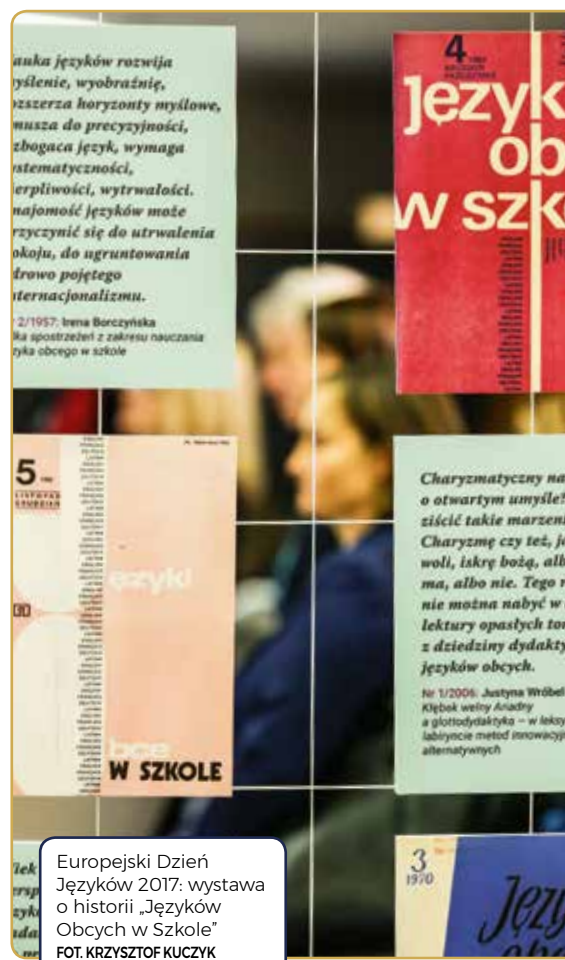
European Language Label

Od roku 2002 FRSE organizuje polską edycję unijnego konkursu *European Language Label*, w którym wyróżnia się i nagradza innowacyjne projekty językowe. Mają one służyć rozwijaniu kompetencji językowych i interkulturowych, motywować do nauki języków obcych, rozwijać umiejętności zawodowe nauczycieli języków oraz promować różno- i wielojęzyczność. Ważne jest też, by rezultaty owych projektów były długotrwałe i wspierały językowo jak największe grono odbiorców.

Od początku konkursu polskie jury nagrodziło projekty dotyczące w sumie aż 20 języków. Dominował wśród nich angielski, ale sporo projektów koncentrowało się na języku polskim jako obcym, co wskazuje tak na promowanie wielojęzyczności wśród Polaków, jak i na upowszechnianie polszczyzny jako składowej wielojęzyczności wśród innych nacji europejskich. Zgłaszane i nagradzane pomysły realizowano na wszystkich poziomach i we wszystkich formach edukacji: od przedszkoli do uczelni wyższych i instytutów językowo-kulturalnych (m.in. Goethe-Institut, Alliance Française czy British Council), od najmłodszych przedszkolaków do seniorów, od publicznych placówek edukacyjnych do szkół językowych, bibliotek czy muzeów. Wśród nagrodzonych projektów znalazły się działania szczególnie nastawione na wielojęzyczność, w tym m.in.: Fizskoteka.pl – portal wspomagający naukę pięciu języków, platforma do nauki czterech języków romańskich, polsko-angielskie filmy uczące PJM (polskiego języka migowego), trójjęzyczny podręcznik języka zawodowego, konkursy w siedmiu językach.

Czasopismo „Języki Obce w Szkole”

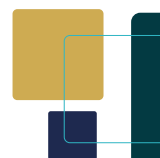
Od roku 2012 FRSE jest wydawcą „Języków Obcych w Szkole”, kwartalnika o podtytule „Czasopismo dla nauczycieli” poświęconego edukacji językowej. W latach 2012–2015 pismo ukazywało się w wersji elektronicznej, a od roku 2016 funkcjonuje w dwu postaciach: internetowej i drukowanej.

6

INSTYTUCJI

OTRZYMAŁO NAGRODY
EUROPEAN
LANGUAGE LABEL
W ROKU 2018

Czasopismo miało wcześniej innych wydawców (PZWS, WSiP, CODN/ORE) i może się poszczycić już 60-letnią historią, udokumentowaną m.in. przez rocznicową monografię prof. Hanny Komorowskiej *Kształcenie językowe w Polsce. 60 lat czasopisma „Języki Obce w Szkole”* (FRSE, Warszawa 2017).

Pod koniec 2015 r. „Języki Obce w Szkole” przeszły procedurę parametryzacyjną i od 2016 r. znajdują się na tzw. liście B czasopism punktowanych MNiSW. Oznacza to, że autorzy-przedstawiciele środowiska akademickiego otrzymują osiem punktów za opublikowany artykuł.

Przejęcie roli wydawcy czasopisma przez FRSE – instytucję realizującą i upowszechniającą rozmaite europejskie programy edukacyjne – zaowocowało znacznym poszerzeniem kręgu zagadnień podejmowanych przez autorów. W kwartalniku oczywiście nadal obecne są opracowania metodyczne przydatne w pracy nauczycieli językowców w szkołach (np. scenariusze lekcji czy zestawy ukierunkowanych ćwiczeń), ale publikuje się w nim także glottodydaktyczne analizy językoznawcze, artykuły z zakresu edukacji interkulturowej, opisy edukacyjnych projektów językowych, omówienia badań efektów kształcenia językowego, propozycje kształcenia językowego poprzez literaturę i wiele innych.

„Szkoła” jako człon tytułu „Języki Obce w Szkole” to w rozumieniu redakcji działającej w FRSE już nie tylko systemowa edukacja formalna, lecz także obszar edukacji nieformalnej i pozaformalnej. Stąd w ostatnich latach obecność w kwartalniku zagadnień edukacji językowej seniorów, wczesnego nauczania języków obcych czy problematyki szeroko pojętej motywacji do nauki języków. Tak obszerny zakres tych tematów wyraźnie wskazuje na czynne uczestnictwo pisma w promowaniu zarówno wielojęzyczności, jak i idei uczenia się przez całe życie.

Konferencje w ramach obchodów Europejskiego Dnia Języków

Obchodzony w Polsce od 2002 r. Europejski Dzień Języków świętowano w FRSE w latach 2011–2017 w formie konferencji naukowo-metodycznych współorganizowanych w Warszawie przez Fundację. Wydarzenia te gromadziły za każdym razem kilkusetosobową publiczność i grono znakomitych prelegentów, ekspertów w zakresie edukacji językowej z Polski i Europy. Cykl został zainaugurowany konferencją „Kompetencje językowe podstawą sukcesu zawodowego i społecznego w Europie”, szczególnie mocno skupioną na promowaniu różno- i wielojęzyczności. Z dużym uznaniem spotkała się tematyka konferencji w roku 2014, akcentująca wielojęzyczność w specyficznej perspektywie – „Kompetencje interkulturowe w edukacji językowej”. Z kolei w roku 2016, w trakcie debaty pn. „Języki do zadań specjalnych”, można było wysłuchać wystąpień, których autorzy mówili i o potrzebie wielojęzyczności mieszkańców Europy, i o licznych a rozmaitych jej postaciach, związanych ze studiowaniem, z wykonywaniem zawodu czy mobilnością ekonomiczną.

Przedstawione fakty pokazują, że w bilansie 25 lat istnienia Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji promowanie wielojęzyczności ma status działalności stałej, regularnej i efektywnej.

Seminaria językowe

- ◆ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji stara się inspirować dyskusje wśród językowców, dotyczące najważniejszych problemów dydaktyki.
- ◆ W 2018 r. redakcja kwartalnika „Języki Obce w Szkole” zorganizowała seminarium pn. „Kształcenie językowe wobec wyzwań zmieniającej się szkoły”.
- ◆ W sesjach plenarnych wystąpili: dr hab. Agnieszka Otwinowska-Kasztelanica (UW), prof. dr hab. Maria Wysocka (UŚ), prof. dr hab. Jolanta Szpyra-Kozłowska (UMCS), dr hab. prof. nadzw. Halina Chodkiewicz (PSW w Białej Podlaskiej) oraz prof. dr hab. Hanna Komorowska (USWPS).

POMOCNA DŁOŃ DLA POLSKIEGO BIZNESU

Rozdział 4. Oferta Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji dla przedsiębiorców i instytucji rynku pracy

Rozwój kształcenia i szkoleń zawodowych oraz wspieranie pracodawców i instytucji rynku pracy od wielu lat stanowią ważny element unijnych programów edukacyjnych, koordynowanych w Polsce przez FRSE. W latach 2007–2014 zadanie to realizowane było w ramach programu Leonardo da Vinci, wchodzącego w skład programu „Uczenie się przez całe życie”. Od 2014 r. osiągnięciu wspomnianych celów służy program Erasmus+ Szkolenia i kształcenie zawodowe (tzw. sektor VET).

Żeby przekonać się o roli FRSE i znaczeniu przedsięwzięć wspieranych przez Fundację w sektorze edukacji zawodowej, wystarczy zajrzeć do badania „Erasmus Impact Study”, przeprowadzonego w 2014 r. przez Komisję Europejską. Z raportu końcowego wynika, że udział w projektach znacząco zwiększa szanse na zatrudnienie. Aż 92 proc. pracodawców poszukuje pracowników posiadających kompetencje zdobywane w trakcie międzynarodowych mobilności. Chodzi m.in. o umiejętność samodzielnego myślenia i rozwiązywania problemów, dobrą organizację, znajomość swoich mocnych i słabych stron oraz tolerancyjność. Oprócz tego aż 64 proc. pracodawców jest zdania, że międzynarodowe doświadczenie odgrywa istotną rolę w procesie rekrutacji pracowników. Ponadto absolwenci, którzy kształcili się lub szkolili za granicą, częściej potrafią wziąć los w swoje ręce: jedna na dziesięć takich osób założyła własną firmę, a ponad trzy spośród czterech mają takie plany lub zakładają taką możliwość. Pięć lat po ukończeniu studiów stopa bezrobocia wśród osób, które studiowały za granicą, jest niższa o 23 proc.

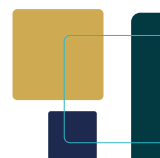
Jak widać, program Erasmus jest doskonałą receptą na bezrobocie wśród młodych ludzi. Pomaga im zdobywać kluczowe umiejętności, takie jak biegłe posługiwanie się językiem obcym, łatwość nawiązywania kontaktu z ludźmi i przystosowywania się do nowych warunków. Daje im również możliwość poznania warunków życia i pracy za granicą (szerzej o tych kompetencjach w rozdziale 1).

Efektom projektów obejmujących międzynarodowe mobilności edukacyjne jest to, że pracodawcy zyskują lepiej wykwalifikowanych pracowników. Uczniowie szkół zawodowych zdobywają nowe umiejętności oraz poznają wymagania i warunki pracy w przedsiębiorstwach zagranicznych. Realizacja praktyk pomaga w wykształceniu w pełni

PONAD
31
MLN EURO

WARTE BYŁY WNIOSKI
ZAAKCEPTOWANE
W SEKTORZE
KSZTAŁCENIE I SZKOLENIA
ZAWODOWE W 2018 R.

Prezentacje szkół podczas Europejskiego Tygodnia Umiejętności Zawodowych (2018 r.)
FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

samodzielnego, pewnego siebie absolwenta, kreatywnego, komunikatywnego, otwartego na świat, konkurencyjnego na rynku pracy i gotowego profesjonalnie wykonywać obowiązki zawodowe. Korzyści odnoszą również ci pracodawcy, którzy stażystów przyjmują – rośnie np. ich prestiż. W latach 2014–2017 do Polski na praktyki przyjechało kilka tysięcy Europejczyków, m.in. ponad 1600 młodych Francuzów.

Akcje Erasmusa+: możliwości dla firm

Warto jednak pamiętać, że z projektów mobilności w sektorze VET od lat – bezpośrednio i pośrednio – mogą też korzystać pracodawcy. W ramach Akcji 1. (Mobilność edukacyjna) programu Erasmus+ mają oni możliwość:

- ◆ udziału w projektach mobilności zawodowej jako instytucja wysyłająca (mobilność pracowników odpowiedzialnych za kształcenie zawodowe w przedsiębiorstwach) lub przyjmująca (mobilność stażystów z innych krajów UE);
- ◆ współpracy ze szkołami zawodowymi w przygotowaniu programów zagranicznych staży dla uczniów, tak aby efekty uczenia się podczas stażu za granicą były spójne z oczekiwaniami lokalnych pracodawców i dla nich użyteczne.

Pracodawcy wśród wnioskodawców

- ◆ Od lat przedsiębiorstwa stanowią ważną grupę beneficjentów uczestniczących w projektach z sektora Kształcenie i szkolenia zawodowe.
- ◆ Dla przykładu w konkursie wniosków w 2017 r. małe i średnie firmy złożyły aż 23 wnioski – więcej wpłynęło tylko od uczelni wyższych i stowarzyszeń.
- ◆ Wśród produktów realizowanych projektów są głównie nowe programy nauczania i międzynarodowe szkolenia pracowników.

Europejski Tydzień
Umiejętności
Zawodowych
w Warszawie (2018 r.)
FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

Projekty realizowane w sektorze VET programu Erasmus+ umożliwiają również pracodawcom zdobycie doświadczenia w obszarze współpracy międzynarodowej oraz wzmocnienie potencjału organizacji, a także osiągnięcie wysokiej jakości innowacyjnych rezultatów. W ramach Akcji 2. (Współpraca na rzecz innowacji i dobrych praktyk) dofinansowywane są Partnerstwa strategiczne, czyli projekty polegające na współpracy instytucji edukacyjnych z innymi interesariuszami kształcenia i szkolenia zawodowego – m.in. właśnie przedsiębiorstwami. W ramach Akcji 2. pracodawcy uczestniczą w opracowywaniu, testowaniu, dostosowywaniu lub wdrażaniu innowacyjnych praktyk dotyczących między innymi:

- ◆ definiowania standardów w zakresie kompetencji zgodnie z efektami kształcenia;
- ◆ nowych form systemów szkoleń praktycznych w biznesie i przemyśle;
- ◆ nowych materiałów oraz metod kształcenia i szkolenia zawodowego, z uwzględnieniem uczenia się poprzez praktykę w miejscu pracy, w tym np. tworzenia miejsc pracy dostosowanych do potrzeb rynku;
- ◆ metod i narzędzi w zakresie doradztwa zawodowego i coachingu;
- ◆ strategicznej współpracy między pracodawcami a organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym agencjami rozwoju gospodarczego;
- ◆ współpracy na rzecz rozwoju kreatywności i innowacyjności między pracodawcami a instytucjami kształcenia i szkolenia

W centrum zdarzeń

- ◆ Polska Narodowa Agencja stale działa na rzecz wzmocnienia współpracy przedsiębiorców z pracodawcami.
- ◆ W 2018 r. przedstawiciele FRSE zabierali głos m.in. na Kongresie Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Katowicach oraz podczas debat w ramach Kongresu 590 w Rzeszowie.
- ◆ Fundacja zorganizowała też cykl spotkań *EDUinspiracje Zawodowo*, konferencję inauguracyjną Europejski Tydzień Umiejętności Zawodowych oraz spotkanie „Szkoła branżowa – przyszłość nowoczesnego biznesu”.

zawodowego, instytucjami szkolnictwa wyższego i ośrodkami projektowania, sztuki, badań naukowych i innowacji;

- ♦ ułatwień w uznawaniu oraz certyfikacji umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji oraz stosowanie instrumentów UE, w tym poświadczania efektów uczenia się osiągniętych poza edukacją formalną.

Jak to wszystko wygląda w praktyce? Tylko w konkursie w 2017 r. dofinansowanie przyznano 18 projektom, w ramach których powstanie 89 produktów, m.in. program nauczania dotyczący alternatywnych układów napędowych w zawodzie technik pojazdów samochodowych. Będzie on wdrażany w szkole patronackiej jednego z największych koncernów motoryzacyjnych na świecie.

Podsumowując – dzięki udziałowi w projektach partnerstw strategicznych pracodawcy zyskują bardziej nowoczesne, dynamiczne, zaangażowane i profesjonalne środowisko wewnątrz organizacji. Staje się ono gotowe do tego, by włączyć dobre praktyki i nowe metody do działań codziennych, oraz otwarte na synergie z organizacjami działającymi w różnych dziedzinach lub innych sektorach społeczno-ekonomicznych. Działania w ramach programu Erasmus+ umożliwiają również przedsiębiorcom planowanie doskonalenia zawodowego kadry, w rezultacie wzrasta ich potencjał i profesjonalizm.

Programy wspierające

Pracodawcy od wielu lat mogą również korzystać z dwóch ważnych narzędzi, dostępnych w Polsce dzięki Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. Pierwsze z nich to certyfikat Europass-Mobilność. Jest to dokument służący do potwierdzenia okresów nauki lub szkolenia, odbywanych w innym kraju europejskim w ramach wyjazdu zorganizowanego (określanych mianem europejskich ścieżek kształcenia). Certyfikat ten – odgrywający ważną rolę np. podczas rekrutacji pracowników – zawiera szczegółowy opis umiejętności i kompetencji uzyskanych przez uczestnika podczas mobilności za granicą. W latach 2009–2018 dokumenty Europass-Mobilność otrzymały 121 694 osoby. Istotne są również dokumenty Europass-Suplement do Dyplomu Mistrzowskiego oraz Suplement do Świadectwa Czeladniczego, wydawane od 2013 r. przez izby rzemieślnicze w oparciu o system FRSE OnLine. Tylko w 2017 r. wydano 12 766 tych suplementów.

Drugim narzędziem jest system ECVET (Europejski system akumulowania i przenoszenia osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym). Wspomaga on planowanie i organizowanie mobilności edukacyjnych przez instytucje partnerskie, a także wspiera osoby uczące się w wykorzystaniu uzyskanych za granicą efektów uczenia się do dalszej edukacji lub rozwoju zawodowego. Zgodnie z ideą ECVET przy tworzeniu programów staży zagranicznych warto stosować podejście oparte na efektach uczenia się. Zapewnia ono przejrzystość i ułatwia uznawalność umiejętności i kompetencji zdobywanych przez uczestników staży. Precyzyjny opis kwalifikacji pracownika pozwala pracodawcom zweryfikować rzeczywiste umiejętności danej osoby i usprawnia tym samym proces rekrutacyjny.

Oferta w akcjach scentralizowanych

- ♦ Pracodawcy od 2014 r. mogą brać udział w projektach Akcji 2. (Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych), wspieranych przez Agencję ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego w Brukseli.
- ♦ Projekty te mają na celu przeciwdziałanie problemowi niedoboru wykwalifikowanej kadry poprzez rozpoznawanie potrzeb w konkretnych sektorach rynku pracy.
- ♦ Projekty mogą również służyć rozpoznawaniu zapotrzebowania na nowe umiejętności w odniesieniu do profilu zawodowego i/lub lepszemu reagowaniu systemów kształcenia i szkolenia zawodowego na potrzeby konkretnych sektorów rynku pracy.

Europass

- ♦ Jest inicjatywą Komisji Europejskiej umożliwiającą każdemu obywatelowi Europy lepszą prezentację kwalifikacji i umiejętności zawodowych, a tym samym wspierającą mobilność.
- ♦ Obejmuje pięć dokumentów funkcjonujących w takiej samej formie na obszarze UE, w Islandii, Norwegii, Liechtensteinie oraz w krajach kandydujących do UE.
- ♦ Krajowe Centrum Europass działa w strukturach FRSE od 2009 r.

FOCUS

INICJATYWY

Promowanie nauki w miejscu pracy

W latach 2013–2016 FRSE uczestniczyła w realizacji międzyagencyjnego projektu pt. „Work Based Learning and Apprenticeships (WBL)”. Jego celem była jak najszersza promocja idei praktycznego kształcenia w środowisku pracy (tak rozumiane jest pojęcie *work based learning*) w krajach UE. Według realizatorów przedsięwzięcia stosowanie tej metody znacznie ułatwia młodym ludziom wejście na rynek pracy oraz dopasowanie umiejętności do potrzeb pracodawców. Projekt był dopełnieniem inicjatywy Komisji Europejskiej „Alliance for Apprenticeships”, realizowanym przez narodowe agencje programu Erasmus+ z 28 krajów europejskich.

Głównym produktem współpracy sieci NetWBL jest baza WBL – Toolkit (wbl-toolkit.eu), która prezentuje rezultaty najlepszych projektów z tej dziedziny, finansowanych ze środków programów „Uczenie się przez całe życie” oraz Erasmus+. Rezultaty te – w postaci różnego rodzaju narzędzi – umieszczono w internetowej bazie na stronie www.net-wbl.eu, by inne podmioty mogły je wykorzystywać w swoich działaniach.

Na szczególną uwagę zasługują narzędzia dotyczące:

- ◆ współpracy szkół z pracodawcami oraz angażowania partnerów społecznych do realizacji idei WBL (przykładowe modele współpracy różnych interesariuszy, mającej na celu lepsze dostosowanie efektów kształcenia do potrzeb pracodawców);
- ◆ programów kształcenia [skuteczne sposoby włączenia WBL w programy szkolne, ciekawe programy (bądź ich elementy) kształcenia praktycznego, innowacyjne metody kształcenia praktycznego bądź skuteczne sposoby osiągania możliwie największych korzyści w zakresie przygotowania uczniów do wejścia na rynek pracy w ramach systemu edukacji];
- ◆ atrakcyjności WBL. Chodzi o przykłady działań poprawiających powszechną opinię o kształceniu zawodowym i praktycznym wśród uczniów, rodziców i przedsiębiorców. Są to np.: badania czynników determinujących wybory edukacyjne uczniów (będące podstawą do wypracowania skutecznych metod dotarcia do uczniów i ich rodziców) oraz inicjatywy zachęcające przedsiębiorców do oferowania miejsc praktyk lub promujące WBL jako bodziec mobilizujący uczniów do kontynuowania edukacji na kolejnym szczeblu edukacji.

EuroSkills – dla młodych profesjonalistów

EuroSkills to międzynarodowy konkurs promujący umiejętności zawodowe uczniów i absolwentów szkół branżowych. Organizowanym co dwa lata zmaganiom najlepszych młodych profesjonalistów z kilkudziesięciu krajów towarzyszą rozmaite prezentacje i konferencje. Kon-

PONAD

600
ZAWODNIKÓW

Z KILKUDZIESIĘCIU
PAŃSTW WZIĘŁO
UDZIAŁ W KONKURSIE
EUROSKILLS 2018
W BUDAPESZCIE

Europejski Tydzień Umiejętności Zawodowych w Warszawie (2018 r.)
FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

kurs ma zachęcić młodych ludzi do podnoszenia swoich umiejętności zawodowych w ścisłej współpracy z pracodawcami, a także promować najnowsze rozwiązania w kształceniu i szkoleniach.

W 2017 r. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji została nominowana przez MEN do roli koordynatora przygotowań Polski do udziału w konkursach *WorldSkills* oraz *EuroSkills*. Zadaniem FRSE było wyłonienie reprezentantów oraz ekspertów. W kolejnych latach Fundacja zajmie się również przygotowaniem narodowych konkursów kompetencji zawodowych, stanowiących eliminacje do konkursów o skali globalnej.

Pierwszy po wielu latach przerwy udział Polski w konkursie *EuroSkills* zakończył się sukcesem. Podczas zawodów zorganizowanych w dniach 26–28 września 2018 r. w Budapeszcie nasz kraj reprezentowało ośmiu zawodników, startujących w siedmiu konkurencjach branżowych: gastronomia, florystyka, fryzjerstwo, mechatronika, murarstwo, tynkarstwo i sucha zabudowa oraz ciesielstwo. Polska wróciła z konkursu z Medalem Doskonałości zdobytym przez Macieja Pisarka, absolwenta Zespołu Szkół Gastronomicznych w Gorzowie Wielkopolskim, w konkurencji gotowanie.

Rekordowy konkurs wniosków 2018!

- ◆ O dofinansowanie w sektorze Kształcenie i szkolenia zawodowe programu Erasmus+ ubiegało się aż 1069 wniosków. Tak dużej liczby zgłoszeń nie było jeszcze nigdy w historii.
- ◆ Mało tego – Polska jest jednym z niewielu państw, w których od początku programu liczba złożonych wniosków nieustannie rośnie.
- ◆ W sumie w ramach projektów zaakceptowanych w konkursie 2018 r. w mobilnościach weźmie udział ponad 13,2 tys. osób.

Europejski Tydzień Umiejętności Zawodowych

- ◆ Europejski Tydzień Umiejętności Zawodowych (*European Vocational Skills Week*) to inicjatywa Komisji Europejskiej, która ma na celu promocję kształcenia i szkolenia zawodowego.
- ◆ W trakcie ETUZ organizowanych jest wiele spotkań, których uczestnicy prezentują swoje działania, dzielą się innowacyjnymi pomysłami, a także prezentują rozwiązania wspierające współpracę przedsiębiorstw oraz instytucji z tego sektora edukacji.
- ◆ Pierwszy Europejski Tydzień Umiejętności Zawodowych odbył się w dniach 5–9 grudnia 2016 r.

NAJPIERW **DIALOG**, POTEM **DECYZJA**

Rozdział 5. Rola FRSE w kształtowaniu polityki edukacyjnej i młodzieżowej

Na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza FRSE jest stałym elementem systemu służącego podnoszeniu jakości polskiej edukacji. Dzięki zarządzanym przez nią programom kadra placówek edukacyjnych ma okazję doskonalić się zawodowo za granicą, uczniowie uczestniczyć w stażach i praktykach poza granicami kraju, a studenci realizować część studiów i praktyk na zagranicznych uczelniach. Programy podnoszą kwalifikacje oraz rozwijają kompetencje, wpływają na rozwój osobisty uczestników oraz na rozwój organizacji w nich uczestniczących.

FRSE nie tylko jednak zajmuje się obsługą finansową i merytoryczną programów edukacyjnych, lecz także oddziałuje na kształt polityki edukacyjnej i młodzieżowej oraz wspiera dialog poświęcony tym kwestiom. Działalność Fundacji w tym zakresie opiera się na trzech rodzajach aktywności: wspieraniu projektów służących rozwojowi dialogu młodych ludzi z decydentami (obecnie w ramach Akcji 2. programu Erasmus+ Młodzież), prowadzeniu badań i analiz oraz upowszechnianiu ich rezultatów (i innych treści o charakterze eksperckim) podczas konferencji, w publikacjach oraz poprzez sieci Eurydice i Youth Wiki.

Działalność badawcza

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji realizuje zalecenia Komisji Europejskiej w zakresie tworzenia polityki edukacyjnej opartej na dowo-

Evidence-based policy

Ideę wykorzystywania dowodów (wyników badań naukowych) przy podejmowaniu decyzji promuje m.in. OECD w publikacji *Evidence in education. Linking research and policy* (www.oecd-ilibrary.org/education/evidence-in-education_9789264033672-en).

Uwagę na ten aspekt zwraca też Komisja Europejska, podkreślając znaczenie analiz i badań dla jakości i stopnia wpływu rezultatów działań finansowanych ze środków pomocowych.

Seminarium „Evidence-based policy”, organizowane przez FRSE, Warszawa (2018 r.)
FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

PONAD

2,6
TYS. OSÓB

WZIĘŁO UDZIAŁ
W BADANIU WPŁYWU
ZAGRANICZNYCH STAŻY
NA KARIERĘ ZAWODOWĄ

dach i wynikach badań (*evidence-based policy*). Służą temu powołane w 2016 r. Biuro Analityczno-Badawcze, inicjujące i kontynuujące prowadzone wcześniej badania edukacyjne, często we współpracy z innymi tego typu instytucjami z zagranicy.

Prace badawcze FRSE dotyczą głównie efektów wdrażania projektów dofinansowanych przez Fundację, w szczególności ze środków programu Erasmus+. Obszar badań obejmuje wszystkie sektory programu, a ich zasięg zarówno beneficjentów instytucjonalnych, jak i indywidualnych uczestników projektów. Badania dotyczą przede wszystkim efektów realizowanych działań oraz wpływu poszczególnych przedsięwzięć na uczestników i organizacje wdrażające. Pozwalają lepiej ocenić rezultaty oraz korzyści wynikające z podejmowanych działań zarówno dla instytucji wnioskodawcy, partnerów, jak i w wymiarze lokalnym, regionalnym oraz sektorowym. Upowszechnianie wyników badań (na stronie internetowej frse.org.pl/badania oraz podczas spotkań z wnioskodawcami i beneficjentami) ma dodatkowy efekt – pozwala skuteczniej planować nie tylko efektywne zarządzanie projektami przez różnego rodzaju instytucje i organizacje, lecz także lepiej realizować działania związane z wdrażaniem programu Erasmus+ w Polsce.

Żeby określić wpływ wdrażanych projektów na beneficjentów i indywidualnych uczestników, Biuro Analityczno-Badawcze przygląda się zmianom poziomu kompetencji uczestników i rozwoju instytucjonalnego organizacji wspieranych ze środków programu. Realizuje zarówno badania o charakterze ilościowym (np. ankiety, kwestionariusze, son-

Warto zajrzeć!

- ◆ Publikacja *Evidence-based policy in Erasmus+* dostępna jest w PDF na stronie: czytelnia.frse.org.pl.
- ◆ W 2019 r. FRSE planuje opublikowanie drugiej edycji, zawierającej materiały z 2018 r.

daże), jak i analizy jakościowe (np. wywiady indywidualne i grupowe, studia przypadku). Duża część projektów badawczych ma charakter ewaluacyjny, co pozwala ocenić, czy dofinansowane projekty zakończyły się powodzeniem oraz czy osiągnięto założone cele.

FOCUS PROWADZONE BADANIA

Badanie losów edukacyjno-zawodowych stypendystów Erasmusa w sektorze szkolnictwa wyższego

Celem tego badania panelowego jest uzyskanie wiedzy o losach edukacyjno-zawodowych stypendystów Erasmusa i Erasmusa+. Chodzi o to, by znaleźć odpowiedź na pytanie, czy i w jakim zakresie wyjazdy w ramach programu miały wpływ na dalsze losy ich uczestników. Badanie opiera się na opracowaniu schematu pomiaru podłużnego (rok, trzy lata i pięć lat po zakończeniu studiów).

Badanie losów absolwentów staży i praktyk zawodowych finansowanych ze środków programów europejskich

Ma m.in. odpowiedzieć na pytanie, czy wyjazdy na zagraniczne staże i praktyki miały wpływ (a jeśli tak, to jaki) na dalsze losy ich uczestników. Badanie odnosi się do kwestii rozwoju kompetencji, wyboru dalszych ścieżek zawodowych przez uczniów szkół zawodowych, a także aspektów kulturowo-społecznych, w tym zagadnień mobilności wewnątrz UE. Badanie zrealizowano w 2017 r.

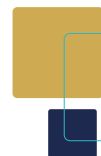
Współpraca sektora szkolnictwa wyższego ze światem biznesu - kategorie obszarów i wskaźniki realizacji

Program Erasmus+ jest jednym z narzędzi służących podnoszeniu jakości nauczania oraz rozwojowi kompetencji osób wyjeżdżających na studia/praktyki zawodowe. Mobilność powinna pomagać młodym ludziom w odnalezieniu się na rynku pracy, a kadry – w rozwoju dydaktyczno-naukowym. Aby wpływ ten był możliwie największy, istotną rolę odgrywa współpraca na linii uczelnia-biznes. Celem badania jest próba określenia obszarów współpracy tych dwóch światów. Szczególną uwagę poświęcono transferowi innowacji i kreatywnych rozwiązań.

Zrealizowane badania dotyczyły również: efektów wdrażania programu „Młodzież w działaniu”, wpływu Wolontariatu Europejskiego na społeczności lokalne oraz mobilności realizowanych w sektorze edukacji szkolnej.

Fundacja, prowadząc działalność analityczno-badawczą, stara się czerpać jak najwięcej z doświadczeń polskich i europejskich instytucji badawczych. Korzysta także z wyników innych badań edukacyjnych, które dotyczyły podobnych obszarów merytorycznych. W tym celu Fundacja współpracuje z ekspertami z różnych obszarów edukacji, a także z krajowymi ośrodkami badawczymi i stowarzyszeniami ewaluacyjnymi, np. Polskim Towarzystwem Ewaluacyjnym.

FRSE jest również aktywnym członkiem sieci RAY (*Research-based Analysis and Monitoring of Erasmus+: Youth in Action*). Fundacja od lat realizuje w jej ramach projekty badawcze poświęcone sektorowi młodzieży. Jednym z nich jest prowadzone od 2010 r. badanie wpływu programów „Młodzież w działaniu” oraz Erasmus+ Młodzież na młodych ludzi i osoby pracujące z młodzieżą. Jego celem jest ustalenie, jakie kompetencje te grupy zdobywają i czego się uczą podczas realizacji projektów.

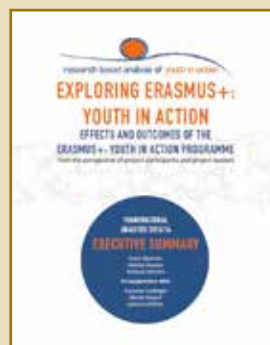
Wyniki badań sieci RAY odnoszące się do wpływu długoterminowych projektów wolontariatu na społeczności lokalne zostały pogłębione w ramach projektu TCA (*Transnational Cooperation Activities*). W przedsięwzięciu – obok FRSE – uczestniczyły narodowe agencje z Litwy i Węgier. Wyniki badania pokazały, że długoterminowe projekty EVS mają dla lokalnych społeczności duże znaczenie. 95 proc. koordynatorów tych przedsięwzięć stwierdziło, że mieszkańcy i miejscowe instytucje wykazali zainteresowanie działaniami. Ponadto 92,6 proc. koordynatorów zadeklarowało, że projekt EVS był postrzegany przez lokalną społeczność jako wzbogacający, a ponad 91 proc. koordynatorów potwierdziło, że lokalna społeczność była zaangażowana w działania.

FOCUS BADANIA W RAMACH TCA I RAY

Wpływ projektów Wolontariatu Europejskiego na społeczności lokalne,

Mateusz Jeżowski,
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji,
Warszawa 2016.
Publikacja dostępna na stronie:
czytelnia.frse.org.pl

Exploring Erasmus+ Youth in Action. Effects and outcomes of the Erasmus+ Youth in Action Programme from the perspective of project participants and project leaders. Transnational Analysis 2015/16.

Publikacja dostępna na stronie sieci RAY:
<https://bit.ly/2RrTaGs>

Biuro Analityczno-Badawcze włącza się w międzynarodowe działania badawcze, realizowane dzięki instrumentowi Transnational Cooperation Activities (TCA) ułatwiającemu współpracę międzyagencyjną instytucji wdrażających program Erasmus+ w Europie. Jednym z nich jest badanie dotyczące mobilności zagranicznych realizowanych w sektorze edukacji szkolnej. Projekt został zainicjowany w celu zarówno dokonania jakościowej analizy projektów w tym sektorze, jak i oceny rezultatów oraz zidentyfikowania dobrych praktyk wśród beneficjentów w krajach objętych badaniem. Oprócz strony litewskiej, będącej koordynatorem badania, w pracach analitycznych biorą również udział narodowe agencje z Niemiec, Estonii, Finlandii oraz FRSE. Inne z kolei badanie dotyczy analizy uznawalności efektów kształcenia w ramach mobilności w sektorze szkolnictwa wyższego i jest realizowane we współpracy z Danią, ze Szwecją, z Estonią i Łotwą.

Zaczynamy również dzielić się nabytymi już doświadczeniem i wiedzą – koordynujemy projekt badawczy z udziałem 10 agencji narodowych dotyczący losów absolwentów staży i praktyk zawodowych finansowanych ze środków programu Erasmus, w ramach którego wykorzystywane jest narzędzie badawcze opracowane i przetestowane

przez FRSE w 2017 r. W latach 2015–2017 FRSE koordynowała także międzynarodowy projekt badawczy analizujący wpływ projektów Wolontariatu Europejskiego na społeczności lokalne w Polsce, na Węgrzech i Litwie. Przedstawiciele Fundacji są członkami grup roboczych ds. metodologii badań w ramach międzynarodowej sieci RAY.

To, co nas wzmacnia i wyróżnia, to fakt, że wyniki naszych badań są upubliczniane i szeroko upowszechniane w kraju. Staramy się dotrzeć z nimi do potencjalnych aplikujących, decydentów, a także beneficjentów realizujących już projekty z Erasmusa i Europejskiego Funduszu Społecznego. Publikujemy także wyniki badań oraz informacje o zastosowanej metodologii w analizach dotyczących programu Erasmus dokonanych w innych agencjach narodowych. Służy temu zbiór artykułów pisanych przez badaczy zajmujących się daną tematyką w wydawanej przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji publikacji pt. *Evidence-based policy in Erasmus+*.

Eurydice i Youth Wiki

Działalność analityczno-badawczą oraz upowszechniającą wiedzę o edukacji prowadzi również funkcjonujące od ponad 20 lat w strukturach FRSE Polskie Biuro Eurydice (obecnie jest elementem Biura Analityczno-Badawczego). Eurydice to sieć informacji o systemach edukacji w 38 krajach europejskich uczestniczących w programie Erasmus+. Ma na celu wspieranie procesu podejmowania decyzji i tworzenia polityki edukacyjnej na poziomie krajowym oraz europejskim. W szczególności chodzi o wspomaganie prac podejmowanych przez Komisję Europejską oraz państwa członkowskie w kontekście strategii współpracy w dziedzinie edukacji i szkoleń do roku 2020 (*Education and Training 2020*) oraz unijnej strategii *Europa 2020* na lata 2010–2020.

W ramach działalności Polskiego Biura Eurydice opracowywane są materiały dotyczące polskiego systemu edukacji do publikacji porównawczych Komisji Europejskiej. Istotną częścią działalności Eurydice jest dostarczanie resortom oraz innym decydentom oświatowym informacji o systemach edukacji w krajach europejskich, konsultacje terminologiczne, a także przygotowywanie analiz porównawczych i opracowań tematycznych.

Fundacja wspiera decydentów również w kształtowaniu polityki młodzieżowej. Służy temu chociażby internetowa baza danych Youth Wiki, utworzona przez Komisję Europejską na podstawie doświadczeń Eurydice. Youth Wiki to internetowa encyklopedia poświęcona polityce młodzieżowej w Europie, za której koordynację w Polsce odpowiada FRSE. Ma ona na celu przedstawienie aktualnego stanu polityki młodzieżowej w Europie i najważniejszych reform wpływających na życie młodych ludzi. Jej głównymi odbiorcami są decydenci odpowiedzialni za kształtowanie polityki młodzieżowej, a także środowisko akademickie, organizacje pozarządowe czy rady młodzieży. Encyklopedia Youth Wiki porusza tematy z ośmiu obszarów wymienionych w Europejskiej Strategii na rzecz Młodzieży (edukacji i szkoleń, wolontariatu, udziału w życiu społecznym i politycznym, zatrudnienia, włączenia społecznego, zdrowia, kreatywności i kultury oraz postaw młodzieży wobec globalnych wyzwań) i zawiera zbiorcze zestawienia

PRAWIE

70 PROC.

BYŁYCH UCZESTNIKÓW
STAŻY I PRAKTYK
ZAGRANICZNYCH POLECA
TAKĄ FORMĘ SZKOLEŃ
MŁODYM LUDZIOM
WCHODZĄCYM
NA RYNEK PRACY

Polskie Biuro Eurydice

Eurydice, pracując dla twórców polityki edukacyjnej i świata edukacji, przygotowuje i publikuje opisowe analizy systemów edukacji, studia porównawcze na tematy będące przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej, a także wskaźniki dotyczące różnych poziomów edukacji. Raporty są dostępne w internecie oraz w postaci publikacji książkowych. Eurydice oferuje trzy typy publikacji:

- ◆ **seria „Kluczowe Dane”** – raporty zawierające wskaźniki ilościowe i jakościowe, dane statystyczne oraz wyniki badań edukacyjnych;
- ◆ **raporty tematyczne** – pozycje porównawcze podejmujące zagadnienia ważne z punktu widzenia współpracy europejskiej w dziedzinie edukacji;
- ◆ **„Fakty i liczby”** – materiały w języku angielskim opisujące strukturę i inne charakterystyczne cechy systemów edukacji.

statystyczne, wyniki badań naukowych dotyczących młodzieży w danym państwie oraz analizę aktów prawnych.

Za tworzenie polityki młodzieżowej w Polsce odpowiadają w przeważającej mierze resorty edukacji i szkolnictwa wyższego. Polityka państwa wobec młodych ludzi ma jednak charakter międzyresortowy – zaangażowane w nią są również Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Zdrowia czy Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Warto także wspomnieć również o dużej roli ogólnopolskich rad młodzieży: Polskiej Rady Organizacji Młodzieżowych i Rady Dzieci i Młodzieży Rzeczypospolitej Polskiej, a także rad miejskich czy wojewódzkich. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji od lat wspiera oraz promuje te organizacje i przedsięwzięcia, np. udostępniając swoje biura czy współorganizując różnego rodzaju spotkania. Dialog decydentów z młodzieżą jest również promowany przez sieć informacji młodzieżowej Eurodesk, której Krajowe Biuro również działa w strukturach FRSE.

FRSE a dialog z młodzieżą

Polityka młodzieżowa jest uznawana za kwestię na tyle istotną dla Unii Europejskiej, że jej rozwój wspierany jest również finansowo – poprzez unijne programy skierowane do młodzieży, których operatorem od 1996 r. jest Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.

Młodzi Polacy od 2007 r. (w ramach programu „Młodzież w działaniu”, a następnie Erasmus+) mogą brać udział w projektach umożliwiających im spotkania z decydentami i osobami odpowiedzialnymi za tworzenie polityki młodzieżowej w ramach dialogu usystematyzowanego. Dialog ten (ang. *structured dialogue*) to forma komunikacji między młodymi ludźmi a decydentami, która angażuje nie tylko młodzież i organizacje młodzieżowe, lecz także kraje obejmujące prezydencję w Radzie Unii Europejskiej, Europejskie Forum Młodzieży, krajowe rady młodzieży (w Polsce: Polska Rada Organizacji Młodzieżowych – PROM) oraz narodowe agencje programu Erasmus+.

Dialog ten stwarza możliwość dyskusji o priorytetach europejskiego współdziałania w dziedzinie polityki młodzieżowej, stymuluje współpracę między młodymi ludźmi, organizacjami młodzieżowymi i osobami pracującymi z młodzieżą w różnych krajach UE a osobami odpowiedzialnymi za politykę młodzieżową po to, by działania skierowane do młodzieży jak najlepiej zaspokajały jej potrzeby. Ponadto, dzięki projektom dialogu usystematyzowanego, młodzi ludzie zyskują ważne narzędzie umożliwiające dyskusję, aktywny udział i wymianę poglądów na tematy dla nich ważne, uniwersalne także z punktu widzenia młodych ludzi w całej Unii Europejskiej, a także mogą zabrać głos w europejskich debatach i mieć tym samym udział w tworzeniu polityki młodzieżowej na poziomie Wspólnoty w ramach kalendarza młodzieżowych wydarzeń europejskich.

Od 2007 r. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji dofinansowała ponad 200 projektów dialogu młodych ludzi z decydentami, w których udział wzięło blisko 15 tys. osób. Sztandarowym przykładem działań w ramach dialogu usystematyzowanego są obchody Europejskiego Tygodnia Młodzieży (koordynowanego przez FRSE), który odbył się w Pol-

Publikacje Eurydice

◆ Polskie Biuro Eurydice ma na swoim koncie kilkadziesiąt raportów, zarówno autorskich, jak i tłumaczonych. W 2018 r. ukazały się m.in.:

sce już siedmiokrotnie. Za każdym razem młodzież ma szansę na bezpośrednie spotkania z decydentami na szczeblu lokalnym i krajowym oraz na poruszanie istotnych dla niej kwestii. Debatom i konferencjom towarzyszą warsztaty promujące aktywne obywatelstwo czy ideę uczenia się przez całe życie, a także koncerty, happeningi czy gry miejskie. Z kolei w ramach spotkań Forum Ekonomicznego Młodych Liderów (FEML) od 2016 r. Fundacja włącza się w dyskusje nt. przyszłości Europy i młodego pokolenia. Celem forum jest tworzenie platformy do debat reprezentantów przyszłych elit Europy, działających obecnie lokalnie na szczeblach krajowych. FEML ma również stanowić przestrzeń do inicjowania wspólnych projektów służących budowie lepszego jutra.

Konferencje, spotkania, seminaria

Europejski Tydzień Młodzieży i FEML to tylko dwa z setek spotkań współorganizowanych lub kreowanych przez FRSE, służących wymianie wiedzy i poglądów w dziedzinie edukacji. Od 25 lat Fundacja jest jednym z najaktywniejszych podmiotów inicjujących ważne dyskusje na temat stojących przed nami wyzwań.

Od 2018 r. flagowym przedsięwzięciem w tym zakresie jest Kongres Rozwoju Systemu Edukacji. Adresowany do ekspertów i decydentów ze szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego, mających realny wpływ na system edukacji w Polsce, zgromadził ponad 700 osób. Tematyka skoncentrowana była na wyzwaniach stojących przed polską edukacją. Dyskusje dotyczyły m.in. kompetencji, które powinny być kształtowane wśród młodych ludzi, oraz kompetencji nauczycieli, czyli osób, dzięki którym absolwenci szkół będą mogli odnaleźć się na rynku pracy oraz rozwijać nowe umiejętności.

Organizując kongres, Fundacja czerpie z bogatych doświadczeń. Wśród ważniejszych spotkań współorganizowanych przez FRSE znalazły się m.in. trzy międzynarodowe konferencje, będące elementem programu prezydencji Polski w Radzie Unii Europejskiej w 2011 r. Wydarzenia te służyły wypracowaniu istotnych rekomendacji i zaleceń, w tym w obszarze europejskiej polityki młodzieżowej, wielojęzyczności czy uczenia się dorosłych. Podczas spotkań udało się zainicjować rozmowy nt. współpracy szkolnictwa wyższego z rynkiem pracy oraz wypracować rozwiązania przekazane do realizacji w ramach kolejnej prezydencji. Rezultatem tych wydarzeń były publikacje pt. *Mobilność sposobem zdobywania i rozwijania kompetencji – od juniora do seniora*, *Rozwijanie współpracy pomiędzy kształceniem zawodowym, szkolnictwem wyższym i uczeniem się dorosłych* oraz *Kompetencje językowe podstawą sukcesu zawodowego i społecznego w Europie*.

Fundacja włącza się także w działania służące zmianom w kształceniu zawodowym, w szczególności wspierając dialog edukacji z biznesem. Podczas szeregu spotkań poświęconych tej tematyce (tj. imprezy podczas Europejskiego Tygodnia Umiejętności Zawodowych, debaty w ramach Europejskiego Kongresu Małych i Średnich Przedsiębiorstw) eksperci rozmawiają o potrzebach edukacji zawodowej i rynku pracy, poszukiwanych przez przedsiębiorców kompetencjach absolwentów szkół i uczelni, a także o sposobach wzmacniania partnerstw w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego.

FEML 2018

- ◆ W spotkaniach wzięło udział ponad 300 osób z 29 krajów Europy.
- ◆ Młodzież spotkała się m.in. z szefami międzynarodowych koncernów (Nationale-Nederlanden i Cola-Cola) oraz politykami (minister Anną Zalewską i byłą premier Beatą Szydło).
- ◆ Podczas dyskusji szukano odpowiedzi na pytanie: „Czy liderem trzeba się urodzić, czy też tej roli można się nauczyć?”.

PONAD
860
OSÓB

UCZESTNICZYŁO
W KONFERENCJACH
ORGANIZOWANYCH
PRZEZ FRSE W CZASIE
POLSKIEJ PREZYDENCJI
W RADZIE UE

Wynikami działań analityczno-badawczych Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji dzieli się podczas międzynarodowego seminarium badawczego „Evidence-based policy in Erasmus+”, adresowanego do przedstawicieli narodowych agencji Erasmus+, badaczy zajmujących się ewaluacją efektów programu oraz decydentów. Po raz pierwszy odbyło się ono w październiku 2017 r. i zgromadziło blisko 100 uczestników z 19 krajów. Jest ono wydarzeniem międzysektorowym – w trakcie wielu sesji organizowanych podczas dwudniowego spotkania przedstawiciele wszystkich pięciu sektorów programu Erasmus+ mają okazję do dzielenia się wiedzą i doświadczeniem. Prezentowane na nich są metody prowadzenia i wyniki najnowszych badań dotyczących programu Erasmus+. Spotkanie jest też okazją do dyskusji na temat upowszechniania wyników i sposobów dotarcia do grup docelowych.

Wydawnictwo FRSE

Zgodnie ze strategią Fundacji rezultaty konferencji, seminariów i prac analityczno-badawczych są szeroko rozpowszechniane w różnego rodzaju publikacjach, od 2018 r. wydawanych pod szyldem Wydawnictwa FRSE. Prowadzi ono cztery serie wydawnicze. W **serii analityczno-badawczej** ukazują się raporty z badań podejmowanych przez Fundację. Do osób szukających inspiracji do działań edukacyjnych adresowana jest **seria tematyczna**, w ramach której można znaleźć takie pozycje jak *Uczenie dorosłych okiem praktyka czy Oblicza niezawodowej edukacji dorosłych w programie Erasmus+*. Chętni do zapoznania się z rozważaniami nad poszczególnymi obszarami edukacji, w tym

FOCUS SERIE WYDAWNICZE FRSE (WYBRANE POZYCJE)

Kompetencje zdobywane w ramach Wolontariatu Europejskiego w kontekście wymogów rynku pracy

Jak zwiększyć trwałość rezultatów projektów?

Mobilność kluczem do kariery?

The impact of European Voluntary Service projects on local communities

Tom 1
Teacher Education Policy and Practice

Tom 2
Przywództwo nauczycieli

Tom 3
Kompetencje przyszłości

Tom 4
Przestrzenie i miejsca edukacji dorosłych w Polsce

Kolaż doświadczeń uczących (się) dorosłych

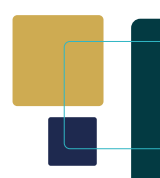
Od potrzeby do koncepcji projektu

Siła partnerstw strategicznych

Oblicza niezawodowej edukacji dorosłych w programie Erasmus+

zagadnieniami związanymi z diagnozą stanu i refleksją na przyszłość, mogą skorzystać z publikacji należących do **serii naukowej**. Znajdują się w niej m.in. takie pozycje jak: *Przywództwo nauczycieli*, *Teacher Education Policy and Practice. International Perspectives and Inspirations*, *Kompetencje przyszłości*. Wydawnictwo rokrocznie wydaje także raport na temat programu Erasmus+, opisujący stan wdrażania tej inicjatywy w Polsce, oraz wiele innych publikacji poświęconych np. upowszechnianiu rezultatów projektów lub przykładów dobrych praktyk.

Od wielu lat Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji wydaje również kwartalnik „Języki Obce w Szkole”, adresowany do nauczycieli języków obcych i ekspertów z dziedziny glottodydaktyki (więcej informacji na s. 54). Coraz większą popularność zdobywa również ukazujący się od 2009 r. magazyn „Europa dla Aktywnych”, skierowany do obecnych i przyszłych beneficjentów programów koordynowanych przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji. Celem pisma jest zachęcanie do sięgania po unijne wsparcie i służenie radą w zakresie realizacji przedsięwzięć edukacyjnych. Na łamach periodyku omawiane są również wyniki badań prowadzonych przez FRSE.

Wszystkie publikacje wydawane przez Fundację są dostępne w wersji elektronicznej na stronie czytelnia.frse.org.pl.

POLSKA PATRZY NA WSCHÓD

Rozdział 6. Wpływ FRSE na rozwój dialogu z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu

Od samego początku członkostwa w Unii Polska aktywnie uczestniczyła w kształtowaniu nowej wschodniej polityki UE. Pierwszym wyzwaniem, z którym zmierzył się nasz kraj, był udział w negocjacjach między zwaśnionymi stronami podczas pomarańczowej rewolucji na Ukrainie pod koniec 2004 r. Świat zwrócił wówczas uwagę na region Europy Wschodniej i Kaukazu, doceniając aktywność i entuzjazm protestujących, w większości młodych ludzi. Młodzież szybko stała się symbolem zmian – włączenie jej do międzynarodowych projektów w ramach programów Unii Europejskiej otworzyło szeroki wachlarz możliwości dla mobilności edukacyjnej.

Centrum Współpracy z Krajami Europy Wschodniej i Kaukazu (SALTO EECA)

Kluczową rolę we włączaniu młodzieży z krajów Partnerstwa Wschodniego (PW) i Federacji Rosyjskiej do międzynarodowej współpracy ma Centrum Współpracy z Krajami Europy Wschodniej i Kaukazu (SALTO EECA), działające w ramach Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. W roku 2018 obchodzono jego 15-lecie. Centrum utworzyła Komisja Europejska przy wsparciu Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu Rzeczypospolitej Polskiej pod koniec 2003 r. Wówczas też Komisja zaprezentowała nową Europejską Politykę Sąsiedztwa (ang. *European Neighbourhood Policy*), po raz pierwszy określając priorytety europejskiej polityki zagranicznej w stosunku do krajów leżących na wschód od Unii Europejskiej. Było to niezmiernie ważne w kontekście poszerzenia Wspólnoty. Działania prowadzone przez 15 lat pracy centrum SALTO pozwoliły odkryć i rozwinąć olbrzymi potencjał budowania i rozwoju projektów międzynarodowych przez organizacje młodzieżowe z krajów Partnerstwa Wschodniego i Rosji.

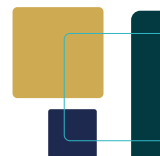
Obecnie nadzór nad centrum SALTO EECA sprawują Komisja Europejska oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej. Polski ośrodek należy do sieci sześciu centrów SALTO-YOUTH rozmieszczonych w różnych państwach Unii Europejskiej. Ich wspólnym celem jest podnoszenie jakości projektów młodzieżowych oraz wspieranie organizacji pracujących z młodzieżą i narodowych agencji programu Erasmus+ poprzez działania informacyjne i szkoleniowe.

PONAD

50 WIZYT

MONITORUJĄCYCH
W PROGRAMIE ERASMUS+
PRZEPROWADZIŁO
CENTRUM SALTO EECA
W LATACH 2014-2017.

Uczestnicy Forum Młodzieży Partnerstwa Wschodniego, Warszawa (2017 r.)
FOT. KRZYSZTOF KUCZYK

Do głównych zadań Centrum SALTO EECA w Warszawie należą:

- ◆ promocja programu Erasmus+ Młodzież oraz edukacji pozaformalnej w krajach Partnerstwa Wschodniego i w Federacji Rosyjskiej;
- ◆ podnoszenie jakości projektów mobilności edukacyjnej osób młodych i osób pracujących z młodzieżą poprzez organizację szkoleń, seminariów oraz wizyt studyjnych, w szczególności wspieranie jakości działań w ramach projektów wolontariatu (system akredytacji, szkoleń dla wolontariuszy i koordynatorów projektów, wizyty monitorujące, działania informacyjne);
- ◆ eksperckie i informacyjne wsparcie narodowych agencji programu Erasmus+ w sektorze Młodzież w zakresie rozwoju międzynarodowej współpracy między organizacjami z UE a organizacjami z krajów Partnerstwa Wschodniego i Federacji Rosyjskiej.

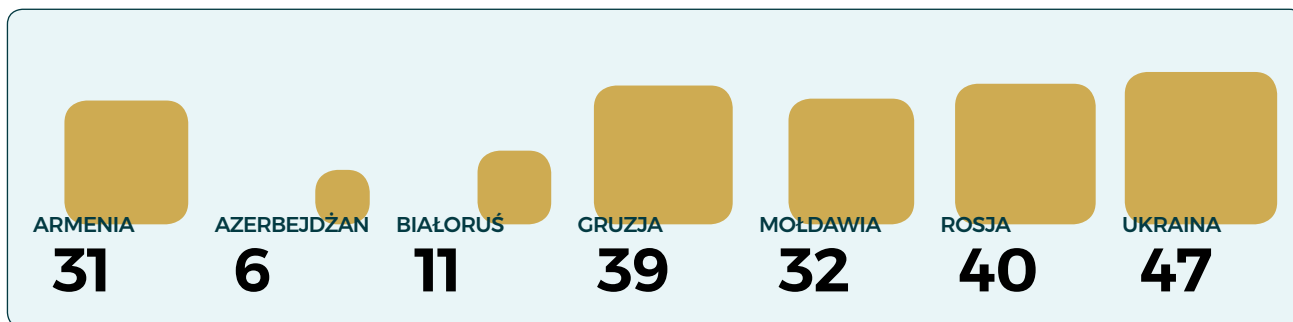
Jednym z głównych zadań zespołu SALTO EECA jest wsparcie międzynarodowego wolontariatu. Od 2010 r. centrum odpowiada za przyznawanie akredytacji organizacjom chcącym gościć i wysyłać wolontariuszy w ramach Wolontariatu Europejskiego (obecnie: Europejski Korpus Solidarności) we współpracy z organizacjami z krajów Partnerstwa Wschodniego i Federacji Rosyjskiej. Na koniec 2018 r. tego rodzaju dokument miało 206 organizacji – najwięcej z Ukrainy, Federacji Rosyjskiej i Gruzji, najmniej z Białorusi i Azerbejdżanu (rysunek 1).

Sieć regionalnych centrów SALTO

- ◆ Centrum SALTO EECA działające w strukturach FRSE wspiera rozwój edukacji pozaformalnej oraz podnoszenie umiejętności korzystania z programu Erasmus+ w sektorze Młodzież w krajach regionu Partnerstwa Wschodniego, a także w Federacji Rosyjskiej.
- ◆ Jest to jedno z trzech tak zwanych regionalnych centrów SALTO – podobne ośrodki działają w Paryżu (Centrum współpracy SALTO Euro-Med) oraz Lublanie (Centrum SALTO SEE).
- ◆ Pierwszy z nich działa na rzecz współpracy w obszarze młodzieży z krajami Północnej Afryki i Bliskiego Wschodu, drugi ułatwia kooperację z Bałkanami Zachodnimi.
- ◆ Są to dla Unii Europejskiej tzw. priorytetowe regiony sąsiadujących krajów partnerskich.

SALTO EECA, przyznając akredytacje i prowadząc monitoring, korzysta ze wsparcia zespołu 20 doświadczonych akredytorów. W jego skład wchodzi pięć osób z krajów Partnerstwa Wschodniego, dwie osoby z Federacji Rosyjskiej i pięć z krajów Unii Europejskiej (w tym cztery osoby z Polski).

Rysunek 1. Liczba organizacji z krajów Partnerstwa Wschodniego oraz Federacji Rosyjskiej mających ważną akredytację

Źródło: Centrum współpracy SALTO EECA.

Obok akredytacji kolejnym elementem wsparcia dla projektów wolontariatu są szkolenia dla wolontariuszy goszczonych w krajach Partnerstwa Wschodniego, prowadzone po przyjeździe. Spotkania tego typu organizowane są w trzech subregionach: Europie Wschodniej (Ukraina, Białoruś i Mołdawia), na Kaukazie (Armenia, Azerbejdżan i Gruzja) oraz w Federacji Rosyjskiej.

SALTO EECA odpowiada także za organizację corocznych spotkań byłych wolontariuszy oraz narodowych spotkań koordynatorów projektów wolontariatu. Wszystkie szkolenia prowadzi zespół 14 doświadczonych trenerów z krajów PW i Rosji.

Od 2014 r. SALTO EECA realizuje ponadto strategię wspierania organizacji i osób pracujących z młodzieżą z mniejszymi szansami. Celem działań jest dotarcie do organizacji pracujących z grupami młodzieży wykluczonej z przyczyn zdrowotnych, społecznych, ekonomicznych, geograficznych czy kulturowych, zapoznanie ich z możliwościami realizacji międzynarodowych projektów młodzieżowych Erasmus+ oraz rozwijanie ich kompetencji w tzw. obszarze inkluzji (włączania społecznego) poprzez udział w międzynarodowych szkoleniach i seminariach organizowanych w ramach Erasmus+.

Doświadczenia w zakresie wsparcia jakości projektów w ramach nieistniejącego już programu Wolontariatu Europejskiego (1996–2017) pozwalają z optymizmem patrzeć na perspektywy rozwoju nowej inicjatywy UE – Europejskiego Korpusu Solidarności – która w 2018 r. została otwarta na kraje PW i Rosję.

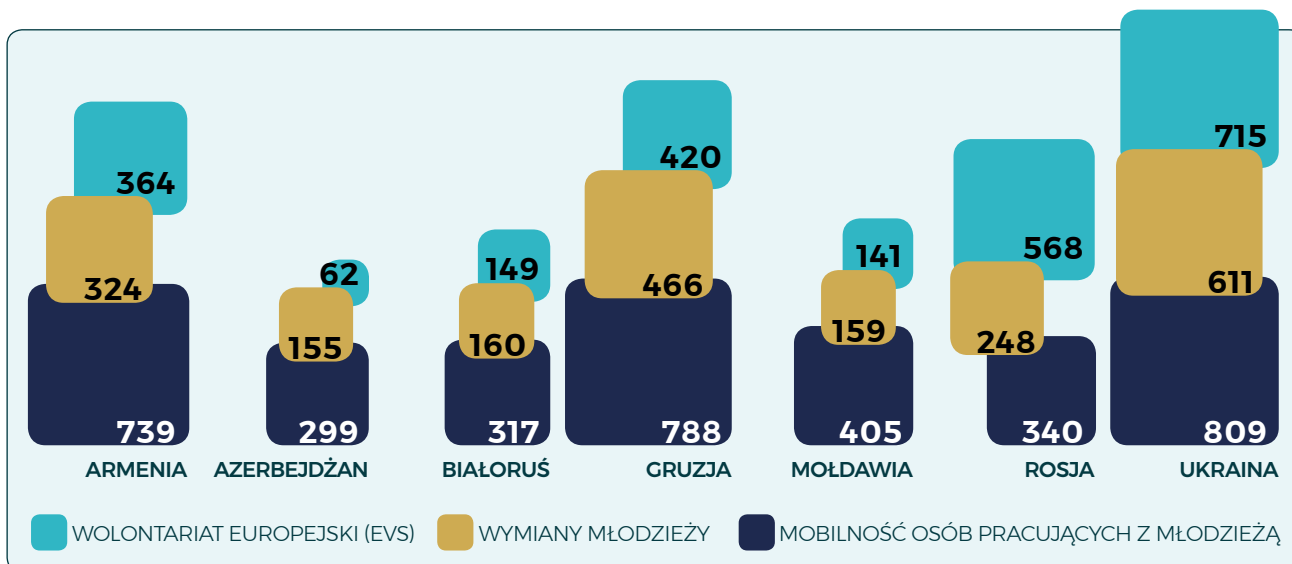
W 2017 r. w krajach PW i Rosji została utworzona sieć centrów informacyjnych programu Erasmus+ Młodzież, która cieszy się uznaniem władz krajowych oraz organizacji młodzieżowych jako bardzo ważne narzędzie wspierania wdrażania programu w krajach regionu.

Przestrzeń współpracy

- ◆ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji od lat inspiruje dialog młodzieżowy między Unią Europejską a organizacjami z krajów PW.
- ◆ W 2017 r. Fundacja była współorganizatorem Forum Młodzieży Partnerstwa Wschodniego.
- ◆ Gościem wydarzenia była Martine Reicherts, w przeszłości komisarz UE ds. sprawiedliwości (na zdjęciu).

Rysunek 2. Liczba działań mobilności edukacyjnej młodzieży i pracowników młodzieżowych dofinansowanych w latach 2014–2017 w ramach programu Erasmus+ z udziałem organizacji z krajów Partnerstwa Wschodniego oraz Federacji Rosyjskiej

Źródło: Centrum współpracy SALTO EECA.

Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży

Od 2007 r. Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży wspiera i organizuje działania na rzecz młodzieży zarówno w Polsce, jak i na Litwie. Swoje funkcjonowanie rozpoczął na podstawie umowy między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a rządem Republiki Litewskiej podpisanej 1 czerwca 2007 r. Dzięki niej współpraca pomiędzy polską a litewską młodzieżą nabrała szczególnego wymiaru. Honorowymi patronami Funduszu zostali premierzy obu państw, a jego główne cele to wspieranie i finansowanie inicjatyw młodzieżowych z obu państw oraz stworzenie odpowiednich warunków do budowania współpracy między narodami Polski i Litwy. Funduszem zarządza komitet, w skład którego wchodzi po czterech przedstawicieli strony litewskiej i polskiej. Zadaniem Funduszu jest rozwijanie przyjaznych stosunków pomiędzy narodami i inspirowanie młodych ludzi oraz osób pracujących z młodzieżą do działań, które pozwolą na wzajemne zbliżenie się obu narodów.

Projekt można realizować w ramach dwóch niezależnych formatów:

- ◆ Format 1. obejmuje takie projekty jak wymiany młodzieży polskiej i litewskiej;
- ◆ Format 2. obejmuje: szkolenia, seminaria, spotkania, konferencje, wizyty studyjne, projekty informacyjne, w tym publikacje.

Zdecydowanie najczęściej wybieraną opcją przez beneficjentów są projekty w ramach Formatu 1.

W ramach ogłaszanego na początku każdego roku konkursu Fundusz wspiera projekty, które mają na celu promowanie kształcenia międzykulturowego oraz równoprawnego partnerstwa, a przede wszystkim aktywnego uczestnictwa młodzieży. Udział w inicjatywach wspieranych przez Fundusz jest dla wielu młodych ludzi szansą na zdobycie unikalnych doświadczeń w międzynarodowym środowisku. Projekty realizowane są przy wykorzystaniu metod edukacji pozaformalnej oraz międzykulturowej, pozwalają na nabywanie umiejętności praktycznych, kompetencji interpersonalnych, a także uczą pracy w grupie międzynarodowej.

Konkurs projektów ogłaszany jest przez instytucje zarządzające (Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – Polska; Departament ds. Młodzieży Ministerstwa Ochrony Socjalnej i Pracy – Litwa) raz do roku w jednym, wspólnie ustalonym terminie. Rokrocznie Komitet Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży ustala priorytety programowe. To one determinują charakter i tematykę projektów, uwzględniając potrzeby edukacyjne, kulturowe i społeczne współpracy polsko-litewskiej.

Polsko-Ukraińska Rada Wymiany Młodzieży

Polsko-Ukraińska Rada Wymiany Młodzieży (PURWM) powstała na mocy porozumienia między rządem RP a Gabinetem Ministrów Ukrainy podpisanego 9 września 2015 r. Umowa określa główne zadania PURWM oraz jej cele. Ciałem zarządczym Rady są jej członkowie – po czterech przedstawicieli z Polski i Ukrainy. Z kolei obsługę administracyjną i organizacyjną wykonują narodowe instytucje zarządzające (NIZ). W Polsce została ona powierzona Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, a na Ukrainie – Ministerstwu Młodzieży i Sportu.

Cel PURWM to wspieranie współpracy polskiej i ukraińskiej młodzieży oraz budowa przyjaznych stosunków między narodami Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy. Rada, podkreślając szczególną rolę młodego pokolenia w kształtowaniu relacji międzynarodowych, inspirowała młodzież i osoby z nią pracujące do wspólnych działań.

Organizacje wnioskujące mogą korzystać ze środków PURWM w ramach czterech formatów. Najpopularniejszym z nich są wymiany młodzieżowe – spotkania umożliwiające dyskusję o pomysłach i zainteresowaniach młodych ludzi, w trakcie których wykorzystywane są metody edukacji pozaformalnej. Projekt może się odbywać w Polsce lub na Ukrainie – zasady programu nie przewidują rewizyty. Drugim pod względem popularności rodzajem projektów są spotkania młodzieżowe. W odróżnieniu od wymian mogą one być realizowane na terenie dwóch państw (pod warunkiem, że zostaną zaplanowane w dwóch różnych terminach). Ich oczekiwanym rezultatem jest organizacja wybranego wydarzenia (festiwal, konferencja, warsztaty, koncert itp.). Wyraźnie mniejszą popularnością cieszą się dwie pozostałe formy projektów, czyli seminaria przygotowawcze i kontaktowe oraz projekty informacyjno-promocyjne. Celem seminariów jest poznanie nowej organizacji partnerskiej oraz wspólne przygotowanie pomysłów i założeń kolejnych projektów młodzieżowych. Ten rodzaj projektu może być realizowany na terenie jednego z państw i również nie przewiduje rewizyty. Warunek ten odróżnia seminaria od ostatniej formy – projektów informacyjno-promocyjnych, które nie wymagają ograniczenia działań projekto-

540

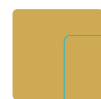
POLSKO-LITEWSKICH
PROJEKTÓW
WSPÓŁPRACY
DOFINANSOWANO
W LATACH 2007-2018

PONAD

14 TYS.

OSÓB WZIĘŁO UDZIAŁ
W PROJEKTACH PLFWM
W LATACH 2007-2018

wych do jednego kraju. Format ten zakłada stworzenie materiału promocyjno-informacyjnego na temat współpracy Polski i Ukrainy (np. publikacji).

***

Znaczenie programów bilateralnych jest warte podkreślenia. Pomagają one w budowaniu dobrosąsiedzkich relacji i przewyżnianiu uprzedzeń. Akcentują też wartość więzi pomiędzy wspólnotami lokalnymi, które bardzo często łączy wspólna historia. Poprzez tego typu projekty młodzi ludzie nie tylko poznają historię i tradycję swych krajów i regionów, lecz także odkrywają wspólne zainteresowania, dzięki którym mogą rozwijać swe pomysły. Sąsiedzkie programy bilateralne pozwalają młodym ludziom na dostrzeżenie walorów swych najbliższych sąsiadów, a dzięki zastosowaniu metod edukacji pozaformalnej stanowią narzędzie rozwijania kompetencji językowych, interpersonalnych i społecznych oraz przyczyniają się do budowania więzi pomiędzy młodymi liderami, którzy niejednokrotnie po udanej współpracy kontynuują wspólne działania.

Międzynarodowe projekty edukacyjne, realizowane zarówno w ramach programów bilateralnych, jak i we wspólnotowym programie Erasmus+, przyczyniają się do profesjonalizacji pracy z młodzieżą w krajach Partnerstwa Wschodniego i Rosji. Pracownicy młodzieżowi, dzięki udziałowi w działaniach szkoleniowych, mają szansę na porównanie swoich doświadczeń i praktyk z doświadczeniami profesjonalistów z krajów Unii Europejskiej.

190
PROJEKTÓW

DOFINANSOWAŁ PURWM
W LATACH 2007-2018.
WZIĘŁO W NICH UDZIAŁ
6,4 TYS. OSÓB Z POLSKI
I UKRAINY

WIĘCEJ INFORMACJI MOŻNA ZNALEŻĆ NA STRONACH:
www.salto-youth.net/eeca
www.wymianymlodziezy.frse.org.pl

PROGRAMY, INICJATYWY I PUBLIKACJE FRSE

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Erasmus+

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

EUROPEJSKI
KORPUS
SOLIDARNOŚCI

Iceland
Liechtenstein
Norway grants
Edukacja

POLSKO-LITEWSKI
FUNDUSZ WYMIANY
MŁODZIEŻY

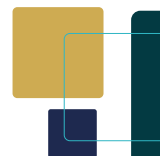

POLSKO-UKRAIŃSKA RADA
WYMIANY MŁODZIEŻY

European Language Label

eurodesk
p o l s k a

SALTO-YOUTH
EASTERN EUROPE AND CAUCASUS
RESOURCE CENTRE

Erasmus+

Eurydice

Program Wspierania
Edukacji Przyrodniczej,
Ścisłej i Zawodowej

PROGRAM WSPIERANIA
PAMIĘCI NARODOWEJ

EDU inspiracje
inspirator

EUROPEJSKI
PORTAL MŁODZIEŻOWY

Europa dla Aktywnych

EPALE

Elektroniczna platforma
na rzecz uczenia się
dorosłych w Europie

ecvet
European Credit system for
Vocational Education & Training

worldskills
Poland

CZASOPISMO DLA NAUCZYCIELI
[języki:OBCE]
w szkole

